

UJABB
UNIVERSITATEA
MAGYAR LANTOSOK.

853

~~2753.~~

MAGYAR LANTOSOK.

853

~~2953.~~

Bonnabini sculpsit

J. Kamann del.

Petőfi Sándor

D 2291

U J A B B

8 - OCT. 20

MAGYAR

K A N T O S O K.

P E T Ö F I T Ö L

MAIG.

DEVAI M. KIR. ÁLLAMI
FÖREÁLISKOLA
IFJUSÁGI KÖNYVTÁRA

(5fl. arczképpével.)

853

~~2052.~~

PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

1864.

Lelker, Bela 1894 Magyar Bronz...
fel. Több képműt. Gyönyörű...
... (Böröly, Buzsá) / st.

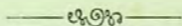
ELŐSZÓ.

A legujabb magyar költői korszak összes termékeiből vesz itt az olvasóközönség egy válogatott gyűjteményt, időrendi sorozatban és a szerint szemelve ki, a mint az egyes költők egy vagy más tekintetben figyelmet érdemelnek. A gyűjtemény Petőfivel nyílik meg, a ki a nép-nemzeti irány megalapítója és a tulajdonképeni magyar költészet képviselője. Addig is voltak lánglelkű és lángelmű költőink; fölesillámlott ő előtte is a nemzeti genius : ott van Csokonai, Kisfaludy Sándor s mások; — azelőtt is irtak magyar nyelven, — szépen, művészileg és szívhez szólólag; de magyar lélekkel, magyar szívhez ő szólott először; addig a nemzeti költészet sejtelve csak egyes lángelmék ösztönszerű föllobbanásában nyilatkozott; Petőfinél rendszeres alakban jelentkezett és uralkodói törvényes jogát követelte. Érvényesítő is.

Petőfi még mindig az első, a legnagyobb és örökkéig egyetlen marad. Elhunytával lantos költészetünkben visszaesés történt, de hanyatlás — úgy látszik — mégsem mutatkozik. E visszaesésnek is főoka az időben rejlett, mely kényszerített azon frank közmondás bemagolására : *Pour sauter mieux, il faut reculer un pas.* Na már hogy nagyon „szökdelve“ haladnánk előre, azt nem lehet mondani; mindazáltal vannak jelenségek, melyek lyránk jövőjére nézve a legjobb reménnyel biztatnak: hát ha még irodalmunk megdöbbentő balvégzetének halálhozó szaka a legragyogóbb és legillatosabb virágokat félig nyilóban nem törí le, mint Tisza Domokossal, Bajza Jenővel, Herepei Ottóval történt! — Nagyon roszul van készítve a mostani idő rostája, hogy mindig épen a tisztabuzát hullatja ki! . . .

Nőiróink közt is vannak néhányan, kik a versenyt a férfiakkal diadalmasan kiállhatják: ezek válogatottabb műveit külön füzetben szándékozunk majd átnyújtani a tisztelt közönségnek.

PETŐFI SÁNDOR.

ITT VAN AZ ŐSZ, ITT VAN UJRA.

Itt van az ősz, itt van újra,
S szép, mint mindig, én nekem.
Tudja isten, hogy mi okból
Szeretem, de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy nesztét.

Mosolyogva néz a földre
A szelid nap sugara,
Mint elalvó gyermekére
Néz a szerető anyja.

És valóban ősszel a föld
Csak elalszik, nem hal meg;
Szeméből is látszik, hogy csak
Álmos ő, de nem beteg.

Levetette szép ruháit
Csendesen levetkezett;
Majd felöltözik, ha virrad
Reggele, a kikelet.

Alugyál hát, szép természet,
Csak alugyál reggelig,
S álmodj olyakat, a mikben
Legnagyobb kedved telik.

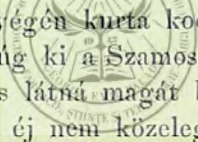
Én ujjam hegyével halkan
Lantomat megpenditem,
Áltató dalod gyanánt zeng
Méla csendes énekem. —

Kedvesem, te ülj le mellém,
Ülj itt addig szótlantul,
Mig dalom, mint tó fölött a
Suttogó szél, elvonul.

Ha megcsókolsz, ajkaimra
 Ajkadat szép lassan tedd,
 Föl ne keltsük álmából a
 Szendergő természetet.

FALU VÉGÉN KURTA KOCSMA.

Falu végén kurta kocsmá,
 Oda rúg ki a Szamosra,
 Meg is látná magát benne,
 Ha az éj nem közelegne.

Az éjszaka közeledik,
 A világ lecsendesedik,
 Pihen a komp, kikötötték,
 Benne hallgat a sötétség.

De a kocsmá bezzeg hangos!
 Munkálódik a czimbalmos,
 A legények kurjogatnak
 Szinte reng belé az ablak.

„Kocsmárosné, aranyvirág,
 Ide a legjobb borát,
 Vén legyen mint a nagyapám,
 És tüzes, mint ifju babám!

Húzd rá cigány, húzzad jobban,
 Táncolni való kedvem van,
 Eltánczoló a pénzemet,
 Kitánczoló a lelkemet!“

Bekopognak az ablakon :
 „Ne zugjatok olyan nagyon,
 Azt üzeni az uraság,
 Mert lefekütt, alunni vágy.“

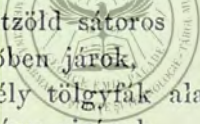
„Ördög bujjék az uradba,
 Te pedig menj a pokolba! . . . .
 Húzd rá cigány, csak azért is,
 Ha mindjárt az ingemért is!“

Megint jönnek, kopogtatnak :
 „Csendesebben vigadjanak,
 Isten áldja meg kenteket,
 Szegény édes anyám beteg.“

Feleletet egyik sem ad,
 Kihörpentik boraikat,
 Végét vetik a zenének
 S haza mennek a legények.

ERDŐBEN.

Sötétzöld-sátoros
 Erdőben járok,
 Kevély tölgyfák alatt
 Szerény virágok.

A fákon madarak,
 Virágon méhek,
 Ott fenn csattognak, itt
 Lenn döngicsélnek.

Nem rengedez sem a
 Virág, sem a fa,
 Hallgatják a zenét
 Elandalodva.

Vagy alszanak talán?
 Elszenderedtek? . . . .
 Megálltam én is és
 Mélán merengek.

Merengve nézek a
 Patak habjára,
 Melynek nyilsebesen
 Rohan le árja;

Fut, mintha kergetné
 A felleg árnyát,
 A fellegét, a mely
 Fölötte száll át.

Ekként kergettelek,
 Ifjúi vágyak!
 Árnyak valátok, el
 Nem foghatalak — —

Menj, menj, emlékezet!
 El is feledtem,
 Hogy a magányba én
 Feledni jöttem.

TUDOD-E, MIDŐN ELŐSZÖR ÜLTÜNK. . .

Tudod-e, midőn először ültünk
 E tó fölött, e fák alatt?
 Röpül a gyors idő fölöttünk,
 Azóta két év elhaladt.

Ily ősz volt akkor is, ilyen szép
 Mosolygó őszi délután,
 Szelid fuvalmak így rezgették
 A sárga lombokat a fán.

Igy tükrözé vissza a tónak
 Vize a tiszta kék eget,
 Így ringatózott ama csónak
 Ábrándosan a viz felett.

De akkor még csak gondolatban
 Élveztem mennyországomat,
 Mert akkor még nem csókolhattam,
 Mint mostan édes ajkadat.

Két éve annak . . . . sokat elvitt
 Az idő tőlem azalatt,
 De nem panaszklok, mert a mennyit
 Elvitt, sokkal többet hozott.

Téged hozott meg nekem, téged,
 Reményim fényes gyöngysora,
 Kiért az örök üdvességet
 Ezerszer adnám én oda.

Maradjunk még itt, légy mellettem. . . .
 Hol úgy búsultam egykoron,
 Hagyj engem itt most elmerengnem
 Végetlen boldogságomon!

TE VOLTÁL EGYETLEN VIRÁGOM . . . .

Te voltál egyetlen virágom;
 Hervadt vagy : puszta életem.
 Te voltál fényes napvilágom;
 Lementél : éj van körülöm.

Te voltál képzeményim szárnya ;
 Megtörve vagy : nem szállhatok.
 Te voltál vérem forrósága ;
 Meghültél : oh, majd megfagyok.

ÁLLTAM SÍRHALMA MELLETT . . .

Álltam sírhalma mellett
 Keresztbe font kezekkel . . .
 Mozdúlatlan szoborként . . .
 A dombra szögött szemmel.

Áll a hajós a parton
 S a tengeren tekint szét,
 Mely koldússá tévé, mely
 Elvette minden kincsét.

A RAB-OROSZLÁN.

A végtelen birodalom helyett
Adának néki egy kis ketreczet!

Vas-rostélyos kicsiny ketreczben áll
Az oroszlány, a sivatag-király.

Hagyjátok őt békében állani,
Szentségtelenség háborítani.

Ha elrablák a szabadságot tőle,
Hadd gondolkozzék legalább felőle;

Ha el nem éri a fa sudarát,
Hadd lépjen árnyékára legalább.

Ott áll merően, méltóságosan,
Még mostan is mily méltósága van!

Elvették szabadságát, mindenét,
De nem vehették el hős tekintetét.

Merően áll, miként a piramid, a mely
Sokszor nézett reá komor köveivel.

Ott járnak kósza gondolatjai,
Magát szülőföldre képzei,

A melynek sivatagjait vele
Együtt zugá be a szamum szele.

Ez a szép föld, ez volt a szép idő! . . .
De tömlöczének öre jó,

S merengésének eltűnik világa,
Mert vesszejével őt ez föbe vágta.

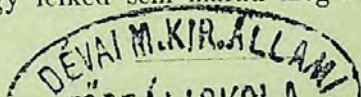
Vessző s egy ily ficzkó parancsol néki,
Oh minden égnek minden istenségi!

Ilyen mélyen hajolt magas feje,
Ilyen gyalázatot kell túrnie!

S a bámuló, otromba néptömeg
Gyalázatán még egy nagyot röhög.

Hogy mersz pisszenni, léha söpredék?
Ha szét találja törni tömlöczét,

Ugy összetéphet, úgy széjjeltagolhat,
Hogy lelked sem marad meg a pokolnak!

SZOMJAS EMBER TÜNÖDÉSE.

Ejnye, mi az istennyila!
 Üres már a láda fia!
 Üres ám —
 Jaj pedig be ihatnám!

Száraz kút a gégém csapja,
 Süti a szomjúság napja;
 Még meggyúl,
 Ha rá boreső nem hull.

Hm, biz a nem tréfa volna,
 A felhőből hogyha folyna
 Boreső —
 Volna! itt a bökkenő.

Volt a szőlőben határom,
 De eladtam tavaly nyáron,
 S az ára
 Garatomon lejára.

A kocsmából meg már régen
 Kikopott az emberségem;
 „Addsa — ne!“
 Ilyen szépen főznek le.

. . . . Valami jutott eszembe!
 Zálogul majd azt teszem be
 Előre,
 Hitvesem fejkötője!

Jaj de hisz már sírba zártam
 Szerelmétes hitestársam,
 S ott véle
 Nyúgoszik fejkötője.

Oh miért is emlékezem
 Halálodra, én kedvesem?
 Könny gördül
 Azonnal két szemembül.

Hátha könnyeimnek árja,
 Uram bocsá'! borrá válna:
 Akkor még —
 Hejh akkor többet sírnék!

TÁVOLBÓL.

Kis lak áll a nagy Duna mentében;
 Oh mi drága e lakocska nékem!
 Könnyben úszik két szemem pillája,
 Valahányszor emlékszem rája!

Bár maradtam volna benne végig!
 De az embert vágyai vezérlik;
 Vágyaimnak sólyomszárnya támadt,
 S oda hagytam őslakom s anyámat.

Kínok égtek a szülőkebelben,
 Hogy bucsúmnak csókját ráleheltem;
 S kinja lángi el nem aluvának
 Jéggyöngyétől szeme harmatának.

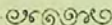
Mint ölelt át reszkető karával!
 Mint marasztott esdeklő szavával!
 Oh, ha akkor látok a világba:
 Nem marasztott volna tán hiába.

Szép reményink hajnalsillagánál
A jövő tündéerkert gyanánt áll;
Csak midőn a tömkelegbe lépünk,
Venni észre gyászos tévedésünk.

Engem is hogy csillogó reményem
Biztatott csak, minek elbeszélnem?
S hogy mióta járom a világot,
Bolygó lábam szűz tövisre hágott.

. . . Szép hazámba ismerősök mennek;
Jó anyámnak tőlök mit üzenjek?
Szóljatok be, földiek, ha léssen
Utazástok háza közelében.

Mondjátok, hogy könnyeit ne öntse,
Mert fiának kedvez a szerencse — —
Ah, ha tudná, mily nyomorban élek,
Megrepedne a szive szegénynek!

TOMPA MIHÁLY.

VIRÁGOS KENDERBEN . . .

Virágos kenderben
 Pitypalaty, pitypalaty,
 Megöl a búbanat,
 Galambom, el ne hagyj.

Virágos kenderem
 Elázott a tóba',
 Ha megcsaltál, hozzánk
 Ne járj a fonóba.

Vékony a lenszála
 El is szakad könnyen,
 Hittem a szavadnak
 De megcsaltál szörnyen.

Ne lesd el az orsóm,
 Mert ki nem válthatom,
 Ugy fáj az én szívem
 Hogy ki sem mondhatom . . .

Majd a mikor nem fáj
 Az én szívem tája,
 Megmondja, megmondja
 Temetőm fejfája.

Néma hölgy fut a nagy éjszakán
 Kisdédével reszkető karán,
 Egyik éber,
 Másik álmodik,
 Árva honban
 Árva mindenik.

Méla arcczal kél az éji hold,
 Álmiból a gyermek felsikolt,
 És szavára

A szülőkebel
 Rejtekéből
 Gyötrellem felel :

„Légy nyugodtan árva gyermekem!
 Nem sokáig bújdosol velem;
 Új honod vár
 — Benne béke van —
 Ott hazát lel,
 A ki hontalan.

Ott szabad lész, annak szültelek,
 Békés szomszédid leendenek,
 Szűk határin
 Szent leend jogod,
 Megtapodtan
 Látni nem fogod!“

* * *

Osztrolenka gyászos téerein
 Éj borong a hősök álmain,
 És ki áll a
 Haldoklók fölött?
 Gyermekét, ah,
 Eltemetni jött!

„Férjem itt vítt véres harcokon,
 Itt esett el érted drága hon!
 Ily apáért,
 Néma sír-kebel,
 A fiú is
 Nyugtót érdemel!

Im fogadd! nyugodtan átadom
 Rongyban, ősz fejekkel így — tudom —
 Nem fog ő az
 Ősi birtokon
 Vánczorogni
 Kolduló-boton.

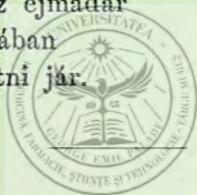
Jobb sötét öledben tudnom őt
 Mint görnyedni zsarnok arcz előtt
 Haljon addig
 Öntudatlanul,
 Mig rabszolga
 Lenni nem tanul!“

A temetkezési gyászsereg
 Rémletes dalt zúgó fergeteg,
 S míg szoborként

Áll a bős anyá,
 Megrendül a
 Bús haláltanya.

* * *

Sírhalomnál minden éjfélen
 A szülő nyugodtan megjelen,
 Gyermekét ott
 Mint az éjmadár
 Új hónapban
 Látogatni jár.

TAVASZKOR.

Kökörcekben, ibolyákban
 Üdvözlém a kikeletet;
 Örvendettem a bogárnak,
 Mely e napon fölébredett.

Vártam még a gólya jöttét, —
 — Fészke itt áll háztetőmön, —
 Hogy körültem minden nyájas
 Tavaszias képet öltjön.

Ide tart már évek óta,
Szinte tag lett a családban!
Fészünk jobban én se védném
Mint őt gyakran védni láttam.

A mikor jött : üdvözlöttük;
A mikor ment jót kívántunk;
Érkezése, távozása :
Napot jegyzett már minálunk.

Most is várom, s mind hiában!
Kimaradt a gólya végkép;
Mi nagy történt a madárral :
Pusztulásnak hagyva fészket;

Valahol a tengerparton
Összeesve porlik csontja,
Fehér tollát messze földön
Déli szellő fújja, hordja.

Mint kik egykor messze mentek,
Fenn repülvén nagy merészen;
S ott porladnak csontjai most
A tengerpart fövényében;

S nevöket az emlékezet,
 — Mint a messze járó szél a
 Földre hullott madár tollát, —
 Meglebbenti néha . . . néha . . .

N É P D A L O K.

Békót tettem kesely lovam lábára
 Mért nem hallgat a gazdája szavára;
 Békóba tett engem is a szerelem,
 Az alföldön a legszebb lányt szeretem.

Volt egy csikóm, ha magam rá vettem :
 Száz mértföldre maradt a szél megettem;
 Debreczeni szabadságon eladtam,
 Áldomáskor csakhogy meg nem sirattam.

De nem bánom, a rózsámnál az ára,
 Neki adtam kendőre, pántlikára;
 Ne zsugorgasd azt a bankót, jó lélek!
 Ad az Isten még többet is, ha élek!

II.

Tó közepén bokor-sás,
Ha nem szeretsz, szeret más!
Igazán, igazán,
Tiz szeretőt kér a lány!

Piros az én ajakam,
Gesztenye-szín a hajam!
Liliom, lilom,
Liliom-szál a karom!

A kit én megölelek,
Megcsókolok, szeretek,
Tiszán túl, Dunán túl,
Örömében elájul!

AZ ÖREG SZOLGA.

Áll még az uri kastély, hidegen
Tekintenek szét a szürkült falak;
Az ős lakók, egy vén szolgán kívül,
Mind mind régen a földben nyugszanak.

Az öreg eseléd még él, — nyomorog . . .
 Sok vész elzugott ez aggfő felett; —
 Egy zárt, kopott könyv ő, melyben a ház
 Sorsából annyi följegyeztetett.

Beh máskép volt itt minden ezelőtt!
 eltűnt az ősszokás, a régi rend . . .
 Hejh, az öregnek nehezen esik :
 Hogy minden gyászos pusztulásba ment;
 Nehezen esik : hogy szenvedni kell
 Hideg mellőzést és bántalmakat.
 Ruhája rongyos, még is éhezik,
 A teremekbe lépni nem szabad.

Hajdan, ha a nagy úr barátival
 Bor mellett ült a késő éjszakán :
 Feküdni küldé egész udvarát,
 De őt megszenvedé, őtet csupán . . .
 És míg megtölté az öblös kupát,
 Hallá, mint főznek titkos terveket . . .
 Látott, tapasztalt ő nagy dolgokat,
 Mikről az ember tudni sem szeret.

Ott látta ülni e faj legjavát;
 Hol vannak ők? Elvesztek gonoszul.

Elmult a harczok szép fényes kora,
S az öreg lelke úgy elkomorúl . . . . !
A hova visszanézni nem kíván,
Kiket irtózik háborítani :
Előtte áll a régen mult idő
S a szeretettek halvány árnyai.

Az asszony szelid szenvedő vala ;
Az úr ellenben büszke, szigorú ;
A lányka szép, de méla, szótalan
Tűzlelkű és szilaj volt a fiú.
Az öreg szolga mennyit hurczolá
Izmos karján a két szép magzatot.
Az öreg szolga balsorsuk felett
Mennyi keserű könnyet hullatott!

A várba szép ifju levente jött,
Ki dalt, regéket vert a cziterán ;
S dús kérőjének az oltár előtt,
Nem-et mondott a halovány leány.
Haragjában szörnyű volt a nagyur . . .
Az asszony némán sirt szavak helyett ;
A két vitéz élethalálra vitt . . .
A lányka a szent fátyol szüze lett.

Aztán jöttek harczos, nehéz idők,
 Koczkára téteték minden mi szent;
 Apjától fegyvert kére a fiú,
 Anyjától áldást, — és harczolni ment.
 Ki bölcsőjétől óta öre volt:
 A vén cseléd kísérte oda is.
 Koplalt hogy egyék, fenn volt míg aludt
 S előtte melle volt a védpaizs.

Végsőt rivalgott már a harczy kürt,
 Végső rohamra lelkesült a had;
 Elestek a zászlók, a bajnokok,
 S a hős ifjú a holtak közt maradt.
 Mit búsan vitt a hü cseléd haza:
 Piros vér fedte a hős köntösét;
 A zárdából is levél érkezett,
 És a levélen fekete pecsét. . . .

De a ki vissza kérné a fiút,
 És köntösére könyje hullana:
 Vagy feltörné a gyászos iratot:
 Nincs senki! sirba szállt a jó anya!
 És a nagyúr? a szolga kérdezi,
 De minden ember levert, hallgatag . .

Suttogva, félve mondják : vége van . . .
S haláláról borzadva szólanak.

Bódultan jár kél, szobán s termeken,
Fenttölti mint szokás az éjszakát,
Várván, midőn alunni mén ura . . .
Fekügy vén szolga! alszik a család . . .
Égő világgal futkos majd körül,
Szeretne szólni, de nincsen kinek . . .
A büszke kastély zajtalan, kiholt,
A lég is benne nyomasztó, hideg.

S az elhunytak gazdag fényes lakát
Sohsem látott nemzetség lepte meg;
Turkált, zsebelt, — s kiszórva lönek a
Családi képek, ősi czimerek . . .
Mindezt megérte, látta az öreg,
S megtörni nem birt a vén fás kebel,
Tenger szirtje az, mely lát vést, halált,
Hanem ő maga nem sülyedhet el.

Az öreg szolga még él, nyomorog . . .
Ha bántják is, ő senkinek se vét;
Mikép a hú eb holtig őrizi
Az elpusztult lak hideg tüzhelyét;

Hü szivével ő holtig ott marad,
 Nem az élők, — a holtak kedveért,
 Kipanaszolja a sirnak magát,
 S álomnak tartja a miket megért.

PIPÁS KÁNTOR.

Nagy sáskajárásról lesz emlékezetem
 Mely támadott vala távol napkeleten;
 Töröknek mondta ezt a jó magyar szája!
 Szomoru időknek szomoru nótája:

Sarczólo készségben éle Szolnok alatt,
 A pogány seregéből egy jókora csapat:
 Lova a magyar ló abrakját elvette,
 Maga meg gazdája kenyerét megette.

A szomszéd helységek valamelyikében
 Motoszka támadt a jó kántor fejében;
 Hogy a törököket ő bizony megnézi:
 Mit, mit nem csinálnak lófarkas vitézi?

Volt kántor uramnak két szép tulajdona :
 Nem állott meg a bor előtte, de soha!
 Pipáját mig ivott, csak addig nem szitta :
 Pipás kántor, — már a vidék csak úgyhitta.

Egyszer hát kiballag a falu végére,
 Onnan lopakodva a bodzásba ére,
 Azután meg guggon ment az ér-oldalon . . .
 S egyszer látja : hogy már elég közel vagyon.

Sűrű galagonya-bokor volt nem messze,
 Ott lesz még egyszer jó, ott nem vesznek észre,
 S benne ült a kántor két-három percz alatt,
 Előtte lóháton czifra török csapat.

Nézte, mint forgott a sereg ide s tova,
 Tüszkölt, ágaskodott nem egynek a lova,
 Nézte a sokféle eszközt és szerszámot,
 S nagyon kedvére vált minden a mit látott.

S mig ezeken függött két szeme és esze :
 Zsebjebe elszökött pipájáért keze,
 Megtölté s kiütött reá a nevébül,
 S mind ezt tevé a jó kántor tudta nélkül.

És lőn nem sokára, hogy a bokor felett,
 Mintha a béliiben raktak volna tüzet,
 Vagy volna befütött téglaszín kéménye,
 Kékszinü füstoszlop csavargott az égre.

A füst szemébe tünt a török vezérnek . . .
 S a kántor látja, hogy felé nagyon néznek
 Nem tudja az okát csakugy fül és fázik . . .
 S akkor veszi észre, hogy hiszen pipázik!

Azonközben néhány török oda nyargal
 A bokrot szurkálják, veregetik karddal;
 A „falu torkából” majd kimegy a lélek . . .
 Végre ráakadtak, — vége van szegénynek!

Mégis csak meghagyták a vezér szavára,
 Kinek nagyon tetszett szörnyü pipázása :
 „Ne bántsátok — monda — ki így tud pipázni
 Nem lesz azzal szégyen egy szál kardra szálni!”

És kikiáltatja rögtön a helységben :
 Mikép a kántornak bajvivása lészen!
 És ha a törököt a harcban leveri :
 A helység adóját husz nap elengedi.

Összefut a hirre a falu népsége,
 Százféle beszédnek se hossza' se vége;
 Kántor uram pedig epekedik nagyon . . .
 A mennykővel üttet dohányt, pipát agyon.

Leftyeg az orra mint beteg pulykának
 A bátorító szók semmit sem használnak;
 Mondják : vágja agyon, eb lelke pogánya! . . .
 De ő nem szól semmit, csak fejét csóválja.

Végre megesik a népnek szíve rajta,
 Szánalommmá válik a biztatás hangja :
 A sok sohajtással kivészik sodrából,
 S ime szemlátomást felvidul magától.

„Sohse sohajtsatok, sohse busuljatok!
 Egyszer meg kell halni, természetes dolog!
 Hanem a mig élek, csakugyan jól élek . . .
 Ugyan hozassatok egy kulacs bort kérlek!“

S a mint felvágja a jó bor nyelve csapját,
 Vigan félre üti szőretlen kalapját;
 Még a rossz pipa is kegyelmet nyert nála.
 „Majd megtanítalak én lánczhordta pogánya!“

Harmad napig így megy a helység házánál,
 Talpig pipafüstben, torkig borszeszben áll,
 Aprítja a pogányt a vitézlő kántor,
 „Fogtam én törököt — monda egyszer mászor!”

Azonban ütvén a bajvivás órája,
 Tántorgott, reszketett a jó kántor lába;
 Látván rettegését, így suttogott a nép:
 Sohse látjuk többé pipázni ő kelmét!

De felbátorodott. És most összevágna,
 Nem engedvén kemény tartásban egymásnak;
 Most lelket kap, s inígy szól vidámon a nép:
 Dejszen már egy cseppet se féltsük ő kelmét.

Oda vág egyik kard hirtelen e szóra:
 Mintha csak a menykőnek csapása volna;
 Oda néznek;... s nincsen többé fej a pogány...
 Vagy mit is beszélek.. a jó kántor nyakán.

Szegény nép elnémult s haza tért csendesen,
 Forgatván elméjét a bús történeten;
 A közös megjegyzés végre is ez leve:
 Csak nagyobb pipás volt, mint kardos ő keme!

MÁJUS ELSŐ NAPJÁN.

1857.

Igazán ma nyolcz éve már, a midőn
 Kezed, szived életemnek kincse lőn!?
 Ugy elillant, nem is véltem — mintha vélem
 Egy jó tündér átrepült vón az időn.

Te vagy az a nyájas tündér, te magad!
 A tövis közt utam gyorsan áthalad,
 S azt a mézet, mit fukaran nyujt az élet:
 Százszorosán izli ajkam általad!

A multakra irigykedni nincs okom;
 Most is olyan vagy nekem, mint egykoron,
 Midőn álltál ott az oltár zsámolyánál,
 Szerellemmel, szeméremmel arczodon.

Kellemidben nincsen semmi veszteség,
 Vagy szemem csal, a mely velök eltelék?
 Szép csalódás könnyü fátyol; a mint látszol,
 Én szeretlek, boldog vagyok, s ez elég.

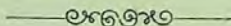
Csendes a sziv, csendes a ház, — jó nekünk;
 Nem sohajtjuk a mit el nem érhetünk;
 Melyből váltva lesz az élet boldogsága,
 Mindenünk van: bűnk, reményünk, örömünk.

Néha-néha megrendül e kis sziget,
 De a szélvész, a mikép jött, elsiet;
 Hol kis bátyja halma látszik: fiunk játszik,
 Mást adott, ki elvevé az egyiket!

S mi jót érünk, neki szánjuk, mind neki!
 Zúgjanak ránk a balsorsnak fellegi!
 A madár ül éjszakakon künn az ágon,
 Meleg fészket kicsijének engedi.

Ifju lettem, szivem agg volt ezelőtt,
 Most mindenben érdekest lel s meglepőt;
 A mit ködben sejtve láttam hajdanában:
 Mind megértem, — az én álmam mind betölt.

Csak tovább is, csak sokáig igylegyen!
 Szelid holdam, vezérlj át az életen!
 Hogy majd annak késő végén rátok nézvén:
 Boldog álom fogja be az én szemem!

ARANY JÁNOS.

DANTE.

Állottam vizének mélységei felett,
 Sima volt a fölszín, de sötét, mint árnyék.
 Alig mozzantá meg a rózsalevelet,
 Mint rengéskor a föld, csak alig hullámlék.
 Aczéltiszta tükre visszaverte hiven
 A külső világot — engem is: az embert;
 De örvényeibe nem hatott le a szem,
 Melyeket csupán ő — talán ő sem — ismert.

Csodálatos szellem! egy a mérhetetlen
 Éggel, a mely benne tükrödzik alattam!
 Egy csak a fönségben és a terjedetben,
 És, mivel mindenik oly megfoghatatlan.
 Az ember... a költő (mily bitang ez a név!)
 Hitvány koszorúját, reszketvén, elejti,
 És, mintha lábait szentégyházba tenné,
 Imádva borúl le, mert az Istent sejti. —

E mélység fölött az értelem mér-ónja,
 Mint könnyü pehelyszál, fönnakad, fölleben:
 De a lélek érzi, hogy az örvény vonja,
 S a gondolat elvész csodás sejtelemben.
 Nemismert világnak érezi nyomását,
 Rettegő örömnök elragadja kéje,
 A leviathánnak hallja hánykodását . . .
 Az ur lelke terült a viznek föléje.

Lehet-e e szellem az istenség része?
 Hiszen az istenség egy és oszthatatlan;
 Avvagy lehet-e, hogy halandó szem nézze
 A szellemvilágot teljes öntudatban?
 Évezred hanyatlik, évezred kel újra,
 Mig egy földi álom e világba téved,
 Hogy a hitlen ember imádni tanulja
 A köd oszlopában rejlő Istenséget.

AZ ELHAGYOTT LAK.

Áll a kis lak pusztán, ridegen,
 Gyom veri fel nyájas udvarát;
 Kapujánál jó megy idegen
 S „ki van itthon, hej no?“ bekiált.

Ki van itthon? kérdi kétszer is,
De szavára senki sem felel:
Üres a ház, még a félszer is,
Hogy lakosa élne, semmi jel.

Vidor ösvény, a kis kapuig,
Jámbor utast várni nem szalad,
Nem fut ki elébe, — megbuvik
Elvadultan a vad fű alatt —

Nyöszörög a kútgém betegen,
Omladozó-félben a gödör;
Fujdogál a felszél hidegen:
Harangoz a szélben a vödör.

S az üres ház néha ugy hereg!
Néha nagyot sóhajt ablaka:
Kerüli azt nappal a gyerek,
Kerüli a tolvaj éjszaka.

V. LÁSZLÓ.

Sűrű setét az éj,
 Dühöng a déli szél,
 Jó Budavár magas
 Tornyán az érczakas
 Csikorog élesen.

„Ki az? mi az? vagy úgy —“
 „Fordulj be és algy
 Uram László király:
 A zápor majd eláll,
 Az veri ablakod.“

A felhő megszakad,
 Nyílása tűz-patak;
 Zúgó sebes özönt
 A réz csatorna önt
 Budának tornyiról.

„Miért zúg a tömeg?
 Kivánja eskümet?“

„A nép, uram király,
Csendes mint a halál,
Csupán a menny dörög.“

Megcsörren a bilincs,
Lehull, gazdája nincs:
Buda falán a rab
— Egy-egy felhődarab —
Ereszkedik alá.

„Haht lánezat tépi a
Hunyadi két fia —“

„Uram, uram, ne félj!
László, tudod, nem él
S a gyermek, az fogoly.“

Mélyen a vár alatt
Vonul egy kis csapat;
Olyan rettegve lép,
Most lopja életét. . . .
Kanizsa, Rozgonyi.

„Kettőzni kell az őrt,
Kivált Mátyás előtt!“

„Mátyás, az itt maradt,
 Hanem a többi rab —
 Nincsen, uram, sehol.“

A felhő kimerült,
 A szélvihar elült.
 Lágyan zsongó habok
 Ezer kis csillagot
 Rengetnek a Dunán.

„El! míg lehet s szabad:
 Cseh-földön biztosabb.“
 „Miért e félelem?
 Hallgat minden elem
 Ég s föld határa közt.“

Az alvó aluszik,
 A bujdosó buvik;
 Ha zörren egy levél,
 Poroszlót jöni vél
 Kanizsa, Rozgonyi.

„Messze még a határ?
 Minden percz egy halál!“

„Legitten átkelünk,
 Ne félj uram: velünk
 A gyermek, a fogoly.“

Az alvó felvirad,
 A bujdosó riad;
 Szellő sincsen, de zúg,
 Felhő sincsen, de bűg
 S villámlik messziről.

„Oh adj, oh adj nekem
 Hűs cseppet, hű eschem!“
 „Itt a kehely, igyál,
 Uram, László király,
 Enyhít . . . mikép a sír“

Állj meg, boszú, megállj:
 Cseh-földön ül a rab;
 Cseh-földben a király,
 Mindég is ott marad,
 De visszajő a rab . . . !

PÁZMÁN LOVAG.

(EGY TRUFA.)

I.

Vára öblös teremében
 Jár alá s fel bajnok Pázmán,
 Lépteit majd csillapítja,
 Majd megindul, szaporázván;
 Lába, szive egyre tombol,
 Visszadöng a tölgyfa padló:
 Udvaron áll, kész nyeregben,
 Nyihog, prüszköl, fú a vad ló.

„Hová férjem? édes férjem?
 Ily korán, ily éh-gyomorral?
 Panni, Gunda, hol maradtok?
 Egy, kettő, a mézes borral,
 Menten itt lesz (boldog isten!
 Még hajamba nem volt fésű) —
 Ha egy perezig vár kegyelmed,
 Lesz kalácsom, új sütésű.“

Hallja Pázmán, elfordulva,
 Háza zengő fülmiléjét;

Csak pirosuló füle látszik,
 Az mutatja szenvedélyét;
 Feje búbján holdvilág van,
 Melyet ércz-sisakkal főd be;
 Nem felel, csak egyszer-kétszer
 Kiköhent az őszi ködbe.

„Rosz idő van, édes apjok!
 Nem tanácslom . . . hús a reggel“ —
 Mond az urhölgy és befordul
 S visszatér nagy köpönyeggel;
 Várva, félve, türve, kérve
 Áll mögötte, hogy feladja:
 De boszúsan tiltja hátrább
 Könyökének mozdulatja.

„Mire véljem, drága férjem?
 Honnan e rossz kedve már ma?
 Nem aludt jól? rosszul ébredt?
 Kénye ellen volt a párna?
 Én vetem fel két kezemmel,
 Én puhítom minden este“ —
 Szól, s mint harmat gyenge fűvön
 Remeg a szép asszony teste.

Indul Pázmán, meg sem állván
 Könyes szemnek, rezgő szónak;
 De nem mingyárt leli nyitját
 Sarka felől az ajtónak,
 Néz utána egy-két perczig
 Szegény ifju asszony, Éva:
 Ugy nevetne! s úgy meg sir, hogy!...
 Soha, soha ilyen tréfa!

Mikor aztán a küszöbnél
 Azt se mondja: isten áldjon,
 Vas kezére omlik a nő,
 Csókkal hinti, hogy megálljon.
 De az fogja, visszadobja,
 Egyet mordul: „vissza kigyó!”
 Ráfordítja a nagy kulcsot
 S öve mellé szurja: „igy jó!”

II.

Visegrádon a király van heverő sorral,
 Nem komoly tanácsot ül, nem hadi cselet forral,
 Nincsenek is ma körötte nagy szakálu vének:
 De van öröm: hejje-hujja, táncz, muzsika, ének.

Odamene jó lovag, bús-haragos Pázmán,
 Lépte alatt nyög a föld, csikorog a márvány,
 „Ki dörömböl? ki csörömpöl?—,Ismeri fölsége:
 Kinek az a jó bora volt s nyalka felesége.“

„Nosza hamar a bolond! ülj le ide Rikkancs!
 —Gondolom én, mi a baj, hol töri a bakkancs—
 Légy te király, én pedig egyszerü kiséret;
 Mit te kiadsz, itt a szavam, álljon az ítélet!“

Összeszedi a bolond seto-suta képét,
 Ugy üli meg a király aranyos karszékét.
 Odakiinn az öreg, ha ki útját állja,
 Kilenez szobán keresztül döfi, taszigálja.

Megkövetem a király fölséges személyét:
 Hogy harag és nagy panasz nyomja szívem mélyét
 Nem vagyok én boros ember—bor nekem a bánat!—
 Megkövetem, ha szabadabb szóra nyitom számat.

Jöttek uram, udvarodtól ifjú legények —
 „Mi dolog ez? s idehaza maradtak a vének?“
 Nem az a baj, uram király, más nekem a gondom
 Odajöttek vadászni fiatalok, mondom —

„Vadasodat megrohanák? tilalomba törtek?“
 Dehogy uram! annyi van ott, vigye el az ő—degh,
 Annyi a vad erdeimben, se' szeri se' száma —
 De, ha szóhoz nem jutok, nem lesz vége már ma.

Este magyar lakomán szivet melegiténk,
 A királyért, hazáért poharat üriténk —
 „Teleitták magokat? összeverekedtek?“
 Dehogy itták! dehogy itták! szépen lefeküdtek.

Reggel, uram, indulnak, köszönik a szállást —
 „S nem fizetik, ugy-e bizony, a vacsorát, hálást?“
 Bestekura fi.... zetésért látni a vendéget!
 Magyar ember nem teszi azt, tudja-e fölséged?

Reggel, uram, valamennyi utnak ered szépen;
 De az egyik vissza-oson — ez a bajom épen —
 Azt az egyet, uram király, a radnai szűzre!
 Megölöm, ha ma jutok is a gychenna-tűzre.

„Nagyon illő a panasz, jó lovagom, Pázmán,
 Ilyen eset még nem esett magyar ember házán:
 Utnak ered a vendég, vissza-oson egyik:
 Azt az egyet megölöd : nagyon helyes eddig.“

Átkozom is!... Nem vagyok én se' bolond, se'
részeg;

Hogy valaki jön-megy, azér' gyilkosa nem lések,
De mikor a küszöbön állt feleségem, Éva —
Ezer átok! megölöm, megölöm azt még ma!

„Nagyon okos a beszéd, jó lovagom, Pázmán,
Hiba lenne, ha valahogy félre-magyaráznám:
Feleséged a folyosón — vagy küszöbön áll
Pedig, ugy-e ritka eset volt ez eset nála?“

Gyilkolom az.... Uram király, értse meg a szómat,
Elrabolá földi kincsem és mennybeli jómat:
Megcsókolta — úgy segíjen — szemeim láttára —
Hej, hogy elébb nem tudék kapni paripára!

„Fejedelmi hitémre! — és a hit nem szellő —
Meglakol a vakmerő, a semmirekellő!
Tegyen a kar igazságot! víjon veled szembe:
Hogy is híják? a neve nem jut már eszembe.“

A nevét — azaz hogy — azt nem tudom épen!
De talán meglelem fölséged körében —
Ez az, uram! itt van, uram : kutya egye máját!
— S kimutató a lovag, magyarok királyát.

III.

Gyül Visegrád kandi népe,
 Férfi és nő, agg és gyermek:
 Valami lesz a váralján,
 Hogy sorompót, sátort vernek,
 A poroszlók ütlegeért
 Nem adják e mai látást, —
 Otthon macska ül a padkán,
 Űtheti a kő a rántást.

Kapu kordul, szárnya fordul,
 Lobog a toll, a kürt harsan:
 Jó vitézek, harcra készek,
 Mind lejőnek gyülve gyorsan.
 Zárt sisakkal két levante
 Olyan, mint a kéményseprő:
 Ujjal mutat rá a gyermek,
 Ölbe sír az aprócseprő.

„Félre, félre! — Pálya mérve!
 Fék szorosán! láncsa szögbe!

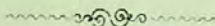
Jól vigyázz... fuss!“ Futnak aztán
 Dobog a föld, mintha nyögne,
 Fogy a térség, nő az ember,
 Paizs, dárda összeroppan,
 Hátracsuklik a jó Pázmán
 S úgy leszáll, hogy szinte puffan.

„Talpra bajnok! semmi, semmi:
 Túl ugortál a veszélyen“ —
 Szól amaz, felütve siskát;
 A király az: éljen! éljen! —
 „Éljen!“ mondáná a harczi,
 A mint szeme könybe lábog,
 De szava helyt vére bugygyan
 S vérrel együtt három zápfog.

„Isten engem!“ a király mond,
 „Nem akartam, jó levante:
 Három ily fog! aranyt érő!
 És még bírta volna, nemde?
 Három ily fog! — ugy sajnálom,
 Nem mondhatom ki eléggé:
 Jó szerencse, ha ezuttal
 Közte nincs a bölcseségé.

„De hogy, ime jó tanácsosal
Fűszerezem e kis tréfát:
Másszor ülj honn, ha bajod nincs,
És becsüld meg jobban Évát.“
Igy a fölség, de tanácshoz
Kalácsban sem lett adósa:
Három fogért három falu
Lón a díj: Som, Somogy, Pósa.

Vigan koczog haza Pázmán,
Tarsolyában kutyabőre;
Ám szekérrel asszonyához
Vásárfia ment előre.
Kérdi Éva ezt is — azt is —
Úgy jő neki mint egy álom —
De a férje mind ezt hajtja:
„Tartsa isten jó királyom!“

LISZNYAI KÁLMÁN.

 PINPINPINPIN KIS ...

Pinpinpinpin kis pinyőke!
Mért vagy oly hirtelen szőke —
Ijahaja!

Mint a mogyorófa haja.
Selyem haju, selyem arczu,
Selyem lelkü, sugárkarcsu.
Ijahaja!
Ah! ez az én szívem baja.

Cziczicziczi czirmos alma!
Mért vagy oly hirtelen barna:
Ijahaja!
Ah a szívem úgy akarna!

Úgy akarna rózsám téged,
 Mint igazi feleséget:
 Ijahaja!
 Ah ez az én szívem baja.

MIT BÚG A VADGALAMB?

Mit búg a vadgalamb,
 Mit füttyül a rigó,
 Mit susog a szellő,
 Mit füttyent a kigyó?
 — Mind-mind szerelmet,
 Bübájos gerjedelmet.

Mit nyilaszt a bimbó?
 Mit áraszt a napfény,
 Mit hajt, fakaszt a galy,
 — Mit játszik a remény?
 Mind-mind szerelmet,
 Bübájos gerjedelmet.

Mit sohajt a hegy, bércz,
 S mit lehel oly gyöngén,
 Harmatos párából

Szivárványt szülesztvén?
 — Mind-mind szerelmet,
 Búbájos gerjedelmet.

Hát én mit érzek, ha
 Lánykám simul mellém?
 Forró ajakára
 Vajh mit csókolok én?
 Égő szerelmet,
 Búbájos gerjedelmet. —

A VARSÁNYI TEMETŐBEN.

A varsányi temetőben
 Van egy könyharmatos búfa,
 Úgy búsul, úgy szomorkodik,
 Mintha fájó szive volna.

Mit bánkodik olyan nagyon
 Te kis szomorú fűzfácska?
 Fészket csinál rád a párja —
 Vesztett fülmile madárka.

Fészket rak rád a búbánat,
 Az én nehéz búbánatom,
 S ott ül egy fekete madár,
 Az én gyászos gondolatom.

Hej! szomoru fűzfa, adj egy
 Furulyának való ágat,
 Hadd fújam rajta, hogy szól
 A legszívhasgatóbb bánat.

A legbúsabb ágat add, mely
 Egészen a földre hajlik:
 Arra a kis dombra, melyben
 Az én édes anyám fekszik!

HEJEHUJA . . . .

Hejehuja zenebona!
 Szemed ragyogó babona,
 A beszéded aranyese,
 Magad világ szerelmese.

Szivbolygató kedvteléssel,
 Pillantással, öleléssel:
 Lelked a szemedbe csalom,
 Édes kis színmézangyalom.

Innen tudom én azt, hogy ott
 Éjjelnappal csillag ragyog,
 Csillag csillog a szemeden,
 Oda csalta a szerelem.

HÚZD RÁ, HÉ!...

Huzd rá, hé! Patikárus, az
 Angyalát!
 Hadd sirom el rajta szívem
 Szakadtát!

Húzd rá az isten nótáját,
 A magyart!
 Melyben öröm, bú, szerelem,
 Összetart.

Benne nyílik a szerelem
Rózsája,
A búbánat harmatos
Violája.

Ez a nóta követ olvaszt,
Csudát bír;
A ki tánczol, a ki huzza,
Az is sír.

Lassúja : mintha rám felhő
Borúlna.
Mintha szomorúfűz galya
Hajolna.

Frisse : mintha virágoső
Szakadna;
Mintha a hajnali csillag
Szaladna.

E nótának nincs határa
Nincs vége,
Örökös folytatása van
A szivbe'.

E nótában a bú nevet,
 A kedv sír,
 E nóta a barátságnak
 Törvényt ír.

Aranyremény, tündérialom
 Szól benne;
 Száz esztendőök búbánata
 Keserve.

Benne van a nap, hold fénye,
 Fogyása;
 A kis csillag reszketése,
 Hullása.

S mintha kikelet támadna
 A hangján:
 Benne zeng a pacsirta s a
 Csalogány.

Benne az isten szerelme,
 Áldása;
 Édes hazám természete,
 Szokása.

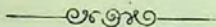
Húzd rá, Ferkó, éjfélig, az
 Angyalát!
 Ez a nóta nekem egész
 Másvilág!

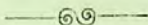
A MATÓCZKY UDVARÁBAN.

A Matóczky udvarában
 Nagy természet van a lányban,
 De mi haszna, ha nem szeret,
 Ha mást szeret, nem engemet!

Imádkoztam istenemnek,
 Adna nyugtot már szívemnek:
 Azt felelte : nem tehetem,
 Hatalmasabb a szerelem!

VAJDA JÁNOS.

TAVASZ FELÉ.

Én már kijártam, elvégeztem
 Az egész életiskolát,
 Komédia csak már előttem
 Maga a zord valóság.

A nagy természet csak diszitmény
 És zenekar — az elemek;
 Az élők benne szerepelvén,
 Ahogy szerzik az istenek.

Nem ismert más világ lakói —
 Ezek a tisztelt publikum.
 Egy-egy halál a bemenetdíj —
 Örökre — nem sok; — bum bum bum!

Itt egy vigjáték, ott bohózat;
 Választja a ki mit szeret.
 Abban csak illőn mosolyognak,
 Ebben röhögni is lehet.

Majd vadregényes rémtörténet,
 Vérengző zsványdarab.
 A főfő rabló sorra köttet
 Kontár, szegény tolvajhadat.

Van opera és látványosság.
 Villám megüt egy gyereket.
 Hol benne a költőigazság?
 Koholj ki rá — vagy ne keresd.

Ha vége van a fölvonásnak,
 Az éji kárpit leesik.
 A nézők bölcsen kritizálnak,
 Oszt' az egészzet feledik.

Másnap megint csak az a játék.
 Hirdetnek új komédiát,
 Pedig csak névbén a különbség.
 S ez így halad tovább, tovább.

Boldog, ki mindig ujnak látja,
 S nem lát a szárnyfalon belül,
 Kit csalogat a színi álca,
 Ki a játszókkal sír, örül.

De engem már többé nem ámit
 Rémes homály, csalóka fény.
 A titkos, örök lény sugásit
 Jól hallom a szín fenekén.

Örömnök, fájdalomnak könnye,
 Vér, mely ártatlan ömlik el —
 Ki van csinálva mind előre;
 Mert ennek mind így lenni kell!

Sejtem, hogy eszközök vagyunk csak,
 S e gyarló élet nem a cél.
 De átka van csak e tudatnak;
 Tovább, jobb hitre nem segít.

Mert semmi sem tökélyes itt lenni,
 És így lemondásom sem az;
 Érzés, tudás bevégezetlen,
 A mit beszéltem, sem igaz.

Hiába mondom : semmik vagytok
 Hirfény, dicsőség, hatalom;
 Hogy már szívem csak gazdag sirbolt,
 S csak ember lenni — rég unom...

Hiú szenvedés, balgatagság,
 Hogy már szívemre mi se hat,
 Hogy a mi volna benne hívság,
 Kiúzi gúnyos gondolat.

— Ah, mert ha járok a tavaszban
 És látom, hegy völgy mint virul;
 Szűz rózsabimbó szép hajnalban
 Hogyan nyilik ki, hogy pirul: —

Eltörpül szégyenkedve minden
 Hiábavaló bölcelet;
 Mint aeolhárfa, emlékemben
 Zendül búbájós éneked —

Tündérvilág, bezárult éden:
 Gyermekkor, első szerelem!
 S egyszerre csak fáj, fáj a szívem,
 És könybe lábad a szemem...

A GYLKOS.

Fúj, nyargal a szél hegyen völgyön át.
 A bérczi tölgy veszt köntöst, koronát.
 Sikolt az ablak, bömböl a völgy.
 Megölte benne valaki magát.
 — Mért nem kacsintasz, illepsz oh hölgy?
 Az árok búg, a barlang csuklik.
 Hess áruló, gonosz kuyik!

Fúj, nyargal a szél árkon berken át.
 Hogy földhöz vágta egy fa ott magát!
 Olyan sudár, oly fiatal volt.
 De még mozog, még fenyeget az ág.
 Nem örömet, de még is megholt.
 Bolyg a haraszt, minden beföd majd.
 Ordas csiba! ne fájjon a fogad.

Üvölt, fuj a szél tüskön bokron át.
 A nyár, az ősz elhordja majd magát.
 A hó alatt elalszik a föld.
 A dühödt lég hadd törje ki nyakát.
 Ki érti meg, ki tudja mit nyög? . . .
 Valami elsuhant emitt fenn . . .
 — Jár a halál, ha kell, ha nem . . .

Űvölt, fuj a szél a sövényen át.
 Megúnta életét a vén világ.
 Szerette a napot a golyhó.
 Pedig feküdni a lebuja járt.
 Ragyogni fenn, alunni lenn jó.
 De még a napsugár se szebb, mint a vér...
 Ma csak ma, de holnap mi ér!...

AZ ITÉLET SZÓL A TORNYON...

Az ítélet szól a tornyon:
 Űt az óra — fönn a borgony,
 Menni kell — isten veled.

Utójára most csókollak, —
 Oh hogy most érzem, tudom csak,
 Mennyire szerettelek!

Néma ajkad oly beszédes,
 Soha sem volt olyan édes —
 Olyan édes — és úgy fáj!

Elhagyom én e vidéket, —
 De el nem föld soha téged,
 Nincsen az a messze táj!

A hajón a könnyü podgyász,
 A szivemben a nehéz gyász —
 Az égen sötét ború —

Most csöngetnek utójjára —
 Az ítélet trombitája
 Nem lehet ily szomorú! —

VAN-E MÉG EGY OLTÁR . . .

Van-e még egy oltár, van-e még egy bálvány,
 Hova térdepelvén, buzgón imádkozván.
 Kétségbeesésem enyhülését várnám?

Mit én építettem, ékes templomodat,
 Ahol színről színre imádtam arczodat,
 Haragod üszkével felgyújtottad magad.

Ég az isten háza magasan lobogva,
 Hitszegő bélpoklos híveid csoportja
 Kárörvendve nézi és egyik sem oltja.

Oh hogy az embernek, gyarló halandónak
 Sarától magok az istenek sem óvnak —
 Oh hogy az égiek magok is csalódnak!

Kihozom, megmentem képed a lángokbul,
 Elhajtom a füstöt fényes homlokodrul —
 Oh hogy rajt' a szégyen újra lángba borul!

Hallod-e, hallod-e kaczaját azoknak,
 Kik téged megcsalnak, engem megrabolnak?
 Ők most téged szánnak, engemet gunyolnak!..

Élő virágom, oh szerelmesem,
 Immár én alszom nyugton, csöndesen.
 — Hogy nem tudod te, milyen édesen!

Oh hogyha tudnád, (mért nem mondhatom!)
 Mindig csak rólad s egyet álmodom,
 Mindig csak egyet — jaj, de szép nagyon!

Csendes vidék ez : hallom, mit a szél
 Fölöttem a virágokkal beszél,
 A fű is oly szép altatót zenél.

Oh én szerelmem, örök életem,
 Én teneked csak azt izenhetem:
 Hogy semmi sem fáj itt már énnekem.

Nem fáj már a fejem, szívem se fáj —
 Mégis galambom, még se menj, megállj!
 Tégy valamit a derekam alá.

A vér, a mi szívemből kirohant,
 Mikor beléütöttem gyilkomat,
 Olyan hideg az ott, úgy borzogat —

Oh az a vér azt sugja egyre még:
 Hogy te megcsaltál engem! tudja ég . . .
 Ha nem igaz, jér mosd föl azt a vért.

— Csak légy vidám, járj kelj a nap alatt.
 Légy hűtlen ott, — hisz csak egy pillanat!
 Oszd — te is itt vagy már a föld alatt.

Csak azután itt légy te az enyém.
 Szeretsz te itt majd engem, tudom én.
 Jó hives takaró a szemfödél.

Oh jőjj, siess a tánczczal odafenn.
 Mi jó az álom, melyből édesem,
 Nem ébredünk fel többé sohasem.

SZÓL A ZENE, OLYAN SZÉPEN SZÓL . . .

Szól a zene, olyan szépen szól,
Csodálatos búból bánatból,
Oly szomorú mint az őszi szél;
Fogy a sugár, hull a falevél.

Honnan e bús hangok, mé' tájról,
Messze, nagyon messze világból?
Fekete és gyászos izenet,
Vége immár, vége mindennek!

Nem is szomorú már — de szilaj;
Nem is sohajtás, de kinos jaj;
Szivem tépik, fejem ingatják,
Mint a szél a fának sudarát.

Ide hamar azt a poharat!
Egyre vadabb, egyre szilajabb . . .
Egybe szétveti a fejemet,
A poharat, vagy a — késemet!

Most megint oly csöndes, búsan szól,
 Mintha jönne mélyből, föld alól,
 Oh, de mért is marad életbe'
 A ki egyszer el van temetve!

SZÓL A ZENE HARSOG . . .

Szól a zene — harsog
 Mint diadalének;
 El innen, el innen!
 Ne örüljek még meg.
 Ne tudjam azt, a mi másnak
 Dicsőséget hirdet,
 Nekem halált — vagy a mi több:
 Feledékenységet!

Oh hogy a mit egykor
 Oly igen szerettem,
 A mi vigasztalt, most
 Az is ellenségem!
 Mintha ebek csaholnának,
 Mire a vadállat
 Sebeivel neki ront a
 Legsűrűbb magánynak.

Hova nem hallatszik
 Semmi hír harangja,
 Ebek vonítása —
 Néma sivatagba
 Rohanok én — de mi haszna!
 Nyugtom nem találok;
 Mit ér, hogy nem látok embert,
 Ha — magamat látom . . .

Szól a zene harsog,
 Mint diadalének;
 Én oly búsnak érzem
 Mintha temetnének;
 Mintha temetnének ifju
 Koránhunyt halottat,
 Mintha hallanám zörögni
 Saját koporsómat!

A TERMÉSZETBŐL.

Lányszív, ha sok a bújja, megreped;
 Hős férfié utóbb kövé mered.

Mely szikrává törik, mint a koha,
 De meg nem lágyul az többé soha.

Villámot hány az ég, majd megszakad;
A kemény kőszirt állja — és kaczag.

Hadd üsse rontsa, — fáradjon bele
Az istennyila nem gondol vele!

Égesse le a kopár ormokat,
Ugy sem terem többé virágokat!

Ne is kimélje daczos homlokát,
Nem kér kegyelmet tőle, — ő sem ad!

Mert bár ha nincs többé öröme, búja:
Van olthatatlan égető boszúja,

Mit magzatként rejt, éleszt minden órán
Mélységes méhében, miként a vulkán...

— Jaj akkor néktek ellenségei:
Ti környékének pára gőzei!

Kik gyülekezve a felhősereg
Hadában villámokká lettetek,

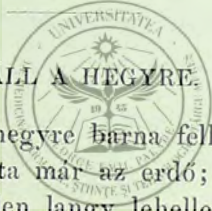
A védtelenre lerohantatok,
S fölötte állnak palotáitok.

Üszökbe lángba borul majd a nap,
Egyszerre a tüzláva mind kicsap, —

Alattatok meging, reped a föld,
S ha majd a rémület mindent kiölt:

Csontjaitok' rakásra égeti,
S sirjaitokat is betemeti!

SZÁLL A HEGYRE

Száll a hegyre barna felhő,
Zúg alatta már az erdő;
Észrevétlen langy lehellet
Rázza a faleveleket.

Hajaszáli a vadonnak —
Hervadt levelek szállongnak.
Fecske földet szántva röpdes,
Minden oly merengő csöndes.

Erdő, mező, merre nézek,
Egy nehéz bús előérzet.
Hosszu árny kísért a réten,
Szél sohajt az erdőn, mélyen...

Valami nagy rejtett bánat
Fogja el az egész tájat;
Az a bánat, mit az ember
Érez és nevezni nem mer;

Az a nagy bú, a mely téged
Vádol örök nagy természet;
Mely kiégett szívvvel kérdi:
Mért születni, minek élni? . . .

LAUKA GUSZTÁV.

ARSZLÁN ROMÁNCZ.

Hűn imádlak angyalom,
De apád ki akar lökni;
S így csak úgy lehetsz enyém,
Ha ma éjjel el fogsz szökni.

Hogyha egyszer messze léssz,
Pap előtt fogjuk fogadni,
Hogy a sírig állandón
S hűn együtt fogunk maradni.

Rózsám ne hozz sok motyót
Pszt! a szádon legyen lakat.
Apropos! el ne feledd
Gyűrűid s a kanalakat.

Különösen az evőt,
 Az nyom vagy huszonhat latot,
 Az ezüstnek ára van,
 Abból fizetjük a papot.

ROMANCIERO.

Hollófürttel, éjszemekkel
 Bájoló és szép volt Stella,
 Bámulák őt a hidalgók
 Büszke volt reá Sevilla.

Minden este serenade-
 Kedvtől harsogott Sevilla,
 A lányok sohajtozának:
 Ah mi boldog donna Stella!

A lányok családkoznak,
 Nem volt boldog donna Stella,
 Hidalgójának hazája
 Toledo volt, nem Sevilla.

Oly legényt, mint don Gunaros,
 Nem teremhetett Sevilla,
 Örömet is szökött volna
 Toledóba donna Stella.

Holdvilágos csendes éjen
 Kapta magát donna Stella,
 Megszökött, de másnap reggel
 Mindent megtudott Sevilla.

S boszujában a leánykát
 Roszhölgynek mondta Sevilla,
 A minek nagyot kaczagott
 Don Gunaros, s donna Stella.

II.

Basarózsa lugasban
 Űlt a szép leány,
 Oldalánál a vitéz
 Butter Flórián.

Philomela hangozott
 A birsalma fán,
 És szólt olvadékonyan
 A sápadt leány:

„Gyenge szívem szétreped
Még ez éjszakán,
Hogyha megcsalsz kedvesem
Butter Flórián!“

Érzékeny hangon felelt
Butter Flórián:
„Holtomig szeretlek én
Sápadt jó leány!“

Vigan mentek esküvőre,
Látszott, hogy egymást szeretik
S boldogságuk mérlegébe
Tisztán az érzelmet vetik.

Az üdvnek gyöngye ragyogott
A vőlegénynek szemében;
A menyasszony halavány lett,
Szinte meghalt örömében.

Együtt három évet éltek
Csupa élv és gyönyör között;
Három év után a férfi
A másvilágra költözött.

Midőn koporsóját vitték,
Sirva ment a nő utána,
Nagyot sikoltott s elájult,
Midőn röögöt dobtak rája.

Hamar a temetés után
Vig szüret lőn a szőlőben.
Megjelent a bús özvegy is,
S fórt tánczolt a keringőben.

LÉVAI JÓZSEF.

Egyedül hallgatom tenger mormolását,
 Tenger habja felett futó szél zúgását,
 Egyedül, egyedül
 A bujdosók közül
 Nagy Törökországban! . . .
 Hacsak itt nem lebeg sírjában nyugovó
 Rákóczinak lelke az eget csapkodó
 Tenger haragjában! . .

Peregnek a fákról az őszi levelek,
 Kit erre, kit arra kergetnek a szelek,
 S más világra száll a
 Csevegő madárka

Nagy Törökországból . .
 Hát én merre menjek, hát én merre szálljak,
 Melyik szegletébe a széles világnak,
 Idegen határból . . .

Zágon felé mutat egy halovány csillag,
 Hol a bérczek fején hókorona csillog,
 S a bérczek aljában
 Tavaszi pompában
 Virágok feselnek . . .
 Erdély felé mutat, hol minden virágon
 Tarka pillangóért első ifjúságom
 Emléki repkednek.

Ah mért nem szállhatok hozzád szülőföldem?
 Mikor minden bokrod régi ismerősem?
 Mért vagy szolgaságban,
 Gyászos rabigában
 Oly hosszú időig!!!
 Ha feléd indulok, lelkem visszatartja
 Az édes szabadság bűvös-bájos karja,
 Vissza mind a sírig! . . .

Itt eszem kenyerét a török császárnak,
 Ablakomra titkos poroszlók nem járnak

Éjjeli sötétben
 Hallgatni beszédem
 Beárulás végett . . .
 Magános fa vagyok, melyre villám szakad,
 Melyet vihar tördel, de legalább szabad
 Levegővel élhet.

Egyedül hallgatom tenger mormolását,
 Tenger habja felett fútó szél zúgását
 Egyedül, egyedül
 A bujdosók közül
 Nagy Törökországban.
 Körülöttem lebeg sírjában nyugovó
 Rákóczinak lelke az eget csapkodó
 Tenger haragjában.

ÓCSKA VERSEZET.

EGY ÚJ HÁZASSÁG ALKALMATOSSÁGÁRA.

Zsák a maga foltját, mondják, megtalálja,
 Rókát a lyukában nyugodalom várja,
 Még vadállatnak is vagyon egy hív párja,
 Sőt utját a nap is szerelemmel járja.

Hittem mindenkor, jobban hittem nálad,
 De azt sohsem hittem, akár mint csodáljad
 Hogy teremthessék oly asszonyi állat,
 A ki oldaladhoz feleségnek állhat.

Nem mondom, hogy rút vagy, ámbátor nem
 vagy szép,
 Az arcod pizécske, a képed majomkép,
 Tagjaid közt pedig, látom, nincsen egy ép,
 Utolsó classisba tartozol mindenkép.

De valld meg Filótás! Kérlek szépen téged,
 Hogy belső hályogban simlik feleséged
 Avagy megunta már a pártás vénséget
 S így keresett nálad örökös' hivséget.

Mert ha fris hajadon, uram bocsá' bünöm!
 Élted poharában sok lesz úgy az öröm,
 S orvosságod egy fű, melynek neve „tűröm“,
 Melyről édesedik a keserü üröm.

Ne hallj, ne láss ekkor, édes Filótásom!
 Fel ne háborodjál holmi czuppanáson,
 Másféle dolgon se, nemhogy czuppanáson,
 Különben azt mondják: „szemedet kiásom!“

Én azért nem török még pálczát feletted,
 Hogy Hymen rablánczát a nyakadba vetted,
 Majd csak akkor hiszem, mikor észrevetted,
 Hogy fejedet milyen bolondságra vetted.

Addig összeadom czifra áldomással
 A boglyas pemetét szenes pizskafával,
 Kis boczi árnyékát a kapufélfával,
 Hamupipőkét meg Tündér Ilonával!

FEHÉR GALAMB.

Fehér galamb száll a levegőbe,
 Megy a rózsám, elbucsúztam tőle
 Hova megyen, merre lészen utja,
 Mikor látom, a jó isten tudja!

Fényes fonal van szárnyára kötve,
 Életemnek ragyogó vig kedve,
 Mintha lelkem vinné ott magával
 Ismeretlen gyászvidékre által.

Nézem, nézem, de már nem is látom,
 Elveszett a tenger pusztaságon;
 Vagy tán azért nem látom, hogy éppen
 Két szememet könyben úszni érzem.

SZERELEM RÓZSÁI.

Van-e még nyugalmad, van-e csendes álmod,
 Mióta mellőled a sors elbocsátott!? . . .
 Érzed-e szárnyait, ha mások nem látnak,
 Az én képzeletem szilaj madarának!

Ott repdes körülted, ott jár nappal éjjel,
 Vig barátkozással, forró szenvedélylyel . . . .
 És lehajtja fejét kebeled halmára,
 Piros ajkaidat csókkal is kínálja . . . .

S vissza-visszarepül énhozzám titokba,
 Himes két szárnyain képed rajzát hozva,
 Álmomnak országát képeddel bejárja . . . .
 Soha sincs lelkemnek nyugta, csendes álma!

II.

Csendes jó éjszakát, boldogságom képe!
 Késő éjfélkor is te vagy az elmémbe . . . .
 Rólad gondolkodom, ha kelek, ha fekszem,
 Messze földön levő egyetlen szerelmem! . . .

Jövel édes álom tarka pillangója! . . .
 Megfáradt lelkemnek légy elnyugtatója . . . .
 Vedd föl szárnyaidra és repülj el véle
 Az én galambomnak nyugovó helyére . . . .

Nyugovó helyére, pihá kebelére,
 Hogyha elfogadna, hogyha rám ismerne,
 Hogyha azt mondana: maradj velem mára
 Álmodozó lélek, lelkem szép virága! . . .

III.

Kit szeretnék, ha nem téged
 Eszem a gyöngy teremtésed!
 Te vagy nekem e világon
 Reménységem, boldogságom.

Ha belőled rózsá lenne,
 Leszállanék kebeledre.
 Kebeledre leszállanék,
 Mert én akkor harmat lennék.

Hogyha kemény szikla volnál,
 Megölelnél, rám hajolnál,
 Patak lennék akkor érted
 S csókjaimban fürdetnélek.

Ne fuss tőlem édes lányka,
 Csak vagy kétszer pillants hátra,
 Nézd el, nézd el, hogy utánad
 Szállok, mint egy élő bánat.

Ha itt vagy, ott elvesztelek,
 Soha el nem felejtélek,
 Holtomig kereslek fájva,
 Mint a puszták délibabja.

IV.

Arra vagy, ott lakol gyönyörű virágom,
 A hol azt a tenger-pusztaságot látom,
 Hol az ég leborul a hervatag földre
 S éltető szerelmet csalogat belőle.

A hol az a fényes toronytető látszik.
 Melynek bádogtükrén a napsugár játszik,
 S a hol éjjelenként pásztortüzek égnek,
 Muló csillagi a végtelen térségnek.

Arra száll a fecske, a szellő is arra,
 Puszta bérczen hagynak engemet magamra.
 Hadd szálljon a fecske, hadd menjen a szél is,
 Lelkemnek vágyait arra küldöm én is.

V.

Havas eső esik,
 Ónos idő vagyon . . . .
 Ne menj ki galambom,
 Elese! a fagyon . . .

Peng az én sarkantyúm,
 Hangos a szólása,
 Jere az ablakhoz,
 Nézz ki az utcára! . .

Hadd öleljelek meg
 Az üvegen által,
 Csak egy gondolatban
 Egy szempillantással.

Illesz az ablakhoz
 Virágbokrétának,
 Vagy az én szívemhez
 Örök boldogságnak! . . .

VI.

Hányódtam, vetődtem mint a lenge sajka,
 Balsorsom szélvésze gyakran úze rajta . . .
 Jártam szikla között s örvényben utánad,
 Csakhogy megláthassam halovány orczádat!

S láttalak még egyszer fénylő szépségedben,
 Nyugtattam fejemet pihegő kebleden,
 Hevültem lángjától ajakad tüzének
 S régi jó napjaim újra feltűnének.

Nem napok, nem napok, csak egy rövid óra
 Volt engedve már most a találkozóra. —
 Új találkozásra, vig beszélgetésre,
 Lopva ejtett csókra és ölelkezésre . . . .

S ki tudja, szerelmem, vajjon mikor látlak.
 Nem ez volt-e végső pásztorórád nálad!
 Rám ismernél-e majd egykor nagy sokára,
 Elpusztult vidéknek bujdosó fiára!?

VII.

Mintha lettél volna hajó vitorlájája,
 Ki a nyugvó tenger végtelenjét járja.
 Mintha lettél volna erdő vadgalambja,
 Kit meleg fészkeről kánya felriasztta! —

Csak alig nézhettem ragyogó szemedbe,
 Forró ajkam ajkad alig érinthette,
 Oly hamar eltűntél, olyan messze hagytál,
 Lelkem nyugodalmát ott tartván magadnál!

Oda van, oda van bűbájos világom,
 Bujdosóvá lettem tenger pusztaságon,
 Martalékul estem zápornak, viharok,
 Enyhelyet, jó szállást nem lelek magamnak!

Nézek jobbra balra szótalan vidéken,
 Pásztortüzet látok távol messzeségben.
 Ragyogó pásztortűz a te halvány képed,
 Feléd nyilik karom, ah de el nem érhet! . . .

VIII.

Rózsámnak mondalak, pedig csak tövis vagy,
 Galambomnak hivlak, pedig csak vérese vagy . . .
 Vérző tövis lettél kellemes virágból
 Neki vadult vérese szép szelid madárból.

Kinokkal táplálsz szivem, mintha épen
 Örömedre volna az én szenvedésem,
 Mintha látni vágnál, hogy ifju kebelem
 Mint fogja gyötreni a megsalt szerelem!

Oh hogy egykét hónap viharos folyása
 Élő reményimnek sírját így megásta,
 Hogy a mit ily bizó hittel építettem,
 Boldogságom vára összedőlt felettem!!

Mért maradnak tovább, mért maradnak nálad,
 Ki magad döntötted porba ezt a várat? . . .
 Elviszem romjait fényes mult időmnek
 S belőlök valahol ujjonnan építek.

Borulj reám szomorufűz ága,
 Szegény szívem vigasztalására.
 Ide jöttem, árnyékodba léptem,
 Megkeresni elvesztett reményem.

Egy kis lány volt szívem boldogsága,
 Hortobágyon, Hortobágy virága.
 Ez a kis lány nem az enyém többé,
 Sötét fátyolt hordok én örökké. —

Száll a felhő nyugatról keletre,
 Csak én vagyok e városhoz kötve,
 El is mennék, meg itt is maradnék,
 Vagy kebelén örömet meghalnék.

GYULAI PÁL.

FÁRADT VAGYOK...

Fáradt vagyok mint az üldözött vad,
Lelkem szomju, mint a mező nyáron,
Bájaidnak verőfénye éget,
Szerelemtől vérzik ifjuságom!

Hagyj pihenni fürteidnek árnyán,
Sebeimből karjaid gyógyitnak,
Enyhíts csókod drága balzsamával
S édes álmát hozd meg hajnalomnak!

Nem érzed-e a tavasz búbáját?
Reszket a lég, szédiül a pillangó,
Egyik virág a másikhoz hajlik
S mint egy hó csók, csattog a madárszó.

Ne tagadd el a mit szived érez,
 Hogy lehetnél csak te érzéketlen?
 Feledd el az emberek világát,
 Midőn isten szól a természetben!

HADNAGY URAM.

„Hadnagy uram, hadnagy uram!”
 „Mi bajod van édes fiam?”
 „Piros vér foly a mentérem.”
 „Ne bántsál, csak az orrom vére.”

„Hadnagy uram, hadnagy uram!
 El ne essék itt az útbán.”
 „Megbotlottam egy nagy kőbe,
 Szuronyt szegezz s csak előre!”

Megy a vitéz, áll a hadnagy,
 Mély sebében összeroskad.
 „Hadnagy uram, hadnagy uram!”
 „Csak előre édes fiam!”

SZÜRETEN.

Szüret-e ez, vagy talán tor?
 Hallgatunk pedig fogy a bor,
 És sohajtunk, mint körülünk
 A süvöltő őszi szél,
 Jól illik, hogy ide ültünk,
 Hull reánk a falevél.

Hajdanában nem így volt ez,
 Hűn megmëndja bárkit kérdezz.
 Pezsgett a szív, szelott a hegy
 Milyen vigan, mily nagyot!
 A hegy néma, a szív szenved,
 A lópor meg elfogyott.

Komoran néz a vén gazda,
 Nincs már néki vidám napja.
 Rajta még a régi mente,
 Nagy pipája nincs sehol,
 Ajkán csak a teremtette,
 Nem a tréfa és mosoly.

Raráhuznak a cigányok,
 De a tánczhoz senki sem fog;

Elindulnak, tovább lépnek,
 Elhal a hang szomorán,
 Ifjusága a vidéknek
 Hol és hol nem — oda van.

Fa alatt a dombok alján
 Ül mereng egy fiatal lány,
 Szeméből könnyet törül ki,
 Már rég menyasszony szegény,
 De sírját nem tudja senki,
 Hol nyugszik a völgyben.

Az unalom egymáshoz üz,
 Leülünk, hol lobog a tűz,
 És beszélünk a multakról,
 S a szó gyakran megreked,
 Lelkünk hosszan el-elgondol
 És felszitjuk a tüzet.

Éj a bérczen, köd a völgyben,
 Már a tűz is alvó-félben,
 Halovány hold, sötét árnyak
 A felhők közt odafenn . . .
 A halottak fel-feljárnak . . .
 Sok a sír a völgyeken.

MIDŐN ELINDULT.

Oly rövid volt az óra,
 Oly hosszú e pillanat!
 Fehér kendőd sem látom már,
 Hogy hallhatnám szavadat?
 Visz a szél és visz a hullám,
 S itt hagy engem oly magán,
 Csak most érzem, hogy szeretlek,
 Hogy szeretlek igazán!

Illatot hoz fürteidről
 A partok szellője még,
 S a hullámok tükörében
 Arczod fénylik, szemed ég.
 Oh ha zugó szél lehetnék,
 Átölelné két karom
 S elvinnélek messze messze,
 Hiven, büszkén, szabadon!

Hosszan nézek el utánad,
 S mint örvény a viz alatt,
 Meg-megkapja és sodorja
 Lelkemet egy gondolat.
 Tán utolszor láttalak most,
 Vagy ha látlak ezután . . . .
 Csak most érzem, hogy szeretlek,
 Hogy szeretlek igazán.

Tünő hajó vitorláján
 A hajnal sugára ég,
 Sikján a futó folyamnak
 Ott egy fekete pont még.
 Oh ha napsugár lehetnék,
 Volna édes mosolyom . . .
 Kisérnélek messze messze,
 Hiven, büszkén, szabadon.

AZ IFJUSÁG MEGVÉNÜL BENNEM...

Az ifjuság megvénül bennem,
 Ősz hervad éltém tavaszán;
 Nincs itt nekem többé mit tennem
 És örülhetnem igazán.
 Mi a múltban szép és dicső volt,
 S a jövőben kétségbe ejt,
 Mi van és lesz, mi élt és megholt,
 Kiittam, mint méregkehelyt.

Még sem halál, csak haldoklás ez,
 Az élő bú éltetni tud;
 Szivem, szivem oh miért érzesz,
 Ha vágyad gúnyol és hazud?!
 Mi gyáva kín föllángolásod,
 Mely örömetst áldozna vért,
 S magad mi hjába téped, hanyod,
 Dobogni vágynál s nincs miért!

Bort, bort! s hadd sírjon az a nóta,
 Mely azt siratja, a mit én.
 Ugy sem sirhattam a mióta
 Örülni immár megszüném.
 Hadd sirjak és hadd vigadjak hát,
 S míg azalatt megvénülnék,
 Temess el — újra hallgatok rád —
 Remény, ki elhagysz s biztatsz még!

VISZONTLÁTÁS.

Ne csalj, ne csalj meg engemet,
 Mosolygó ég, meleg sugár,
 Ne csalj meg zöld lomb és virág,
 S te elmaradt dalos madár!
 Nem vagy tavasz, nem vagy remény,
 Csak festék rajtad az életszin;
 Ősz vagy te, az emlékezet,
 Mely élni vágysz a sirok szélén.

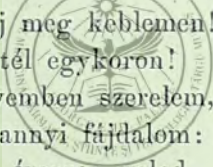
Ne csald meg, szívem, magadat,
 Ne hígy szavamnak kedvesem!

A régi dal viszhangjai
 Rezdülnek meg csak lelkemen;
 Csak a mult hervadt mezején
 Szakitgatok egy két virágot,
 S megolvadt dér, nem harmat az,
 Mi kelyheikben fölesillámlott.

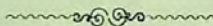
Ha tudnálak szeretni még,
 Mint hajdan, — bár mély volt a seb —
 Lehetne sorsom nyomorúbb
 És szíved sokkal bűnösebb!
 Megáldanám a kínokat,
 Gyönyörrel nézném büszkeséged,
 S im porba tiprott hemlököd
 Úgy megaláz, hogy szánlak téged.

Nem vádollok, hogy megcsalál,
 Csak nem szerettél soha sem!
 De téged megcsalt, kit szeretsz,
 S érzed, mi az a szerelem:
 Midőn a kit gyölni kell,
 Szeretjük hőbbben és hivebben,
 És míg feledni nem tudunk,
 Remélnünk többé lehetetlen.

Éreztem én is egykor ezt,
 Most már csöndes, nyugodt vagyok;
 Az éjben ott, alább, alább,
 Csak méla pásztortűz lobog.
 Mégis, hogy újra láttalak,
 Mégis, hogy oly boldogtalan lől,
 Mi hamvadoz, megéled, ég,
 S pokollá gyúl gyötrelmeidtől.

Oh jer pihenj meg keblemen!
 Ott jól pihentél egykoron!
 Ha nincs szivemben szerelem,
 Maradt még annyi fájdalom:
 Hogy értsen, érezzen veled,
 S megenyhítsen egy pillanatra . . .
 Nincs égnek földnek balzsama,
 Mely bennünket meggyógyíthatna!

TÓTH ENDRE.

ITTHON.

Itt a fecske, itt a gólya,
 Itt az erdők csalogánya;
 Mint afféle vándormadár,
 Magam is itt bolyongok már,
 Haza tértem kis tanyámba.

A madárt a kikeletnek
 Itt is ott is óvja karja;
 Eresz alatt fecske fészke,
 Van öröme, s bajba — vészbe
 A jó ereszt betakarja.

Gólyamadár kinn a réten,
 Kinn a rónán, délibábban,
 Ringatózik a kikelet
 Gyönyörű álmai felett,
 Nem is maga, ketten — hárman.

S már az ágnak, a bokornak
 Egy bimbója csak van, csak van,
 Köszönti a fülemile,
 Titkos fájó örömire
 Az is, ez is majd kicsattan.

De én velem örömekre
 Keblem, ajkam itt sem zendül!
 Melynek árján elpihennék,
 Vándorbotom nem zöldül még —
 Nem tehettem le kezembül.

Nem ily tavasz kell énnekem,
 És nem ilyen elhalt fészek,
 Hol a mult nyár leveleit
 Bágyadt szellők emelgetik,
 S mint én, lassan elenyésztek!

Rég mult idő, rég várt teren,
 Holott dalom szólna élne;
 Zászló lenne minden sora,
 S azt olvasná kiki róla,
 A mit rég várt, rég reméle.

HÁROM MADÁR.

(1671.)

Galamb volt a szíve
 Zrinyi Péternének;
 Magasan szálló sas
 Volt benne a lélek;
 Holló volt bánata,
 Melyet rászállta
 Rabfészke férjének. —

Repülj, galamb, repülj!
 Monda galambjának,
 Verdesd meg a rostját
 Férjem ablakának . . .
 ,Mit izen szivének,
 Szerelmes hivének —
 Katharinájának?'

Elszállott a galamb: —
 Várja este reggel;
 Egy uton jár szeme

A vándor-felleggel . . .
 Várja, várja, várja,
 De a láthatárra
 Egy madár se lebben!

Eredj sasom, ugymond, —
 Menj te is utána;
 Zörgesd meg a zárat
 Zrínyim ajtajába
 Szabadítsd meg, mentsd meg
 Árán mindenemnek,
 A jók jövoltára!

Föllebben a sas is,
 Nap-magas az útja . . .
 Ó hogy a reménység,
 Mely a szívet bújtja,
 Azt az utat — mig ő
 Későn se tér elő —
 Százszor is megfutja!

Szállj sebesen hollóm!
 Szóla végesvégre,
 Férjem fogházára,
 Zrínyim börtönébe;

Mondd el panaszomat,
Mutasd be gyászomat, —
Mit viselek érte.

S alig repülé át
A belátó ég-tért,
Széles, sötét szárnynyal
Im, mihamar megtért!
S levél van alatta,
Melynek foglalatja,
Bár ne szólna ekkép:

„Anna Katharina,
Én gyönyörűségem!
Megbocsáss, ha vala
Ellened vétségem.
Sirástól magadat —
Midőn ezt olvasod,
Tartóztassad légyen.“

„Holnap tiz órakor
Bátyádnak és nékem,
Fejünk elvételik
Kételenségképen. —

Neked Isten, hivem,
 Drágalátos szívem —
 Minden jóval légyen!“

Tartja a levelet
 Zrínyiné, olvassa,
 Napokig . . . hetekig . . .
 Se vége . . . se hossza . . .
 Mig mindent összevét . . .
 Mig a kín elméjét
 Csendesén kifosztja.

A galamb oda van,
 A sas vissza nem tért:
 Alig dobban szive,
 Alig éri lelkét.
 Csak a holló szárnya,
 Mi fehér arczára
 Sötét árnyat vet még.

AZ ÖREG RÉVÉSZ.

Maris Matyi Ároktónél
 Öreg révész a nagy rénéél;
 Iszik mint az örökös csap s haragos
 Haragos . . . .
 Kinek fején csakó nincsen, ne járjon
 Arra most.

Iszákosság, meg a harag
 Régi búbanatból maradt:
 Volt egy fia, életének világa;
 Világa;
 De elsikkadt a katona-világba,
 Hiába.

Ott guggol a Tiszaparton,
 Ura szól a tulsó parton . . .
 Nincs most kedve áthajtni a ladikot,
 Ladikot;
 Hálót vet a csendes habba s úgy lesi
 A tokot.

Vásárosok érkezének . . .
 Még csak nem is néz feléjek;
 Háta megett áll a kocsma s bekiált,
 Bekiált :
 „Hozd ki Jakab azt a korsót s addide,
 Ne kináld!“

Tulsó parton gulya, marha —
 Jöjjön át kend révész gazda! —
 Uzsza által minden barom a Tiszát,
 A Tiszát . . .
 Maris Matyi bort iszik most, soha sem
 Viszi át.

Uras hintók, négy-öt fogat,
 Révész után kiáltanak . . .
 S meg se mozdul kikötőben a nagy komp,
 A nagy komp, —
 Pipaszónál a vén révész kurjantós
 Nótát mond:

„Viz tetején leng a sigér,
 Hej a Tisza kötésig ér . . . !
 Gázoljon át, a ki bátor, mindenik,
 Mindenik;

Öreg révész halászlére borából
Ad nekik“ . . .

Zugás, morgás, szitkozódnak;
Oda se hajt a rossz szónak.
S esteledik, sötétedik a Tiszán,
A Tiszán . . .

„Matyi bácsi, katona jött, hallja-e?
Igazán!“

Hol a csónak, hol a lapát?
Öreg révész csónakba hág.
„Vigyázzon kend Matyi bácsi! kibillen,
Kibillen . . .“

„Ne féltsd öcsém az öreget, a részeg
Nem ilyen!“

S tulsó parton reng a ladik,
Maris Matyi vizsgálódik . . .
S egy szavára vizre lebben a hidas
A hidas;
Katonák közt indul rajta csakhamar
Sok utas.

A vén révész sorra nézi :
 Ki s mi félék szép vitézi?
 S nagyot sóhajt, hol az ormány partot ér,
 Partot ér :
 „Hej! mikor száll át a hidas, elveszett
 Fiamér’?„

FURULYASZÓ.

Holdvilágos fényes este
 Tilolnak a lányok,
 Csillog villog szép fejükön
 Virágzó pártájok.
 Kelepel a tiló nyelve,
 Nem hallhatni tisztán :
 Szépségesen furulyázik
 Szivrehatón furulyázik
 Valaki a pusztán.

Hüvös szellő csendes szárnyon
 Hozza, viszi hangját;
 S a leányok édes ajkán
 Dallá megy a hang át.

Büvös bájos vágyba esik
 A sok eladó lány;
 Daltól zeng az egész utcza,
 Csupán szegény Járdán Julesa
 Néma mint a márvány.

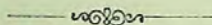
Szívében a furulyaszó:
 Hívó tündér-ének . . .
 „Megyek! . . . megyek, addig megyek,
 A míg el nem érlek . . .“
 És Juliska titkon félve,
 Árnyak sátorába
 Útra kél a lagy szellővel
 Viszi a hang bájerővel,
 Patyolat ingvállba . . .

. . . Háza mögé tün a falu,
 Elhangzik az ének;
 Csörög az ér susog a szél
 Csendében az éjnek.
 Szól a távol furulyája,
 A leányka megy megy . . .
 Szól a távol furulyája,
 Csillag harmat reszket rája
 S le is esik egy-egy . . .

Bánatos hold szánva nézi
 S tündér ködbe rejti;
 Fátyolát az óvó távol
 Nyomdokára ejti — —
 Gyönyörében a furulya
 Elful . . . elhal végre . . .
 És a titkos csöndességet
 Csak a gyanakvó sejtések
 Verik fel az éjbe . . .

Fönn a reggel s elpirul az
 Éjnek arcza rája :
 Halovány a Járán Julesa
 Piros két orcája . . .
 Búbetegem lelik szegényt
 A határdomb táján !
 Teste lelke roskadt, hervadt,
 A virág is mind elhervadt,
 Csillogó pártáján !!

TÓTH KÁLMÁN.

Nem egy hideg oltár előtt,
 Hová annyit vitt az érdek,
 Hiuság és önámítás —
 Nem ott esküszöm én néked.

Itt esküszöm a szabadban,
 A hol minden fűszál érez:
 Esküszöm, hogy szivem minden
 Dobbanása a tiéd lesz.

Itt esküszöm e rózsára,
 Mely, miként te, ugy mosolyog:
 Hogy előttem semmi kedves
 Nem lesz, csak a te mosolyod.

Esküszöm e csermelyre, mely
 Itt kanyarg a mező felett:
 Hogy így veszem én is körül
 A te egész életedet.

Esküszöm ez árnyas lombra,
 Mely egy ágra van hajolva:
 Ily gyengéden védelek én
 S oltalmazlak mindenkorra.

Esküszöm a madarakra,
 Kik mind egyet énekelnek:
 Nekem is egy énekem lesz,
 Egy énekem, hogy: szeretlek!

Esküszöm az égre s örök
 Sugaraira a napnak:
 Esküszöm, hogy téged soha —
 Soha — soha el nem hagylak!

HONVÁGY

Sok bujdosás után végre megpihentem,
 Egy helyütt lakom én állandóan már most —
 Hanem azért nem tud megnyugodni lelkem,
 Nagyon kicsiny nekem itt ez a nagy város,
 Oh mi sokkal nagyobb az a kicsiny helység,
 A holott töltöttem gyermek-ifjuságom . . .
 El innen, el messze, a hová szivem huz . . .
 Haza! haza vágyom!

Nincsen itten semmi, a mit én szeretek,
 Elzárják a falak magát a szép hajnalt,
 Egy kis zöld fűszálért hasztalan esengek,
 Madarak is csupán kaliczkában vannak,
 Oh pedig mi szép, ha madárzengés között
 Mennyországá válik a hajnali álom,
 S házak előtti fák susogása ébreszt . . .
 Haza! haza vágyom!

Meglátogatom a fényes csarnokokat,
 Holott a művészek játsznak, énekelnek . . .
 Nem tud elragadni . . . oh egészen más kell
 Az én ábrándozó gyermekes lelkemnek,

Rengő bölcső mellett tündér dajka-mese;
 Messze furulyaszó csendes éjszakákon . . .
 Mellé fájó nóta . . . „Sárga csikó, sárga“ . . .
 Haza! haza vágyom!

Van egy két czimborám, el-el iszom velök,
 És úgy látszik mintha mulatnék is kicsit,
 Hanem minő kedv az! . . . mint az elítélté,
 Az is tánczol sokszor, mikor halni viszik;
 Hej csak ott tudtam én igazán mulatni,
 Hol egy cigány húzta, az is csak féllábon,
 Huzta egy magamnak, úgy a mint én sirtam!
 Haza! haza vágyom!

Látok sok leányt is . . . szépek, nagyon szépek!
 Hisz ha ezt tagadnám, megverne az isten,
 Hanem olyan, minő az én kis galambom,
 Kit én szerethetnék, oh olyan egy sincsen,
 A mig én bujdoztam, másé lett a kis lány . . .
 Talán többé soha, de sohasem látom . . .
 Oh pedig a nélkül nem tudok meghalni —
 Haza! haza vágyom!

FÜTYÖL A SZÉL . . .

Fütyöl a szél, az idő már ősre jár,
 Szebb hazába megy vigadni a madár . . .
 Én is mennék, de mi haszna, ha velem
 Akárhova eljön a bű, szerelem.

Széthullott az árvalányhaj, elveszett . . .
 Bánatfelhők borítják be az eget —
 Nagy sirásuk meglátszik az ugaron;
 Én is széthullt nyugodalmam' siratom.

Azt kérdezi az a kedves kis leány :
 Mért fáj szivem, mért vagyok oly halovány
 Az fáj az én bús szivemnek oly nagyon :
 Mért nem tudja az a kis lány mi bajom.

LOSONCZI ÖZVEGYE.

(Ballada 1553-ból.)

I.

Ha vitézek, hősök által
 Volnánk ekkép megalázva,
 Még talán csak könnyü lenne
 A szolgaság nehéz láncza.
 Hanem pogány hitszegőktől?!
 Oh fiam, ez szörnyü, szörnyü —
 Vér után a gyáva könnyü.

Elvérezett hős apádnak
 Végszava is a boszú volt;
 Nem vagy fia, nem vagy magyar,
 Hogyha ezt meg nem boszulod.
 Gyermekek vagy még félig, igaz,
 De van élted — meghalhatsz hát . . .
 Hanem mi ez?! sápad arczád?!

Hát a magasban repült sas
 Bujkálódó bagolyt nemze?
 Hát . . . de mért beszélek én így,

Nem lehet az, istenemre!
 Rám szállhat a haragos ég
 Minden nehéz, súlyos átka,
 De nem az, hogy fiam gyáva.

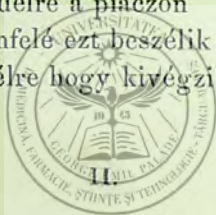
Vár alatt az erdőségben
 Bujdosik sok szegény magyar,
 Mint a felhők, szomorú mind,
 Ezekből lesz jó zivatar.
 Gyűjtsed őket zászló alá,
 S mikor alúszik a várnagy,
 Sötét éjben jöjj és támadj!''

Hős Losonczy hős özvegye
 Imígy beszél gyermekének.
 És ez, mint az anya mondá,
 Akként megy, és akként tér meg.
 Sötét éjben csillog a bárd,
 Keletkezik szörnyü lárma,
 Már a magyar benn a várba'!

De miként a zivatartól
 Nem az erdők csak fák dőlnek,
 Töméntelen ellenségből
 Marad elég küzködőnek.

És elgyöngül a zivatar,
 A magyarnak vége, vége —
 Csak a vezér marad élve.

És oh bár csak úgy ne volna
 Bárcsak élve ne maradna!
 Nyakig lánczban, nyakig vasban
 Az ellenség csúfos rabja.
 S holnap délre a piacon
 — Mindenfelé ezt beszélik: —
 Holnap délre hogy kivégzik.

Börtönben az ifju ül nehéz bilincsen,
 Sirna keservesen, de már könye nincsen,
 Elsírta azt végkép —
 Nehéz sohajok közt tép be ruhájába:
 Előtte szerelme, vágyó ifjusága,
 S itt kell hagyni éltét.

Bujára az örök odakünn nevetnek:
 „Ime bátorsága a magyar gyereknek
 Hogy sarkába szállott!“

. . . És elterjed a hír hamar szájról szájra :
 Hogy a magyar vezér oly nyomorult gyáva,
 Minőt ki se látott.

Halálharcot kell most az ifjunak víni . . .
 De mintha az ajtót hallaná már nyílni —
 Ah! tán értem jönnek!
 De az ajtó megint csendesen bezárul,
 Szólítja valaki — ráismert hangjáról :
 Ki szólítja őt meg.

Az a megszólító az ő édes anyja . . .
 Ah! hogy a sötétben még nem is láthatja!
 Hogy futna elébe!
 Pedig ha látja őt, megijedett volna,
 Oly iszonyún földült, s szemrehányó volt a
 Büszke özvegy képe.

„Csak csöndesen fiam — az anya így kezdi —
 Kincsemmel sikerült mind megvesztegetni
 Ellenség vezérit;
 Nem lesz semmi bajod, csak ne légy oly félnék,
 Nem kívánja senki ilyen ifju éltét,
 Ilyen ifju vérit.

Kivisznek ugyan majd, ki a vesztő-helyre
 Be is kötik szemed, de vezér kegyelme
 A pallost föltartja —
 Csak hogy megrettentsék máskorra a népet,
 Példa gyanánt azért visznek ki majd téged
 A vesztő-piaczra.

Hóhérodnak már rég tudtára van adva :
 Vezér háza előtt majdan elhaladva
 Hogy oda felnézzen.
 S ha egy rózsát lát az ablakba kitéve,
 Pallosát akkoron, ha már rád is mérte,
 Ereszsze le szépen.

Kegyelem jele lesz az a piros rózsa . . .“
 És az ifju hiszi mindezt szóról szóra,
 Hiszen anyja mondja!
 Pedig ki így beszélt többé nem az anya,
 A büszke magyar nő, a honleány vala,
 Ki ezeket mondta.

Azonban az idő lassanként eltellett —
 Már a tömlöcz előtt nagyon járnak, kelnek,
 Közeleg az óra —

Kiviszik az ifjut, megindul a népség,
S mindenki csodálja a rab büszkeségét . . .
Ablakban a rózsza.

Az ellenség keblét iszonyu düh tölti :
„Hát csak lehetetlen a magyart megtörni!“
Ah mily büszke folyvást! . . .
És a népség között, föl álruhát kapván,
Ott van az anya is . . . elhalványult ajkán
Üdvözült mosolygás.

„Majd a vesztőhelynél elvesz vitézsége“
— Mondja az ellenség — de im odaérve,
Az ifju még bátrabb!
Még százszorta bátrabb, vitézebb, mint elébb,
Büszkén hordozza szét fölemelt szép fejét,
Gondolja : nem vágnak.

De a hóhér sujt most . . . és csönd lesz mindenütt
— Hanem szörnyü kaczaj és sikoltás vegyüll
A csöndesség közbe;
A büszke magyar nő, ki így föl kaczagott,
És a fölsikoltó az édes anya volt,
Halva rogyott össze!

NAPTÓL VIRIT . . .

Naptól virit, naptól hervad a rózsa . . .
 Hogy szeretlek, mit tehetek én róla?
 Nem tehetek, nem is teszek, nem bánom;
 Te vagy nekem egyetlen egy világom.

Haragszom én a lányokra miattad,
 Hogy lelkemet olyan nagyon megcsaltad;
 Te reád is haragudnám szertelen,
 Csak ne volna oly nagy ur a szerelem!

Mikor még ugy együtt voltunk jó régen,
 S elmerültem szép kék szemed tükrében;
 Azt gondoltam : mennyországot láttam ott
 Pedig az egy pokol' kékes lángja volt.

Hanem hiszen mindegy nékem, ha az is,
 Szeretlek én, ha a lelked csalfa is . .
 Elhazudtam : hogy szerelmem kiégett,
 Pedig most is majd meghalok te érted!

MINEK IS VAN SZIV.

Mindig csak kín s panasz, gyönyörű ajkadon,
 Téged még mostan is a multak átka nyom,
 Szeretsz, s mért, nem tudod, — az érzés oktalan —
 Lelkednek mostan is mindig csak multja van
 Előtted lengenek a régi szép napok,
 Beszélsz róluk nekem, s én rá se hallgatok,
 A multon csüggsz te, s én csüggök a jelenen —
 Minek is van a sziv, s a szivben szerelem.

Mint kis piros pohár, mit majd szétvet a hab,
 Elöttem lángoló, epedő ajkad —
 S én nézem hidegen, s én nézem vágytalan,
 Ah! mert lelkennek is pokoli vágya van :
 Más ajkat fest elém a fölvert képzelet,
 Oh hogy hajlok felé, s kigúnyol, kinevet. —
 A miként én veled, úgy bánik más velem —
 Minek is van a sziv, s a szivben szerelem.

Boldogságról beszélsz?! ne szólj! ez a sugár
 Nem rengetegbe, csak virágos kertbe jár.
 S az lett az én szivem, sötét nagy rengeteg,
 Min át csupán a kín villámi fénylenek.

S az erdő teneked virágot nem nevel,
 Másnak kell nyujtanom, hogy aztán tépje le,
 Mint én a tiedet mind összetépdelem —
 Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Mi lett volna nekem je szép ajk egykoron
 Mikor szerettelek még forrón, lángolón.
 De mind olyan a nő mint a fa, mely alatt
 Mig könyörögve fut a csevegő patak,
 Rá nem hullatna egy zöldülő levelet,
 Csak ha már hervad, és a patak bejegyedt,
 Vagy elment messze, és föltűnt egy új eren —
 Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Te engemet szeretsz, én másért lángolok,
 A kinek szive tán ismét másért dobog,
 És így tovább... tovább... más szeret mindenik,
 Oly csillagok vagyunk, mik egymást kergetik,
 S nem fogjuk soha sem egymást beérni, nem,
 És hideg, hűtlenül forróan és hiven —
 Ugy bolygunk, epedünk át egész életen, —
 Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

TINÓDI SEBESTYÉN.

És az ifju hiába szól
Szerelemről lánykájának —
Gyermek kis lány gondolati
Még a virágokon járnak
Szomorun a vitéz ifju
Lánykájától elmegy végre —
Arcza sápadt, mint az a hold
Mely épen most jön az égre,
Föllegektől körülvéve.

A várurnak szép leánya
Lefekszik most fehér ágyba —
Hanem mintha dalt hallana . . .
S felkönyököl vánkosára.
Szerelemről zeng a szép dal,
Földi mennyet énekel meg —
És a mennyre a leánynak
Vágyai is fölédrednek,
Mint a félig alvó gyermek.

De ha gyermek is ez a vágy,
 Kényes lehet, vagy akármi,
 Mindig az lesz mit ő akar,
 Nem oly könnyü vele bánni!
 És csókokat hány a kis lány
 Utána a leventének . . .
 „Oh hogy késő, késő minden . . .“
 . . . Távokról még zeng az ének
 Lantján a jó Sebestyénnek.

Rongy ruhában, vállán lanttal,
 Megy tovább a magyar dalnok —
 Vihar támad . . . ni egy csárda!
 Megpihenek kisé majd ott.“
 Betyároktól pezsg a csárda,
 Piros pohár minden kézben . . .
 A kinél nincs piros pohár,
 Még pirosabb lány van épen,
 Ölben ülve, vagy másképen.

„Mit akar itt ez a koldus?!
 Dobjuk ki az Istenadtát!“
 És a szegény jó Tinódit
 Föl a levegőbe kapják.
 „Hanem mi ez itt a vállán! . . .“

Ne dobjuk ki még se! — nem! nem!
 Hegedő ez, . . . ha hegedős,
 Igyék előbb, s énekeljen!“
 Ezt végezik egyetembem.

És a lant szól nagy veszélyről,
 Veszélyéről Magyarhonnak,
 S hogy ekkor az igaz magyar
 Nem leányt, de kardot forgat.
 Hogy lehet-e más az utód
 Mint az ő volt, hős oroszlán? —
 Így beszélt a vándor dalnok,
 Ezt verte ki törött kobzán,
 És könyekre fakadt osztán.

Összenéznek a betyárok . . .
 De nem nagyon soká néznek,
 Ki elsápad, ki elpirul . . .
 Szivetrázó volt az ének.
 Földhöz vágják a poharat,
 Bucsút mondnak a leánynak . . .
 S még az éjjel Perényinél
 Katonának mind beállnak,
 Nagy vesztére Szolimánnak.

Tovább megy a szegény dalnok . . .
 És elér egy fényes várba —
 Nagy mulatság van ott . . . hanem
 Rájön a sor hárfájára.
 Szól az ének siralmáról
 Szijra füzött magyaroknak —
 Kik iszonyú hét toronyban
 Pogányokkal nyomorognak,
 „Oh, váltságot mindazoknak!“

És a dalra a nagy urak
 Kezdi a sok kincset szórni . . .
 Örömkönnyel szemében
 Eltávozik jó Tinódi.
 Két hétre már végházakban
 Lantolgat a vitézeknek,
 Kik aztán a gyujtó dalra
 Pokolnak is neki mennek —
 És nincs vége győzelmeknek.

De a lantos meg nem pihen,
 Vándorolva ismét megyen —
 Hanem végre megtörödvé
 Lerogy egy nagy erdőségben.
 Elhagyatva meg is hal ott . . .

De az erdő pártul fogja :
 Koporsója lesz a bokor,
 Szemfödője a fák lombja —
 Mintha fülemile volna!

SIRJON, RIJJON A HEGEDŰ . .

Sirjon, rijjon hegedű,
 Bánatomat sirja,
 Mig a hajnal az ablakot
 Be nem pirositja.

Huzd rá cigány! ne is állj meg!
 Sötét még az éjjel
 Muzsikánál majd az idő
 Tán hamarább mén el.

Hosszu nekem az éjszaka,
 Ugy szenvedem végig . . .
 Tán a hajnal az én rózsám,
 Szép orezáján késik.

SZÁSZ KÁROLY.

IV. BÉLA.

Hamar egy paripát, gyorsabbat a szélnél,
 Mely messze röptsen, mint könnyü madár,
 Föl Béla király! Úlj lóra, ne kessél!
 Előtted, utánad, a szörnyü tatár.

Körül a tatárság, mint iszonyú tenger,
 Benyelni akarva a kis szigetet.
 Maroknyi magyar, — s ötszázezer ember . . .
 Győzelmi remény még kit hiteget?

És mind közelebb, és mind közelebb jó,
 Szűkebbre a tér, szűkebbre szorúl.
 Mindjárt kitör a vész, lezúdul a felhő,
 Sötétül az ég, a nap arca borul.

Nincs veszteg idő, nincs veszteni egy percz;
 S ha még nyomon érnek, nincs kegyelem.
 Szakadj meg erős sziv! remélni te sem mersz;
 Meghalni lehet, — de küzdeni nem!

II.

Ott ví még a királynak öcsese,
 Mint tengerral a kis ladik :
 Mely vad habokkal tűzött össze,
 És ide s tova hanyatik.
 Majd elborítja azt a hullám,
 Majd fölemeli újra vállán . . . .

Föl-fölvillámlik nehéz kardja,
 S sujt gyilkosan maga körül.
 Baljába még a zászlót tartja,
 Mely rongyban is büszkén röpül.
 Vad ellenségtől összetépve
 Az istenanya drága képe.

Összébb szorulni látja a kört,
 Mit kardjával körül vona.
 És már a zászló nyele eltört,

És lankad rajt védasszonya.
Tíz sebből foly az ifju vére
A mobi rét kövér füvére.

S még egyre küzd a király öcscse.
És mint a fű, hull a tatár.
Széttépve hercegi köntöse,
Lefordúl a sisakja már.
Térdére hull s még egyre vív, . . .
Oh gyöngé kéz! Oh hősi sziv!

Homlokán a vér forró habja,
És lélekezete nehezül.
Kezéből kiesik a szablya,
Kék ajkán mégis mosoly ül :
„Veszitsük el az életet,
S mentjük meg a becsületet!”

III.

Fut a király sebes lován;
De amint visszanéz :
Tatáresapat száguld nyomán;
Vele két híve van csupán,
Érette halni kész.

S a hosszú völgy s a kised ér
 Mind csak velök szalad.
 Mögöttük mind kisebb a tér,
 És már-már a nyomukba ér
 Az üldöző csapat.

Előre csak! Tova, tova!
 Megúzi gyors lovát.
 S midőn már szélbe vész nyoma :
 Megbotlik a király lova,
 S nem bírja már tovább.

„Uram király! Lovamra ülj.
 Isten legyen veled!
 Ez még mint szellő ugy repül
 Ez jó uram! Fuss, menekülj,
 Mentsd drága éltedet.“

„Nem éltemet, csak a hazát!
 Hazámért futok én,
 Isten veled nemes barát!“
 Szól a király s sarkantyut ad,
 Száguld, röptül a mén.

De újra szúk, megint szorúl
 Mögöttük a mező.
 Orditoz a tatár vadúl,
 És mind közelb, közelb nyomúl
 A szörnyü üldöző.

A paripa lankad megint
 És ez sem birja már.
 És vissza a király tekint,
 És prédaszomjas vércsekint
 Nyomában a tatár.

„Uram király! Cseréljük el
 Lovunkat, jobbe más.
 Helyetted én hadd veszszek el,
 De neked menekülni kell.“
 — Szól most a hú Rugács.

S megint új ménen a király
 Mint fergeteg halad,
 Gyorsabban mint sebes madár —
 Hogy mögötte a vad tatár
 Nagy messze elmarad.

S uj völgy nyilik és új hegyek
Zárják a láthatárt.
És messze a király mögött
A lassú röptü fellegek
Rejtik már a tatárt.

Elnémul a zaj és leszáll
A fölvert por megint.
Lélekzetet a vesz a király,
S a sík mezőn, a hol megáll,
Könyezve széttékint.

És a végetlen tér fölött
Mindent pusztulva lát.
De letörli a könyekét :
„Ha elveszett a becsület,
Mentsük meg a hazát.“

T É L B E N.

(1858. január.)

I.

Eljött a tél, hideg világ van,
 Süvölt a szél, a hó szakad,
 Az ablak fényes jégvirágban
 Szebb tavaszról szó álmakat.
 Engem nem érnek fagy szelek,
 Az én szívem, szobám meleg.

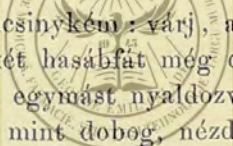
Jó tűz ropog a kandallóban,
 Vidám mécs ég az asztalon.
 Ajkam nem szüköl csókban, szóban
 Ölemben ül szép angyalom.
 Én dalokat mondok neki,
 Ő lelkeket melengeti.

Zárjuk be szívünket, szobánkat,
 Mert künn oly hideg a világ,
 Ha annak fagyos lehe ránk hat,
 Szívünkben is meghül a láng.

S ajkad vidám tréfaival,
Ajkamon is megfagy a dal!

Meleg dal, vidám tréfa nélkül
Az élet mit sem ér pedig.
Az ég künn egyre csak sötétül,
Egészen bejjeledik . . .

S más lámpa nincs az éjszakán :
A mindig égő szív, csupán!

Fázol kicsinykém : várj, a tűzre
Egy-két hasábfat még dobok,
A láng, egymást nyaldozva, üzve
Halld mint dobog, nézd mint lobog.

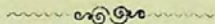
Add ide kis kezed kezembe,
Jaj mily hideg, fagyos szegény!
Rejtsük csak mélyen kebelembe,
Fölenged annak melegén.

Homlokod le-lehajlik egyre,
Mint szélben ingó liliom,
Álom nehezkedik fejedre,
Akarsz szunnyadni angyalom?

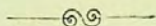
Minek is magad erőltetni?
Kicsiny fejed olyan nehéz!
Jobb volna vállamra fektetni,
Ne félj, bizony senki se néz . . .

Igy így! aludjál ékességem,
Fénytelen lelkem csillaga!
Mint a gyöngy a tenger fenéken :
Kagylója zord, fényes maga.

A míg te alszol, addig én e
Rejtély fölött elmélkedem :
Hogy szerethetsz te világ fénye!
Engem oly forrón melegen ?

BERECZ KÁROLY.

FŐVÁROSI ROMÁNCZ.

Vágtat az omnibusz . . .
 Azaz : lassan halad,
 A városligeti
 Gesztenyefák alatt.

Benn szőke ifju ül,
 S egy barna kis leány;
 Természetesen hát
 Az egyik halovány!

Beszélnek hangosan,
 Beszélnek csöndesen,
 „Örökre a tiéd
 Leszek szerelmesem!“

A kocsis oda künn
 Füttyüli azalatt,
 Rigolettóból : hogy
 „Az asszony ingatag!“

SZEGÉNY TATÁR!

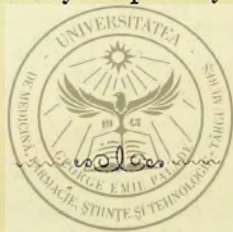
Felőled álmodoztam én
 Sok hosszú éjszakán,
 Behúnyt szemmel is láttalak
 Te halvány, szép leány!

De ez nem volt elég nekem
 S azon gondolkozám :
 Miként juthatok be hozzád
 Te halvány, szép leány!

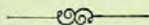
Megis látogattalak egy
 Vasárnap délután . . .
 Most már nincsen semmi vágyam
 Te halvány, szép leány!

Gyakran el is járogattam
Te hozzád azután;
De ez nem volt elég nekem
Te halvány szép leány!

Most már nincsen semmi vágyam :
Csak bánatom csupán :
Hogy feleségül vettelek
Te halvány szép leány!

Z A L Á R.

IMRE KIRÁLYFI.

Szép királynány nyughatatlan
 A menyasszony-ágyba';
 Szive dobog,
 Szeme lobog,
 Sohájtoz megálta'.

Szép királyfi térdepelve
 Estimáját mondja;
 Szive dobog,
 Szeme lobog,
 Oly buzgón dalolja.

„Leejtetem takarómat,
 Add föl édes férjem!
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Mig imámat végzem.“

„Nem jön álom a szememre,
 Oly hideg van, fázom.“
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Ez legszebb zsoltárom.“

„Beteg vagyok, nagy a hőség,
 Oly hideg van, kérlek!“
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Most könyörgök érted.“

„Jőj pihenni, lankadt vagy már,
 Elfárad az elme.“
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Hát az Úr kegyelme!“

„Meddig kell még itt tünődnöm?
 Virrad már a hajnal.“
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Hadd köszöntöm dallal.“

„Istenem, így elhervadni
 Szép tavaszkoromban . . .“
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Ott fenn szebb tavasz van.“

Szép királyfi beteg ágyon,
 Sir mellette nője;
 „Légy csendesen,
 Szép hitvesem!
 Én megyek előre . . .“

Szép királylány özvegyasszony,
 De fejen a ~~parta~~ . . .
 Szive dobog,
 Szeme lobog,
 Sóhajtoz magába.

TEMETŐBEN.

Nyugszom egy domb oldalában
 Eleven zöld szőnyegen,
 Körülöttem fű s virágban
 Miljom harmat csepp pihen
 A domb ugyan, melyre dőltem,
 Nem egyéb mint sirhalom,
 De ilyen szép temetőben
 Én szívesen nyugoszom.

Ismerősöm vagy te nékem
 Szép temető? Ugy-e az?
 Itt ültem én minden évben
 Ha kizöldült a tavasz.
 Nem tudom mi vonta lelkem
 E gyászhelyre, nem tudom;
 De jól esett elmerengnem
 E csendes sirhalmokon.

A kakukfű illatárja
 Édesgetett-e ide?
 Vagy a szomorúfűz árnya
 S éneklő fülemile?

Sárga fürtje az ákásznak,
 Mely itt gazdagon virúl;
 Levele piros rózsának,
 Mely itt oly hamar elhull.

A halottak csendessége
 Nyerte ugy meg lelkemet?
 Vagy a nap mélézó fénye,
 Mit a keresztekre vet?
 Azok a márvány emlékek
 Bús, kesergő versei?
 Tán sírása a szellőnek,
 Mely itt szokott lengeni?

A temetések gyásznepe
 Mely oly lassan lépeget?
 A koporsók ékessége,
 Mely a szélben ugy lebeg?
 A sirokba vetett hantok
 Szivrázkódtató zaja?
 Az a sok köny, mely itt hullott,
 S mely szememből is folya?

Mért folyt könyvem? Ki tudná már!
 Gyermekek voltam akkoron;

De szememben most is könnyár
És szivemben fájdalom.
Az örömet elfeledtem
A remény is elhagyott,
De fájdalom és könnyekben,
Még mindig gazdag vagyok.

De immár a piros hajnal
Megszülé a szép napot,
Mely tündöklő sugarakkal
Eget földet áthatott,
Mosolyogva felpillantnak
A sirok virágai,
A harmatosepp- és illatnak
Meg-meglengnek szárnyai.

Párákód száll föl az égre . . .
Tán a holtak sohaja?
Vágyakoznak ki a fényre
A nap hő sugárira?
A lelkem kéj- és fájdalomban
Élet halál közt lebeg,
Nem tudom mi esnék jobban
Élni-e, vagy halni meg?

TORDA PÉTER.

Végsőt bömböl már az ágyú; itt az óra,
 Hogy megüssék a dobokat indulóra,
 Indulóra, rohanóra.

Pereg a dob, riad a had, rendbe állnak;
 Súlyba veszik fegyveröket s indulnának —
 Indulnának, de még várnak.

„Hohó! megállj Torda Péter, maradj rendben!“
 Hadnagy uram, ez a falu szülőföldem,
 Szülőföldem, itt születtem!“

„Egyedül tán nem rohansz az ellenségnek?“
 „Ide látszik apám háza... már leégett
 Már leégett, omladék lett!“

„Kiteszesz hát magadért most... majd meglátom!
 „Van nekem itt szeretőm is szép virágom,
 Szép virágom, tulipánom.“

Pereg a dob... „Most előre!“ szól a hadnagy;
 Pereg a dob, mindig jobban . . . és rohannak
 És rohannak, mint szilaj vad.

Eljutottak közepéig a falunak,
 Füsttől, portól, vértől sebtől eltorzultak,
 Eltorzultak, még se rutak.

Még se rutak, dehogy azok, hogy volnának!
 Dicsőséget aratnak ők a hazának,
 A hazának, nem is másnak.

Azok is, kik viadalban elesének,
 Rózsának vagy nefelejtsek illenének.
 Illenének, mint oly szépek!

„Hová bámulsz Torda Péter? körülfogtak!“
 „Ne félts engem! . . . Szeretőmé azaz ablak,
 Azaz ablak . . . Rózsám, ott vagy?“

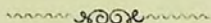
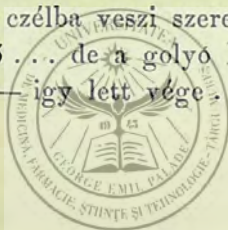
„Én itt vagyok, de te hol vagy! Mindjárt véged!
 De fegyver van kezemben is! én is védlek;
 Én is védlek, addig éljek!“

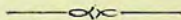
Viaskodik Torda Péter bajnok módra.
Az ellenség körülötte szélylyel szórva,
Szélylyel szórva, mint a polyva.

Ujra víják . . . s újra harczol, de hiába . . .
Egy katona most orozva vág hozzája,
Vág hozzája, ez levágja.

Leválná, de czélba veszi szeretője . . .
Durrán a cső . . . de a golyó Pétert érte,
Pétert érte, — így lett vége . . .

TISZA DOMOKOS.

TURIN.

(Október 11-én 1854.)

Ticino hídján sir a leányka,
Érzékeny szivét nagy keserv bántja :
A tulsó partról haza jött volna,
Útját állotta egy rut vámszolga.

Oh mert nyakába — Giuseppe vette —
Egy piros selyem kendő volt vetve,
Tegnap volt vásár : be sem szeghette,
S im a vámszolga bántja érette!

A mikor vette, Giuseppe azt mondta :
Mig hü lész hozzám, viseld naponta,
Mikor elpártolsz, kösd fel egy fára,
S megesküdött ő anyja sirjára.

A kendőt harczos országba' szőtték,
 A ki viselte, megfizettették.
 De ő mit adjon? Anyja keresztjét?
 — Életét inkább, mint ez ereklyét.

Kacsint a vámos, besúg fülébe — —
 Csupa egy láng lesz Rosetta képe;
 Sötét szeméből pattog a villám:
 S indul le sirva a folyam partján.

Pattog az ostor, tombol a négy ló,
 Megáll a hidnál az ékes hintó,
 Gazdag szép urfi száll ki belőle,
 Mi baj galambom? így kérdi tőle.

Ügyét meghallva, a lányt kiváltja,
 Szép hintájában helylyel kínálja;
 Nem sir Rosetta, hamar megbékél —
 Jaj de kendőjét elkapta a szél!

Elkapta a szél magát is a lányt,
 Felejtí Peppót az ifjú karján; —
 Már minálunk itt ez szokott járvány,
 Egy hű lány sincs a Ticino partján.

NIZZA.

(Január 7-én 1855.)

Hogy ne szeretne hamar az olasz lyány,
Mikor oly hő nap ragyog égalján,
Hogy a gyermekvér vágyakra pezsdül,
Hogy a karácsony kikeletet szül.

S hogy ne szeretné hön, ha szeret már,
Szive gyúlt tenger, vére tüzes ár,
Ifját, a sziklát, mely körül víjja,
Lábához simul, s fénynyel borítja!

„Szép jövevény te! s gazdag erszénnyel
Ne bánj itt könnyen a nő-erénnyel!
Ha csal, ha fertős aranyos vágyad,
Vigyázz! vérpaddá válhat kékjágyad.“

Nem vesz be jó szót játszi levante,
A lánykát kényre kedvre ölelte,
Kény s kedv elmúlva, szégyenbe hagyta,
Majd, mint csavargót elüzte atyja.

Megőrült a lány ezer bajában — —
 Egy kép, a boszú, ép ám agyában;
 Mint ha körül bús, felleges a táj,
 De egy kőszálon ég a napsúgár.

— — — Szép meleg este, csendes a tenger,
 Szél nem ébreszti a falombot fel.
 Holdfényben alszik a szög olajfa — — —
 Két páros gerle nyögdel alatta.

Jaj e csók mérge, sötét halált zár,
 Mint egy vészangyal, Rosaura úgy áll,
 Szeme még fénylőbb a sötét éjben,
 Haja sötétebb ezüst holdfényben.

Szemében két tör, kezében két tör,
 A csalfa szívig véres utat tör — —
 Hogy ne szeretne hön az olasz lyán,
 S boszúját hogy ne venné a csalfán!

A TÉL KIRÁLYA.

Északi szél paripája
A pusztákon nyargal végig;
Végéjszaktól indulván el
Meg sem is áll végső délig.
Hólapályon visz az útja,
Egyenes de néha görbe,
És mindegyik fordulásnál
Fagyos havat szór a körme.

Földig ér le hosszú farka,
Dombbá söpri lent a havat,
Fent, repülő sörényébe
Kánya, varjú belé akad.
Fut, és rajta ül nyergetlen
Hátán a tél zord királya,
Csapzott jégcsap a szakálla
Éjszaki fény koronája.

Hangos sípot tart markában,
S mikor hegybe, házba utja
Megakad, kél bős haragra,
S mérgit a nagy sipb fűjja!
Mire ádáz paripája
Általszöki akadályát,
És gyors lábbal fölkeresi
A puszták vad szabadságát.

Nagy-Karácson éjfelében
Imádságnál fenn virasztok,
Inam reszket akaratlan . . .
Minden fogam össze vaczog,
Tán hideg lel? kérdig tőlem,
Mert nem látják, mert nem hallják
Ablak mellett elsuhanni
Gyors lován a tél királyát.

NYÁR VÉGIVEL.

A nyár tűnik, a gólyanép
Érszélben már tanácsot ül,
Rideg a kifosztott vidék
A hajnal és alkony kihül.

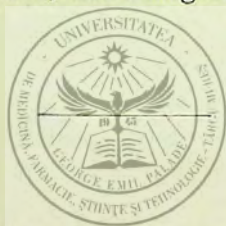
Erdőn, bokron hull a levél;
A letarolt határon át
Próbára az éjszaki szél
Meg-megfuttatja vad lovát.

A lombnak fogy madárdala
Vész a mezőn a délibáb,
Végre megfagy tündértava
S mint dér lepi el a határt.

És engem csendes bú fog el,
— Sirva hántom vándorbotom,
Nekem is újra menni kell,
Édes hazám, jó otthonom!

Keresni forróbb ég alatt
 Beteg testemnek gyógyfüvet,
 Toldozni, hol feslett, szakadt,
 E földi rongyos életet.

De szép az élet! Velem jár,
 S letörli könnyem a remény :
 A lombon újra lesz madár,
 Öledbe, hon! megtérek én.

ÉLETPHILOSOPHIA.

Nem kell nekem hir, dicsőség
 Éles kard, calamus,
 Pennás fül, vagy tollas süveg,
 Hej, jobb annál a must!
 Mehet Kant és Fichte,
 Többet ér az iteze,
 Egyél, igyál, ez a gyomrom hite.

Mit nyert annyi nagy hadvezér
 Roppant sáskahadja,
 Térdit csiklandó spádája,
 Pyramis kalapja?
 Csatázom a borral,
 Kancsóval, csuporral,
 S haza megyek érdemjeles orral.

Anyjokom ha otthon lármáz,
 „Hallgasst“ iszóm rája,
 Főköttöje, czipellője
 Repül a kocsmába;
 Van akkor jajgatás,
 Kérés, rimánkodás,
 Asszonyt törni ez a legjobb fogás.

Nem kapálom én a szőlőt,
 Terem a zsidónál!
 Már kiforrva és kancsóban
 Ott az asztalon áll;
 Rajta hát bor fia
 Az edényt kiigya;
 Nekem ez a legjobb philosophia.

SAVOYÁRD DAL.

Dzindzin, Dzindzin, Dzindzin, Dzin
 Álljatok meg egy kicsinyt,
 Nézzétek a kis fiút,
 A ki előtökbe fut:
 A kis fiút, a kis lyánt,
 Tánczol, ugrik, csókot hány,
 Hupp hepp hupp, Hupp hepp hupp,
 — Rövid láb hosszú papucs!

Dzindzem, Dzindzem, Dzindzem, Dzem!
 A hegyek közt születtem!
 Málén tartott az anyám,
 De az is elfogyott ám!
 Párisba kellett mennem,
 Jaj be sokat éheztem!
 Az nem jó, az nem jó!
 Jobb Párisnál a kunyhó.

Dzindzin, Dzindzin, Dzindzin, Dzin,
 Adjatok már egy kicsinyt!
 Csak úgy ugrunk, éneklünk,
 Ha garast löktök nekünk,
 Ugorj Anna, ugorj Jaques,
 Ugy élnek el az árvák!
 Merci oh! Merci oh!
 Gyült egy kis útra való.

VÖRÖSMARTY HALÁLÁRA.

(Assouan, január 14-én 1856.)

Egyiptom földe örökös nyarában,
 Sugár pálmák árnyában ülök én.
 Lelkem a mult, a szebb, dicsőbb után van
 Szemem csudálva nyugszik remekén.

Az óriás rom arczán csata látszik :
 Sesostris! és nyomába győzelem.
 Lelkem velem kódös mesékbe játszik,
 A jelent, s otthont is elfeledem. . .

Midőn megszólal fölnt egy pálmaágról
 A hir gyászos hollója s fölriaszt.
 — (Villámsebesen, legyen bármi távol,
 Prédáját bizton fölkeresi az!)

„Mehalt! meghalt! meghalt a fölKent költő,
 Ki a jövőnek multról énekelt.
 Eltört a véglánczszem, melylyel az öltő
 Apáival még összefüghetett.

Gazdátlan a lant mint a görög ijja,
 Feszítő kart mely többé nem talált.
 Nincs senki már, ki az égnek lehíjja,
 S itt eldörögje intő szózatát.“

S Egyiptom eltünt; élém pusztá Alpár
 Nyilik helyébe, őshazám ölen.
 Rajta nem Rhamses — haddöntő Árpád jár,
 Futó Zalánt üldözve jön felém.

Majd a sikkból hegy lesz, cserré a pálma,
 S ujjabb csatáknak zaját hallgatom!
 Mintha ott győző László herczeg állna,
 S Etelke véle, a szép hajadon.

És felkiáltok: „nem halott a költő!”
 Mig él nyelvünk nemtője, ő is él,
 Ki néma szüzből az első felkölté,
 Hogy rögtön zengett, édesen beszélt.

Emléke állni fog, el nem enyészve
 Ezrek során, mint állnak e romok.
 Neve, a nemzet templomára vésve,
 Mig áll a templom, addig élni fog!

De jaj! meddig lehet így halhatatlan?
 A roskadó szentegyház alig tart;
 És kél a kérdés, legyen bár hivatlan,
 Hátán meddig hord a föld magyart?

NIZZA.

(October 21-én 1854.)

Nincs egy felhő az égen, oly kék és eleven,
 Alját az égető nap rózsássá festi lenn,
 Fel hullám nem vetődik a sima tengeren,
 Egy árva szél sem játszik a pálmalevelen.

Olajfák táborában a hegyen béke van,
 Itt-ott egy mulatóház nevet ki vidoran,
 Narancs berek keriti, majd egy magas platán,
 Cactus, cupress csoportból kitünik egy magán.

A kedves rózsa még él, él vele sok virág,
 Az elkésett lepkének tanyát nyújt, életet ad,
 Legszebb míg zöld a pázsit, lombot suhint az ég,
 Avar, hullott levél, nem jósol telet halált.

De otthon, ott a pusztán távol kelet fele,
 Aszott tüskéből készül az ördög szekere,
 Jeges, heves éjszaknak megkapja a szele :
 Hat pusztá nagy mértföldig meg sem is áll vele.

Nagy jegenyék seprőjén varjú tollászkodik,
 Lusta, kövér felhőkből csurog negyven napig,
 A feneketlen sárban jószág csúszik, bukik,
 — Utas csak veszni mégyen innen karácsonyig.

A szellős kandallóban ázott fa nyiszorog,
 Nincs senkinek jó kedve, férj, feleség morog,
 Fel dél felé ha kelnek, s a nap ha leforog,
 Mégis siet mindenki és ágyba vánszorog.

S én mégis oda vágyom, mohos eresz alá,
 Otthon e bő édennél szüm több élvezet talál,
 Mert bár a természetben legyen tél és halál,
 Keblemben ott van csak nyár, hol rokon karja zár.

EGY KÉP ALÁ.

Ez a kis lány úgy-e csinos kis lány?
 Nein franczia, nem is egész talján,
 Hamis szemét túl a vizrül kapta,
 Szive meleg, mint az olasz napja.

Kéklő szeme elvándoról messze,
 Hol az éggel a hab forrad össze,
 Megy le a nap — de ég már a csillag,
 Alkonyatban hó vitorla villog.

Eloltotta a napot a tenger —
 A lány szive most gyúl szerelemmel,
 Kicsiny napot, nagy tenger ha oltja,
 Nagy szerelmet egy kis csók csak szítja.

Holdfényben rezg a vadszóló levél,
 A hű legény éles dolgot beszél, —
 Pirul a lány — s bár éjj kezd is lenni.
 Vállára dől, hogy ne lássa senki. —

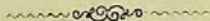
ELBA MELLETT.

Zúg a tenger Elba mellett
 S a hullám hullámra kél,
 Fölötte a sötét felleg,
 Felőle ordít a szél.
 E sötét felhő tenéked
 Ugy-e kis sziget, emléked?
 És e szél a hír szele,
 Bonaparte nagy neve.

Elülnek a nemzedékek,
 A világ elváltozik;
 Újabb oltár, újabb képek,
 Miknek a kor áldozik.
 De ki vad nyakát megüli,
 Azt a nép imádva türi,
 S nem felejtí, bárha holt,
 Ha igaz zsarnokja volt.

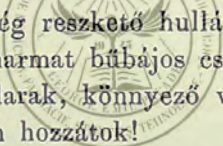
Igy él most is millióknak
Szájában Napoleon,
Kik pedig jármába' voltak
És szenvedtek egykoron.
Elba! Elba! — s a szigetre
Van minden tekintet vetve;
Szemmel emléket keres
Kiki s ereklyét szerez.

De immár az éjben eltűnt
Az eseményes sziget
Immár énekem is megszűnt; —
Mert hozni ítéletet
A történet nagy könyvében,
Nem hivatásom énekem :
Nagy kalandor! híredet
E kis lant nem ejti meg.

VIDA JÓZSEF.

SZABADBAN.

Illatos lég reszkető hulláma,
Rengő harmat bűbajos csilláma,
Kis madarak, könnyező virágok,
Kijöttem hozzátok!

Most kél a nap biborköntösében,
Nagy utjára új erővel mégyen;
Kialszanak az égő csillagok,
Meglátva a napot.

Szemem előtt zöld vetés terül el,
Benne hangos pitypalatty énekel.
Zárt kebelét a virág feltárja
Napsugár csókjára.

Fölöttem kis pacsirta szántogat,
 Mellettem a zöldellő bokrokat,
 Hajladozó ágain ugrálva,
 Fülemile rázza.

Majd megbuvik a sűrű lomb között,
 Melyet az ég harmattal öntözött:
 Pillanatig csendesen van, aztán
 Bájos dal kel ajkán.

Mintha angyal imáját hallanám!
 Mintha az Úr áldást mondana rám!
 A mi kedves, szép van az életben,
 Mind egyesül ebben.

Ah, mit érzek?! Lelkemtől a bánat
 Fellegei messze, messze szállnak;
 Ugy szeretnék repülni ég felé,
 Isten trónja elé!

Szent ihlettől emelkedik szivem,
 Imádkozni ka!apom leveszem,
 Harangoznak a falu tornyába'
 Hajnali imára . . .

BŐ SZÜRET.

Kurtafalvi szőlőhegyen
 Szüretelés nagyban megyen,
 Azaz hogy csak menne nagyba,
 Ha nem hagyták volna abba.
 Hajaha!
 Most jó még csak a java!

Megkezdették, annyi igaz,
 Ebben volna egy kis vigasz,
 Folytatnák is a mint illik,
 Ha vón szőlő tudniillik.
 Hajaha!
 Most jó még csak a java!

Üres a tő, gyéren hajta,
 S a mi kicsi volt is rajta,
 Leolvasták azt régóta,
 Kit a madár, kit a róka :
 Hajaha!
 Most jó még csak a java!

Csak három fűrt maradt rajta,
 Az is holmi veszett fajta,
 Olyan kemény, oly savanyu,
 Csupán nyulat löni való.
 Hajaha!
 Most jó még csak a java!

Egy a papé lett belőle,
 Ki majd beteggé lett tőle,
 Másik jutott a kántornak:
 Könyei még most is folynak.
 Hajaha!
 Most jó még csak a java!

Présbe került a harmadik,
 S szoritottak három napig,
 De csak nem jött annak leve,
 Hanem a prés megrepede.
 Hajaha!
 Így maradt el a java!

BÜSZKÉN ÁLL . . .

Büszkén áll az üres fej,
 Majd az eget tartja;
 Mig tele fejét a bölcs
 Szerényen lehajtja.

Tele az én fejem is,
 Azért hajtom én le;
 Szerényen megvallva : sok
 Benne a bőrfele.

NÉZD, NÉZD . . .

Nézd, nézd : a nyár virága hervad
 Költözik a darusereg,
 Dalolva nem szánt a pacsirta,
 Öregszik a liget, berek.
 Deres füvekre hinti csókját
 A hajnal első sugara,

Oly búsan, mintha a mezőknek
Istenhozzádot mondana.

Igy tűnik, lásd, az ifjuság is,
Mint álom, észrevétlenül,
Hervad s lehull az arcz virága,
A sziv verése csendesül.
Virág, fa újra felvirul még,
Ha jó az enyhe kikelet;
De nincs erő, mely visszahozza
Az elmúlt ifju-éveket.

Szeress, szeress, hát ifju lányka
Mert szép rendeltetésed ez;
Hidd el, pótolnod nem lehet, ha
Ifjuságodnak vége lesz.
Mi a kis gyermeknek a játék,
Mi férfinak a küzdelem,
Mi a nyugalom aggastyánnak :
Ifjunak az a szerelem.

Szerelmet illatoz a rózsa,
Szerelmet zeng a kis madár,
Szerelemtől ragyog a csillag,
Attól oly hó a napsugár.

A pokolnak sem volna lángja,
 Ha lehetne szeretni benn'!
 Szeress tehát, mig ifjuságod
 Ez üdv forrásánál pihen!

SZÁNLAJ TITEKET . . .

Szánlak titeket asszonyi
 Állatok,
 De nem azért, mert kopasz az
 Állatok;
 Hanem azért, mert oly gyengén
 Álltok,
 Mint a nádszál, mint a nádszál,
 Oh asszonyi állatok!

Jaj mi egészen más az a
 Férfínép!
 Csak magamat emlitem föl
 Példakép.
 Lelkem, testem csupa erő
 S akarat,

Rajtam senki, semmi soha
Győzedelmet nem arat.

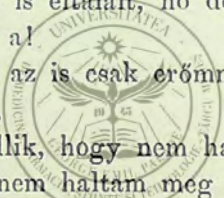
Akaratom olyan mint a
Sziklavár,
Mely fölött még a felhő is
Félve jár.
S a mit egyszer kobakomban
Felteszek,
Dejszen jöhet a Pilátus,
Ő sem változtatja meg!

Nem félek az ördögtől sem,
Nem biz én!
Meg nem hódít engem a lány
(Hogyha vén.)

De büszkén is rakom ám a
Lábamat,
Mintha volna a zsebemben
Ezres bankó egy pamat.

Van-e nagyobb ellenségünk
Mint a szív?
Mely ellenünk egyre csatáz,
Egyre vív;

Szivemet is féken tudom
Tartani,
Lepattantak róla már sok
Szép leányszem nyilai.

Az igaz, hogy egy kis leány
Szemnyila
Engem is eltalált, no de
Semmi al!
Hiszen az is csak erőmnek
A jele,
Tudniillik, hogy nem haltam —
Hogy nem haltam meg bele.

A KÖLTŐ SZÜLETIK.

A költőnek születni kell
Azt mondják a tudós urak,
Ugy van, ugy van! születnie kell:
Poétát nem az ács farag.

Születik mint a bundagallér,
 Azt már tagadni sem lehet :
 Születése előtt az ember
 Csak nem faraghat verseket!

R A B É S K I R Á L Y .

A szerelem üdvösséges napja
 Kebelemben szikrát lövelé,
 És egy tündérhölgynek lettem rabja,
 Kit isten az égből küldte le.

Az angyalok diszbe öltözének,
 Hogy e lányka a világra jött,
 S ajkainkról zenge öröm-ének :
 „Áldott légy a halandók között!”

Ily leánynak estem börtönébe,
 Hol törhetlen békó vára rám;
 Fogságomnak bár ne lenne vége!
 Én e békót áldva hordanám.

Bár e lánczczal szállhatnék le én is,
Mint Kolumbus, a síromba le;
Uj világot fedeztem fel én is :
Ez az üdvnek tündérszigete.

E szigetnek vagyok most királya,
Fejemen tündöklő korona,
A szerelem gyémánt koronája,
Melyet hölgyem varázsolt oda.

Király és rab vagyok egy személyben,
Oh! mily kedves e rabság nekem :
Koronám csak addig marad épen,
Mig e bilincseket csörgetem.

KEBLEMRE HAJTÁ . . .

Keblemre hajtá szép fejét,
Könyekbe öntni bánatát;
Aztán fölvetve rám szemét,
Zokogva szólt : „Elhagysz tehát?“

„Nem, el nem hagylak — szóltam én
Csak távozom, szép kedvesem.“
És bucsucsókját nyomva rám,
Hüségét esküdött nekem.

Az ősz deres lehelletén
Akkor hervadt el a virág;
Oly pusztának tetszett nekem
Ő nélküle ez a világ!
S midőn uj lombot nyert a fa,
S a vándorgólya visszatért:
Megjöttem én is, égve a
Viszontlátás hő esőjéért.

Erősen vert szívem, midőn
Átléptem a ház küszöbét;
Ottbenn szokatlan volt a zaj,
Sürgött, forgott a sok cseléd.
Csak egyet nem leltem sehol,
S remegve kérdém: hol van ő?
Azt mondották: „templomba ment,
Ma tartatik az esküvő.“

G Y Ö T R Ő D É S.

Járok-kelek, mint az Orbán lelke,
 A szívemet, tudja kö mi lelte,
 Úgy érzem, mintha
 Nevetne, de mindamellett sirna.

Azelőtt a delet várva-vártam,
 És most? — nincs egy mákszemnyi étvágám,
 Borra sem szomjazom,
 A mi fölött nagyon csudálkozom.

Nem tudok sem ülni, sem állani,
 Ugy háborgat, úgy gyötör valami,
 Se látok, se hallok . . .

Ilyen dolgot az apám se hallott!

Én teremtöm, ugyan mi lesz ebbül!?
 Aggodalmam mindegyre öregbül,
 Bizony attul félek
 Ha soká tart, holtomig sem élek.

Haj, kis leány te vagy oka ennek!
 S ha mégis mást boldogít szerelmed,
 Úgy cseppet se bánom,
 Hogyha meg nem érem a halálom!

V I T É Z J Ó N Á S .

Minden alszik régen
 Az Urnak nevében,
 Csak a bakter jár az utcán,
 Dárdával kezében.

Csak a dárda jár még
 Bakterral kezében,
 „Hallja minden háznak ura!“
 Oreditja szerényen.

Nem hat ez fülébe
 De Vitéz Jónásnak;
 Bakterszóra mért fülelne?
 Nem ura ő háznak.

Alszik békességgel
Mindakét szemével,
Hortyogását felesége
Nem kezdette még el.

De mi az!? . . . zaj támad
A sötét szobában,
Vitéz Jónás fészkelődni
Kezd a nyoszolyában.

Erősebb lesz a zaj,
S épen az ágy mellett;
De már erre jó Vitéznek
Ébrednie kellett.

Füleit hegyezve
Halgatózik jobban;
„Ejnye mi az ördög zörög
Amott a sarokban!“

De jó Vitéz Jónás
Azért félelmében
Fogait nem veri össze.
(Kihullottak régen.)

Meggyujtani a mécset,
Kiterem az ágyból,
Hajaszála mind égnek áll
A nagy bátorságtól.

„Ejnye, ezer villám!
Oda van uj csizmám!
Ebugatta rut egere . . .
Megtanitom mindjár!“

Utczu! az egérke
Fut, hátra se nézve;
Vitéz Jónás fut utána,
S majd hogy el nem érte!

„Sára, Sára, Sára!
Én életem párja,
Kelj föl hamar, nagy veszély jött
Ujdon uj csizmámra!“

Felugrik a Sára
Erre a lármára,
Ugy megijedt, hogy alig tud
Állni a lábára.

„Az égre! mi történt!?
 Veszélyben van éltünk!
 Fussunk, fussunk, a mig lehet...
 Oh jaj, jaj minékünk!“

„Hamar azt a seprüt!
 Ne tátsd fel a szádat,
 Vigyázz, vigyázz! beleszalad
 Az a veszett állat.“

Gyilkos seprü nála,
 Ugy keresi Sára :
 „Megvan, megvan! ott a zugban
 Ül a csunya pára.“

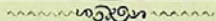
Dühösen rohannak
 Rája mind a ketten;
 Bátorságok, vitézségek
 Olyan rettenthetlen!

Az egyik pálczával
 A másik seprüvel,
 Ugy ölik meg az egeret
 Egyesült erővel.

Ott fekszik egészen
Ő piros vérében,
Ki még csak egy perczel előbb
Volt fris egészségben.

Ott fekszik az árva,
Senkitől sem szánva . . .
Bár a háznál macska volna
Hogy ne veszne kárba!

DALMADY GYŐZŐ.

DALOLÓ LEÁNYOK.

Dalolva jöttek, vígan könnyeden
Édes arczuk általjárt a szíven,
Szép arcukat a szellő csókolá . . .
Azt gondolám, két angyal szállt alá!
Hova mennek? Szívem gyorsan vere,
Ragyogott a pataknak tüköre . . .
A bokorból, mely lombban álla még,
Mindent jól láthaték.

Bűbájos volt s szelid e tünemény,
Az egész, mint szép álmom tünt elém,
Vonzó ábránd derengett egyiken,
A másikon káprázott már a szem.

Egyik szebb volt a másiknál, — holott
Mindakettő egyenlőn hódított,
Hóvállukról aranyzöld tollu szárny
Hiányozott csupán.

Fekete haj hulláma folyta át
A nagyobbik szűz tiszta homlokát,
Szemeiből, ha olykor fölveté
A csillagos éj tündöklött elé;
Mint oltárkép mosolygott a kisebb,
Felemelő, gyógyító a szívet,
Szemeinek átlátszó kék égén
A menny lángolt felém.

Szívem úgy vert. A vér arczomba folyt,
Az egyik nap, másik meg szende hold!
Ajakukon föl-fölzengett a dal,
Mint a szellő, mely sohajt, meg kihál.
Egymás nyakát ölelve szeliden,
Meg nem hajlott alattok a fű sem. . .
Csak lengtek a virágos rét színén,
Nyom nélkül, mint a fény.

És szólt daluk, mint áradó patak,
Soká hallám, mig végre megszakadt.

Csak lelkemben viszhangzott néha még,
 Mint este a harang után a lég.
 A szellőben, mely arczuk csókolá,
 Vigan lengett kék fátyluk föl s alá;
 A vén erdő, hol utjok elveszett :
 Gyönyörtől reszketett.

AZ A PATAK MEG VAN ÁLDVA . . .

Az a patak meg van áldva!
 Árnyatadó, hűs partjára
 Nem jöhet már szebb leányka.

Én épen most jövök onnan,
 Most sem hiszem még azonban,
 Hogy a látványt nem álmodtam.

A leányka alig jött meg,
 A habokon az örömmek
 Sugarai tündököltek.

Körülnézett, figyelt, vára,
 A hab esdön szólt hozzája :
 Hogy itt senki meg nem látja.

És valóban a ligetben
Nem ingtak a levelek sem,
Nehogy a zaj ráijeszsen.

Le nem vettem szemeimet;
Valóság ez vagy képzelet?
A szédülés kerülgetett.

Hogyan történt, — már nem tudom,
Ott leltem őt a habokon,
Fehéren, mint a liliom.

A csodulat szegezett le!
De a patak fölújedt e
Tüneményes jelenetre.

A hullámok adták, vették,
Köztök uszott a derült ég,
Mintha az üdv ott rejteznék.

Csupa csáb és inger vala,
Ingott, hajlott ide, oda;
Ugy reszketett ezüst haja!

Majd megállott lelkendezve,
Megriadott minden neszre,
Mely a csendet általverte.

Oh, hasztalan adom rajzát,
Vissza a szók nem adhatják;
Maga volt az ártatlanság!

Nem vehettem lélekzetet!
Mire szívem fölérezett,
Sötét volt az egész liget.

Az éjszaka szállott-e le?
Szemem fényét vesztettem-e?
A fény ment-e együtt vele?

AZ ELSŐ CSÓK.

Jár a szellő édesen susogva,
Vágy, szerelem reszket ajakán;
Le-lehajtja szép fejét a rózsa,
Sok neki a boldogság talán.

Szerelemnek lágy ölében oly jó
 A mi bántott, elfeledni mind!
 Lelkünk, mint a habon úszó bimbó,
 Letörve is élni kezd megint.

Átölelni . . . forró vágygyal nézni
 Kit örökké elnéznénk talán :
 Mintha száz szív boldogsága verne
 Égő szívünk egy mozdulatán!

Dobog a szív . . . ajakunk oly néma!
 Nem találunk hangot, szavakat,
 Mint mikor a sok virág a réten
 Eltakarja a keskeny utat.

És e perczen, a midőn egy csókban
 Egész belsők kifejezve ég:
 Mintha végre elmondottuk volna,
 Mire soha szó nem lesz elég.

Mintha többek volnánk embereknél,
 Keressük a csillagos eget,
 Mert azt hisszük, hogy boldogságunknak
 Elférni csak azéban lehet.

De a csillag mintha azt hirdetné,
Mert szemünkhöz képest halavány :
Hogy maga az örök üdvösség is
E gyönyörnek egy része csupán!

A MADARAK DALOLNI KEZDENEK...

A madarak dalolni kezdenek,
Levegő, hab fényben csillog, remeg,
Fakad a kis levél.

Fenn és alatt a béke mosolyog,
Pihennek a kifáradt viharok . . .
A szív ismét remél!

A napsugár melegen süt megint,
A vér forrón, sebesebben kering,
És minden újra él . . .

Mély álmából fölérez a virág,
Ereit vágy, ifjuság pezsgí át,
Megmozdul és kikél!

A magasban még itthonn hó ragyog,
Még küzdenek a daczoló fagyok,
Bár lankad erejük;

De csak egy csók a sugár ajkiról,
S örömkönyük átlátszó árja foly
Azonnal mindenütt!

Alant a völgy szerelemtől eped,
Felöleli a drága gyöngyöket;
Oly lángolóak azok!

Oh büvös kép! az árnak cseppjei
Szerelméért aláhozzák neki
Az eget és napot!

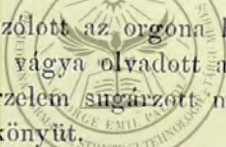
Az élet szép, vonzó lesz újra majd,
A szellő, mely szeliden rám sohajt :
Az ég lehellete.

Oh hadd szíjam! Szivemet a gyönyör
A mely már a porszemen is kitör :
Csordultig töltse be!

Tavaszi és tél kibékül ujjalag
 Fog a boru . . . elsimul a harag,
 Minden szeretni hí.

Egymáson csügg mindkettő szótlantul,
 A csók lángját, mely ajkukon kigyúl,
 Ég és föld érezi!

IMÁDKOZÓ HÖLGY.

Magasztosan szólott az orgona hangja!
 Annyi hő szív vágya olvadt a hangba!
 Forró szent érzelem sugárzott mindenütt,
 Áttörve bút, könnyüt.

Zokogott a templom emelő fohászbán,
 Panaszát száz sohaj sugta vissza lágyan;
 Mint búbájós gyűrű emelkedett égnek
 Mindenütt az ének.

Ott térdelt egyedül, átszellemült arczczal,
 Mintegy az egekből lennfelejtett angyal,
 Lelke a szent hangok hullámiba halván —
 A kis oltár alján.

Szemei szeliden istenhez emelve!
 Mint elfáradt galamb pihegett kis keble,
 Arcza ki-kipirult, áhitat melege
 Reszketett köröle.

A nyugodtan ömlő énekeknek árján
 Bensejét egészen fennlebegni látám;
 Egy kibékítő kép . . . egy vonzó tünemény
 Az ábrándok ködén.

Mozdulatlan nézém egy oszlophoz dülve,
 Elkábitott lelkem ajakán szédült le;
 Imádkoznom kellett. Oh, hiszen imádvá
 Nézhettek csak rája!

A templom ablakán besütő nap fénye
 Büvösen sugárzott angyali fejére;
 Ugy ragyogott arcza, mikor őt e lángban
 Mosolygni láttam!

S még szebbé vonzóbbá alakult előttem,
 Minden percz jöttével hódítóbb-, dicsőbben;
 Az eget és földet összekötve látám
 Szent imája szálán.

Szemeim kápráztak. Mintha mozdult volna!
 Reszketett a fényben a kicsi kápolna;
 Szivem erősen vert . . . Félve néztem, merre
 Haladott a mennybe!

T E M E T Ő B E N .

Olyan csöndes minden körülém!
 A temetőn nincs zaj soha . . .
 Csak távolról hangzik fel hozzám
 Az aratók vidám dala.
 Itt ülök a sirdomb tövében,
 Számlálom a bogarakat;
 Az ákácok halk suttogása
 Fel-felzokog a szél alatt.

Ki fekszik e mohos sir alján,
 Melynek nincs már keresztje sem?
 Rejtelmesen beszél a szellő,
 Tán egy világ : a szerelem!
 A bogárkák csak jönnek, jönnek,
 Meg eltűnnek két oldalán;

Az alatt oly rég álmodónak
Hirt visznek a földről talán.

Milyen kopár, kiégett sirdomb!
Nem látni rajt egy zöld füvet;
Kik itt virágot ültetének,
Nekik sincs már sirjok felett.
Egy út, egy nyom nem hajlik erre;
Oh mély lehet az álom itt,
Hol a bűnnek, panasznak hangja
Soha soha nem háborít!

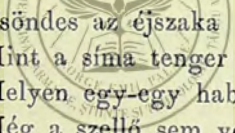
Alig tudom, hogy érzek, élek!
Lelkem repül, nincsen velem;
Távol tőlem furulya hangzik,
Ábrándosan keservesen . . .

A nóta mint kuszó folyondár
Tekergőzik szívem körül;
A szorítás oly édes, oly jó,
És mégis úgy szaggat belül!

Az aratók vígan dalolnak,
Mennek haza — már este van;
Kihal minden . . . csak az ákácok
Sugnak, bugnak panaszosan.

A fájdalom nehéz sulyától
 Ugy hajlongnak nagy ágaik;
 Oly ijesztőn, szomorún kérdik:
 Mit akarok még most itt!?

ALUGYÁL KIS FIAM!

Csöndes az éjszaka
 Mint a síma tenger
 Melyen egy-egy habot
 Még a szellő sem ver . . .
 Fejét a kis virág
 Lehajtja álmosan;
 Elhalt a furulya . . .
 „Alugyál kis fiam!“

Oh, mikor lesz vége
 E nyomasztó éjnek!
 A szegény anyának
 Szemei úgy égnek.

Mindenek oly csodás
 Ijesztő árnya van;
 Lobog a mécs lángja . . .
 „Alugyál kis fiam!“

Reng a könnyü bölcső,
 Besüt a hold fénye;
 Félig alva néz már
 Az is a nagy égbe.
 Úgy suttog valami,
 Meg ismét elsuhan;
 Az éjféli közelít . . .
 „Alugyál kis fiam!“

Nincs már könyv a szemben,
 Nincs több dal az ajkon;
 A kiégett szivből
 Nincs mi még fakadjon!
 „Láthatlan szellem él
 Az éj óráiban,
 Beköt az sok sebet . . .
 Alugyál kis fiam!“

S már pirul a hajnal,
 Elpihen a gyermek;

Nem nyöszörög többé,
Nem sohajt, nem szenved.
Bekötve sebei,
Mély, csöndes álma van . . .
Nem hallja a zsidajt:
„Ébredj fel kis fiam!“

THALY KÁLMÁN.

TUDOD-E MÉG . . . .

Tudod-e még: mikor legelőször
 Átölelvén forró kebelem —
 Elsusogtad lángoló szerelmed,
 Holdragyogta csöndes éjjelen?!

A csillagok — szerelmünk tanúi —
 Úgy fénylettek fönny a kék egen,
 S a szellő oly édesen sohajtott,
 Holdragyogta csöndes éjjelen...

— Nem sokára, hol szerelmet vállal,
 Tévelyegtem a kies helyen:
 S láttalak a más keblén pihenni,
 Holdragyogta őszi éjjelen . . . .

A csillagok — tört esküd tanúi —
 Elsápadtak fönn a kék egen,
 És a szél oly bús haraggal zúgott —
 Holdragyogta őszi éjjelen . . . .

TÁVOLBÓL.

Gondolsz-e rám a messzeségben
 Én édes, édes angyalom?!
 Lásd, én mindig feléd sohajtok,
 Mindig terólad álmodom.

Ott járok kedves oldaladnál
 — Gondolatban — a réteken :
 Forró karod karomba fűzve . . . .
 Ah, milyen jó így énnekem !

Körülöttünk piros virágok ;
 S csengő ajkad hahogy cseveg :
 Azt vélem, a virágok szólnak . . .
 Mily boldogság, hogy tévedek !

Mert suttoghatna bár körülém
 Virág, szellő, lomb vagy patak:
 Mindez nekem csak azt susogná:
 Hogy édesebben zeng szavad!

Sétálunk a szabad mezőben,
 Mosolygunk és beszélgetünk;
 Bár így mosolygva és csevegvé
 Folyna le végig életünk!

Kis csörge ér partjához érünk,
 Hol a nyárgaly rizeg-rezeg;
 S hús árny alatt, látván a pázsitot,
 Pihenni vágyat érzek.

Ledülünk — és forró karomra
 Hajlik hő kebled angyalom . . . .
 Én istenem a mennyországot
 Hát ilyen könnyen elbirom?!

Szép kis fejed vállamra hajtod,
 Reám omol sötét hajad;
 Orczádat lágyan megsimítom,
 Miként a szellő a havat . . . .

S szemednek két szép csillagával
 Fölnézesz rám édesdeden,
 Mig lelkem öntudatlan bámul
 Csudálatos szépségeden.

Gyöngy-fogsorod közt piros rózsát
 Tartasz száránál vidorúl,
 S szép ajkadhoz ily közelségben
 Az árva rózsza elpirul.

És pirulása azt mutatja :
 Hogy néked elsőbbséget ad,
 Hogy a virágok királynője
 Nem ő, de a te ajkad.

Így andalgok; száz kedves képet
 Teremt csapongó képzetem;
 S minden terólad, távollévő
 Galambom, lelkem, életem.

Te is gondolsz rám — tudom én azt —
 Hisz' megmondják a csillagok,
 Kivált az a kékfényű, mely ott
 Távol kelet felé ragyog.

E távol csillag most az én szép
 Imádoztam, szerelmesem :
 Mert legközelebb ragyog tehozzád
 Kék sugarával — kedvesem !

SZÖKÉNÉL KEZDETTEM . . . .

Szökénél kezdettem,
 Barnánál végeztem
 Én a szerelmet;
 Lángra lobbantam
 A szőke mellett,
 Összehervadtam
 A barna mellett.
 Jaj, szegény szívem —
 Szívemnek romja :
 A szőke, a barna
 Emléke nyomja ! . . . .
 Hű galambocská
 Volt mind a kettő,
 Hűtlen kígyó lett
 Mind a kettőből !
 A szőke megcsalt, —

Utánok szivem
 Kiegett, meghalt.
 Meghaltam én is,
 Megöltek régen:
 A sírból van csak
 Visszajövéssem.
 Árny, mint a többi
 Halotti árnyak,
 Kik éjfelekkor
 Kísértni járnak.

Feljárom én is —
 Mert felidéznek
 A vágyak, mik a
 Sírban is élnek.
 Hej az a barna!
 Hej az a csalfa!
 Szeretem most is,
 Szeretem — halva!
 S halott szerelmem
 Kétszer oly átkos;
 Mert ha volt kínja,
 Élve halálos,
 A láng, mely éltem

Fölemésztette —
 Most a sírból fel-
 Járok érette!
 Pedig a sírban
 Egy óra édesb:
 Mint ha túlélnék
 Itt ezer évet!

— Halott szerelmem
 Hagyj már aludni!
 Világ nem akar
 Holtakról tudni . . .
 Hej az a csalfa!
 Hej az a barna!
 Szeretni újra
 Csak ő akarna!!
 Akkor térhetnék
 Majd nyugovóra;
 Vinném magammal
 A koporsóba . . . .
 Aludnánk aztán —
 Aludnánk ottan:
 Én is halottan,
 Ő is halottan . . . .

A kihez feljár.
Holt szeretője :
Elviszi véle
A temetőbe.
Ajakán csattan
A halál csókja :
Én kedvesem jer
A koporsóba !
Már megcsókoltál,
Már enyém lettél ;
Most kell szeretned,
Ha nem szerettél !
Ha hű nem voltál,
Hűnek kell lenned,
Szeretőd mellett
Híven pihened !
Jer! jó lesz immár
Magunkra lennünk ;
Hagyj már aludni
Halott szerelmünk !

A NAP IMMÁR FÖLKELOBEN ...

A nap immár fölkelőben
 Pirosak a föllegek ...
 Piros az én két orcám is:
 Mert a rózsám közeleg!

Kelj föl, oh nap, sugariddal
 Öleld át a fölleget!
 Jer oh szépen, két karoddal
 Ölelj által engemet!

A meleg nap sugaránál
 Forróbb a te két karod;
 Arczomat is a felhőnél
 Pirosabbnak láthatod!

Egy csókot!... így.... hogy tapsolnak
 Nézd, a fáknak leveli!...
 Ne mosolyogj; ne mondd, hogy: hisz
 Csak a szellő lengeti!

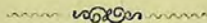

Oh a szellő hogy lengetné
 Most a fáknak lombjait;
 Mikor a te aranyos-szép
 Fürteiddel játszhatik?!

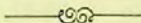
Fürteiddel játszik ő, s én
 Csókolom kis ajkadat . . . .
 Nos, szellőcske jó barátom:
 Melyikünk most boldogabb?!

Ki boldogabb mint én vagyok
 Mind az egész világon? . . .
 Virág — galamb — ember — angyal —
 Ki boldogabb énnálam?!

Talán rózsám?... oh nem!... ámbár
 Tápot üdvem tőle kap,
 Boldog a nap: ámde a fa,
 Melyet éltet — boldogabb!

B O R Ú T H.

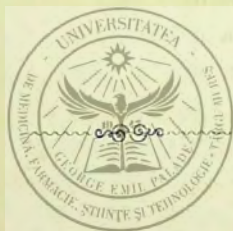

SZOMORÚFÜZ ÁGA.

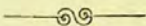
Szomorúfüz ága
 Hajlik a virágra,
 Fáj a szívem érted
 Falu szép leánya,
 Fáj a szívem érted,
 De te azt nem bánod:
 Van neked nálamnál
 Gyönyörűbb virágod.

Istenem, teremtőm!
 Hát mit is csináljak,
 Hogy vegyem meg szívét
 Annak a kis lánynak?
 Hiába biztatom,
 Hiába ígérek,
 Nem fog rajta semmi
 Aranyos ígéret.

Hej ha e kis lánynak
Az jutna eszébe :
Hogy id'adná nékem
A szívét cserébe,
Jaj be jól is járna,
Megtoldanám sokkal . . .
Ezer öleléssel,
S ezerannyi csókkal.

HEREPEI OTTÓ.

BÁTORI GÁBOR.

1513.

„Csordultig a pohár,
 Az ország harezra kész,
 A trónig ért a zaj,
 Fejdelmet sújt a vész . . .
 Szaladj uram, hamar!”

„Egy-két hívem maradt,
 A többi elhagyott!
 Oh, hogy megértem e
 Gyalázatos napot . . .“
 És könnyezett szeme.

A kis Sebes patak
 Csörögve fut, szalad;
 Gyorsabban jár a mén, —
 S a patak elmarad,
 Hogy elborult a fény.

Nagy-Váradig futott,
 Ott megpihenne már,
 De nincsen nyúgalom . . .
 És több nap így lejár . . .
 Más úrt ural a hon.

„Oly bús vagy jó uram!
 Orczád is halovány;
 Kell bor, mely lelket ad?
 Kell-e piros leány?!“
 „Add vissza trónomat!“

„E lég oly perzselő!
 Halált, dögvészt lehell . . .
 Nyergelj; a vágy ragad,
 Hagyjuk e helyet el!“
 S a mén, mint szél, halad.

A fejdelem szívét
 A bánat szaggatá . . .
 Kisdéd halomra áll,
 És onnan néz alá . . .
 „Halál reád, halál!“

„Kezünkben a czudar
 Aljas nőcsábító,
 Oh, hogy nem lehetett
 Jutalma a bitó!...“

S nyíl zúg a fej felett.

Orozva száll a nyíl,
 Orozva sujt a kard . . .
 S az esteli homály
 Átkot, vért eltakart . . .

Kibékít a halál.

VAK NAGYANYÁM . . .

Vak nagyanyám te nem látod
 Dúlt arczom, könnyes szemeim . . .
 Sötét, titkos a te világod —
 Nem kapkodszt a föld kincsein.

Téged misem köt az élethez,
 Örömmel gondolsz a halálra,
 Isten a mennyországba helyez . . .
 S én — vándorlok a nagy világba!

Keresek boldogságot, szerelmet,
 Hírt és babért . . . igen bizony!
 A színültig megtöltött kelyhet,
 — Mérgét — végcseppig kiiszom.

Vak nagyanyám az ég szeret,
 Hogy reád éjjelt bocsátott,
 Sápadt arczot, bú-könnyeket,
 S a keservet, hogy nem látod.

Térdre hullasz, imádkozol —
 Homlokomon áldó kezed,
 Úgy-e hideg, miként szobor,
 Mely a fagyban kettéreped . . .

Áldás — áldás! s fogamatja?
 Lesz-e rajtam, lesz ez élten?
 Kiszállok-e biztos partra,
 Ki annyit hittem, reméltem?

Oh, ne feddjél, áldj meg engem,
 Nagyanyám, áldd meg fájdalmam,
 E könnyeket és szerelmem . . .
 Légy mint a nap bős viharban.

Áldásodat beültetem
 Ifjú keblem legmélyére,
 S vak nagyanya áldásától
 Tán eloszlik keblem éje —
 Ha jön a halál feléje . . . .

ÖRÖMTELEN . . .

Örömtelen ifjuságom
 Sötét, bús ábrándjai!
 Mennyi könyvet, mennyi érzést
 Sirtak lelkeim vágyai . . .

Titkos bánat . . . ismeretlen
 Forrású szent sohajok . . .
 Jól esik a multba nézve
 Emlékezmem rólatok.

Ki tanított meg dalolni?
 Ki tanított érzeni? . . .
 Lelkem ábrándból szőtt fátylán
 Kinek néztek szemei?

Sem a tavasz, sem a csillag
 Nem hallhatták bánatom . . .
 Titkon forrt az, ismeretlen
 Szennytől, gúnytól szabadon . . .

S tán eltűntek az ábrándok
 S kiforrt már az érzelem?
 Oh, a gyermek-ábránd meszsze,
 Csak a vágy van még velem!

Szép tavasz legszebb virága
 Rózsabimbó most fakad —
 Illatával odacsalja
 Dalolni a madarat . . . .

Tiszta kék ég napsugártól
 Aranyozva rámosolyg,
 És a szellő lenge szárnya
 Illatot, dalt messzehord.

Ablakomhoz ér a szellő --
 Itt benn minden oly sötét . . .
 Beteg lelkem sovárogyja
 A tavasz költészetét.

SZABAD ÉS RAB-MADÁR.

Dalod köszönti reggel
 Az első napsugárt;
 Daloddal tűnik az les,
 Te zenged búcsúját.

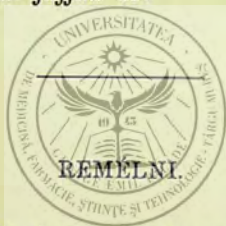
Dalod van a tavaszra,
 A télt meggyászolod . . .
 A természetnek élsz csak,
 Az a te szép honod.

Csak egy bokorka rejti
 Világod, mindened,
 De szabadon, s dalolva
 Oly boldog életed!

... Mig szűk kalitba zárva,
 Napestig egyedül ...
 A vágy- és bánat-kíntól
 Ha dalra is hevül :

Tél és tavasz folyásán
 Csak arról énekel :
 Hogy a fogoly-madárnak
 Halála jőjön el!

Remélni! oh, tudjátok, mit tesz ez?!
 Csókolni a kezét, mely megsebez ...
 Elfojtani a kínt s fájdalmakat,
 Várni, míg felpattan a vaslakat,
 Titkon epedni, félve kérni ...
 Remélni, hasztalan remélni ...!

Nézni eget borítva fellegekkel,
 Küzdeni vágygyal, életkín-teherrel,
 Mosolyt hazudni könyeink fölé,

Áldani a kezét, mely megköté
 A vágyat, s mely a szívet vérzi . . .
 Remélni — hasztalan remélni . . . !

Ha szorítnád a tengert szűk mederbe,
 Vagy az oroszlánt bilincsekre verve:
 S a sötét éjnek egy kis csillagával
 Vigasztalod, vagy egy letört faággal:
 Mily kín ez ágat és e kis fényt nézni!
 Remélni — hasztalan remélni . . . !

Árnyéket adjatok, falombok,
 A fáradt vándor kis sirjának;
 Pihenje ki egy élet átkát,
 Mit korcs-fiak reá dobának.

Besülyedt sírod régi öre:
 A fakereszt — s a fájdalom . . .
 Egy durva kor fájó emléke
 Nagy életed s e kis halom . . .

Körüled a tavasz varázsa
 Kicsalja a fák lombjait;
 Sírod látása felidézi
 Lelked vidító dalait.

Hamvas pacsirta, ki magasban
 S szabadon tudsz csak dallani:
 Bátran leszállhatsz e halomra,
 Hisz ebben nyugszik Révay!

Szegény fecske, az Úr madara,
 Fészket rakhatsz ime keresztre:
 Szent hely ez, hová a magyar nyelv
 Nagy mártýra van eltemetve.

Madár daloljon sírja mellett
 Az elhagyott-, az elfeledtnek.
 Hisz ő is dalla a hazának —
 Kit akkor annyin elfeledtek.

Virága nincs a kis halomnak,
 Kopár homok azt nem terem meg!
 Így élte is . . . de hó könnyűi
 Oh mennyi szépet felnöveltek.

Azért volt élte balszerencsés,
 Hogy átvevé a nemzet átkát,
 S feláldozván saját derűjét,
 Oszlatá el a hon homályát.

Láng-szellemével, sas-szemével
 Egy századig látott jövőnkbe; —
 S oh, bár ne látta volna a gúnyt
 Felburjánózni ott — előtte!

Te, ki nagyot tévél, ki küzdél,
 S kit későn érte meg a kor, —
 Kit üldözének a míg éltél:
 Most nyugton, békén alhatol!

MIT ADHAT . . .

(Julius 9. 1857.)

Mit adhat nekem az élet —
 Vagy még mit vehetne el . . . ?
 Szenvedéssel, fájdalommal
 Oly csordultig e kebel!

Magas röptű vágyaimnak
 Szárnya törve, — s oh e sziv
 Minden fájó dobbanása
 Messze innen, messze hív.

Nem keserű csalódások,
 S hiú álmok bántanak;
 Szeretem én e világot,
 S téged, isten, áldalak.

Csak a remény — az ifjuság
 Rózsái hullottak el,
 És a durva tövisektől
 Vérzik úgy e hő kebel.

Hiába süt éltető nap,
 Hiába szép a tavasz:
 Ha a rózsabimbó hervad,
 Soha ki nem nyílik az!

Imádságom, költészetem
 Vigaszt adnak, nem reményt...
 Én istenem, csak egy sugárt
 Adj nekem ereklyeként.

SZÜLŐFÖLDEM . . . *)

(Julius 15. 1857.)

Szülőföldem szálas kőszikláí,
 Magasröptű vad sasok tanyái;
 Virágokkal hintett völgyi rétek:
 Vándor-útamon mindig kísérték —
 Ah, de csak felhevült képzetemben...
 Eltűnt rég a föld, hol én születtem!

Nem a vágyak üznek innen messze;
 Lelkem tőled távol mit keresne?!
 Nem zaklatnak valótlan ábrándok, —
 A reményért lettem én zarándok . . .
 Egy sugárkát jöttem el keresni:
 Ifjú vagyok még kétségbe esni!

---

*) A korán elhunyt ifjú költő utolsó hagyománya. † aug. 11. 1857.

És ha e sugárt tán megtalálom
S ismét kinyílik reményvirágom . . .
Vagy ha mindez volna csak hiába
S elszáradna hön ápolat virága,
Visszatérnék, hogy még elrebegjem:
Itt halok meg, oh, ahol születtem.

ZILAHY KÁROLY.

SZAVAM NEM ÁTOK!

Ha tépett szivvel felkiáltok,
Szavam nem kárhozat, nem átok.

Nem, nem! Mért vádolnálak érte,
Hogy könnyü lelked meg nem érte!?

Bár keblem sajn, lángol s ah! vérzik —
Múlt kínom újra kelve érzik,

S fekszem halálra sebhedetlen:
A kést belé magam ütöttem!

Ne sirj. Kövesd te a virágot,
Mely édes illatán halált hoz,

S mig áldozatja elbukik:
Ragyog, nevet, — s tovább virit.

LIVORNÓ, OKT. 28. 1862.

Ne híj magaddal engemet
 Szögfürtü szép halászleány;
 Ha áldva kulcsol most karod,
 Megátkoznál a csók után.

Az én szívem sötét, rideg,
 Hiába hajlanál felém:
 Mosolygásod napsugara
 Meghalna lelkeim éjelen.

Ne vágj szivembe nézni, ne, —
 Te nem tudod, mi rejlik ott;
 A fergeteg, mely benne zúg,
 Fölforgatná kis csolnakod.

Ne szólj, számomra nincs remény.
 Nem látod? az örvény ragad:
 Taszits magadtól el — taszíts el!
 Jaj, már a mélybe rántalak! ...

ELÜLT A SZÉL . . .

(1862.)

Elült a szél, — ezüst-olajfák alszanak;
Elöttem a Durance moraj nélkül halad.

Szivem fáj, s mégis oly könnyű, mert bánatom
Éjében sugárzó képedet láthatom.

Te jutsz eszembe, te! S édes fájdalmamat
Nem háborítja szó, nem egy rossz gondolat.

A félig meghalt hang keblemben újra él, —
Rabod még egyszer hisz, eseng, szeret, remél!

VADONBAN ÉLEK . . .

Vadonban élek ismeretlenül,
Föl senki nem keres s ki nem kerül.

Magam vagyok s az égő gyötreclem
Bősz ölyve, mely rág hervadt szivemen.

A síkon ott, tágabb a láthatár,
Baráti kar híven ölelve vár;

A nap fölszáll ott, mint fényes menyasszony;
Itt lopva csókol és mindjárt elosson.

Ám én csak bérczeim közt maradok,
Ha jönnek szebb, ha zordonabb napok.

Sötét e völgy, de néha földerül,
S búbajos fény terjed, köröskörül.

Mi egyszer fájt, azt akkor érzem újra,
Habár csak félig, s ködbe elborulva.

És érzem akkor mult keservemet,
Melyért a bölcs idő most kinevet.

Ámulva nézek a nagy sivatagba,
És ismét omlik könyeim patakja . . .

Sötét e völgy, de néha van villáma —
Elszállott lelkesültség éber-álma.

S bár kárba ment mind -- mind a mit reméltem,
Megcsalt, kicsúfolt miben hinni véltem:

A fény, mit az elmúlt láng visszavet,
Még édesen heviti szívemet.

S ha eltagadja sugarát a nap,
Villám elalszik vak felhők alatt:

Itt hajlik rám egy rozmarinbokor, —
Egy bősztitkot, s hajh! szörnyű gyászt takar.

S kinek sírján e gyászos ág rezeg,
Ifjan, ártatlanúl, itt szenvedett.

S amint a lomb a kőre ráborul:
Ártatlanúl, ugymond, ártatlanúl!

S minek örültem, mért élnem lehetne,
E néma kő alá van eltemetve.

A mi fény volt, számomra elveszett,
Csak árnya él még, az emlékezet.

Eltéptem mind a többi lánczokat, —
Csak még ez egy, s szívem is megszakad!

HEGEDŰSZÓBAN SZÉP MESE.

A nap kinos, — nehéz az éjjel,
 Aludni én, ah! nem tudok!
 Járok dult agygyal, vert kedélylyel —
 Beteg vagyok — beteg vagyok!

Tegnap a mint az utcán jártam,
 Egy sápadt ifju nőt találtam.

Más tárgy csak elszalad előttem
 Mint napsugár az őszi ködben,

Vagy mint járókelőnek árnya
 Mit ellebbent a panoráma:

De e kép megmaradt fejembe'
 És egy mesét juttat eszembe.

Talán mindnyájan hallottátok,
 Azon kérlek ne olvassátok.

Nekem — emlékezem — szüretkor
Beszélte volt régen a pásztor —

A tűz mellett — vagy tán aludtam —
Elég hogy mint gyerek hallottam.

Nem is sok van egész mesében,
Ne olvassátok! Én az éjben

Nem alhatom s fázván, unottan
Leirom a mit úgy hallottam —

Éreztem. Újra élvezem
A mire így emlékezem.

Igen: hát — sápadt ifju asszony . . .
Az előszó el ne riaszson!

(Mert, látom mégis olvasod): -- --
Mesém kevés. — Egy lányka volt.

Arczát, alakját le nem irom;
Nézd, ott a rózsza és a liljom:

Nem ő — az őhöz hasonló!...
Haja sötét volt mint a holló.

Szép volt a lány és fiatal,
S találkozott az ifjuval.

Pásztorok voltak mindaketten —
Ezt eddig nem is említettem.

A fő : hogy ők egymást szerették,
Egész világot csak nevték.

Nem másért, kölcsönben esett :
A kék ég nékik nevetett;

Értök mosolygott a szivárvány, —
A vidor lomb zöld berkek árnyán.

Ők hát ott kunyhót építettek
S a boldogságról képzelegtek.

De alig egy-két pásztoróra,
Ébredtenek irtóztatóra.

Először benn, mélyen az erdön
Gyászkürt szólalt meg, oly kesergőn,

Oly szivrepesztő, szörnyü hangon
Hogy én azt nektek el se mondom.

Pedig hallom — cseng, zúg fülemben;
Ilyen hangot — jaj! életemben! . . .

Megrázkodik belé a lélek,
Nem mondom el — oh félek — félek!

— A harsonának gyász-szavára
Lett perczyi csönd. Akkor magára,

Erdő szélén, suhogva, némán
Előrebbent egy kősz, bős árny.

S a mint az ifju kitekintett
A kunyhóból, feléje intett.

Aztán betért a rengetegbe,
Az ifju (tudta jól) követte.

Most jobbfelé, majd balra tértek
Mig a Fekete várba értek.

Az ajtó ott megnyilt előttök,
Az árnyék visszament a mint jött;

A várajtó meg becsapódott,
S az ifju pásztor ott maradt. Ott.

A míg a rémmel ment a pásztor
A lány próbált kiáltni százszor.

Próbál utána futni — szédül —
Megzsibbad — és alélva eldül.

A mint ott fekszik öntudatlan,
A fáról — — egy kandur lepattan.

Először édelegve nézi,
Majd aztán . . . csókokkal tetézi.

S repkény-alakját átölelve
És hátán könnyedén emelve,

Egy eldugott barlangba tart :
A lány eszmél — — ébred, sohajt.

Sohaja válik jajgatásra :
Nincs a ki hallja, nincs ki lássa.

Egész nap ott zokog magában
Sohaja, jajja, — mind hiában.

De hogy szünjék könnyének árja
A kandúr is hiába várja.

Naphosszat áll boszus kedélylyel,
Hallgatva. Hogyha jó az éjjel,

S a lány pihen, megunva jármát,
Mellette áll, virasztja álmát!

— — Ez már elég is lesz mesének;
Ha hosszú tán, de furcsa ének.

Két hő szív, élve eltemetve,
Isten-világtól elfeledve.

Az ifju a Fekete-várban,
A lány a kandúr birtokában.

Álmomban sokszor látom őket
Együtt, zokogva könyezőket.

Nappalra aztán elfelejtem — —
Álomért könnyem én nem ejtem.

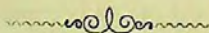
HA SIRBA ZÁROM...

(Páris, nov. 7. 1862.)

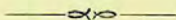
Ha sirba zárom hő szerelmemet,
 Azt mondja a költő, a sir felett
 A megnyugvás virági nőnek.

Aztán jó majd a tél, a hó lehull,
 Virágra, sirra fátyla ráborul,
 És vége lesz időnek, esztendőnek.

Jó lesz nagyon. Tehát a sirba zárom, — —
 De úgy, hogy majd éjjelre visszavárom : —
 Hadd adjon engem is a temetőnek!...

ZAJZONI.

BÖRTÖNBEN.

Itt fekszem némán, csöndesen
 Vetetlen börtön-ágyamon;
 Lelkemben kínos kín gyötör,
 Anyám, anyám, nem alhatom!
 És mintha jönne jó anyám,
 Szellemként lépve, egyedül —
 „Ne csüggedj édes gyermekem,
 Viseld te magad emberül!”

Kerengnek gondolatjaim
 Sötéten sötét éjszakán.
 Hogy eshetett meg a halál-
 Csapás Hunyad' László fián?!
 És László im előttem áll,
 Arczán fejedelmi fény derül —
 „Ne csüggedj árva rabfú,
 Viseld te magad emberül!”

Oh boldog dél, oh szelid ég!
 A hellén ifjak szabadon!
 De im ott Marco Bozarisz,
 A dalnok török vérpadon;
 Fűrészelik, ő jajt se mond,
 A török orvok vére hül —
 „Ne csüggedj hű magyar fiú,
 Viseld te magad emberül!”

Eltűnt az éj, rég megviradt,
 A börtönőr szobámba lép,
 Itélet napja ma leszen,
 Hallgatni jött kíváncsi nép;
 De én bátor s nyugodt vagyok,
 Fülemben cseng szünetlenül:
 „Ne csüggedj hű magyar fiú,
 Viseld te magad emberül!”

SZABADOS JÁNOS.

S H E L L E Y.

I.

A Hekla ép kitörni készült,
Megrázta a haragvó tengert,
És reszketett és bujt a véstől
Az állat, kit sejtelve felvert,
Füst szállt fel a hegy homlokárul,
S im esend lesz, a föld-méh bezárul.
A dúló tűz tán visszaretent?
Hatalmas ő, e kis szigettel
Bajlódni már elment a kedve,
A viz alatt kitört epedve,
Átfutni az egész világot,
És Skótia földére hágott.
Maradjon itt, vagy égbe törjön,
Oly pontra léphet-e a földön,
Mit fölkap a vész karikája,
S vele a nagy gömböt bejárja?
Talált egyet, kicsinyke pontot,

De a vihar mellette ott volt,
 S e pont vala elrejtve mélyen,
 Elrejtve a költő szívében.

II.

Gyermek volt ez s immár a honban
 Idegen lett, kiűzték onnan,
 Ment, vitte a tüzet s a lantot,
 Hogy lángoló, dicső szép dalt mond,
 Honról, csatáról, lány szemérül,
 S fájó szívről, mely tőle sérül.
 A tüzzel, mit lelkében hordoz,
 Hozzá nyul a vénülő korhoz,
 És az megifjul minden évben,
 Nevében és örök művében.

III.

Rómába ment, döbbenve ére
 A legnagyobb sírkert földére,
 Ahol a sok babéros fej pihen,
 Mind élnek ők a költő lelkiben,
 S a lant szavára megjelennek
 Dicső fényül az embereknek,
 Hogy leljenek az égi nyomra :
 Annak a lelke lanthoz forrva,
 Ennek kezében véres kardja.

Csatára kél ez, és az dalra,
Amott a vértanu letérdel,
Kebelén a hit keresztjével;
S míg vére hull a szomjú földre,
Lelke száll, száll, s elvész a ködbe.

IV.

A méla hold álmából kelve,
Mégfürdött a sima tengerbe,
Követte őt ezernyi csillag,
Hold s csillagok tengerre hínak,
S habzúgás közt álmodni szépet
A költő is partjához lépett.
Hogy a vizeknek végtelenjén,
A lelke végtelenbe menvén,
Keresse az égből letévedt
Égig fölemelő eszméket.

V.

A hontalan tengerre szállott,
Fölkapták a könnyű naszádot
Szilaj habok, s tova siettek,
S az ifjú állt némán felettek —
Sötét eszme, mely testbe öltözött,
Élő szobor, mely függ ég s viz között —

Néztén, amint hab gyűl a habra,
 Szétfutva most, meg összecsapva.
 S im a mélyből fülébe téved
 Szelíd beszéd, szelíd ígélet,
 S csábítólag fut át szivén:
 „Ki szól? ki hív? tán egy syrén?
 Ah! nem megyek, syrén elkéstél!
 Ha előbb jössz, talán te és én
 Egyek leszünk, de most miattam
 Mehetsz, magam Byrónnak adtam“^{*)}).

De a szellem susogta lágyan:
 „Jőjj! van nekem nyugalmas ágyam,
 Neked való, az üldözöttnek;
 Vihar fog elzúgni fölötted,
 Fölötted csak, s te nyugszol csendesen,
 Kimélni fog, tán észre sem veszen.
 Mig most beléd köt vad haragja,
 És üldöz ébren, üldöz alva.“

„Menj, menj syrén! ne csalj öledbe,
 Koszorúddal hullám ne feddj be,
 Mig szivemben lesz a tűz, a dal;
 Szembe nézek minden viharral.“

^{*)} Shelley Olaszthonban összejövén Byronnal a két lángész szoros baráti frigyre lépett.

„Jőjj, jőjj! ne vágyj a földi sírba,
 Ahol kövedre lesz felírva
 Neved, s hosszú száműzetésed
 Az emberek aztán nem késnek
 Öntözni könnyel síri ágyad,
 Mily gúny lesz ez, minő gyalázat!
 Mig itt szilaj habokra bizva
 Magad, eljutsz hazádba vissza,
 Ott rejtünk el lombdús partok alatt,
 Hol az ember soha rád nem akad.“

Csend lett, és az ifjú lehajlott,
 Úgy csábitották őt e hangok,
 Remegve nyult a vízbe karja,
 Kezét a hab enyelgve nyalja,
 Hab közt az ég mosolyga rája,
 S forogni kezd vele naszádja,
 Most a naszád, majd az egész világ,
 És az ifjú az hitte, hogy kiált:
 Segélyt! segélyt! de ajka néma volt,
 Egy pillanat! s ölelte a habot,
 S a hab őt; s mig egymást karolták,

A tenger megnyitotta torkát,
 Ah! mint örült a diadalnak,
 S gyomrába tünt az ifjú dalnok.

KETTEN BIRTUNK . . .

Ketten birtunk a reményből
 Egy kis vékony szálat,
 Egyik vége itt volt nálam,
 Másik vége nálad.

Úgy örültem! úgy őriztem!
 Úgy remegtem érte!
 Mégis, mégis kettészakadt!
 Ki húzta meg? én — te?

GYILKOS VIRÁGOK.

Temetőben, mindig legszebb
 Virág nyílt a kedves sírján,
 Kökény-szemű szőke lányka
 Drága könnyel tele sírván.

Drága volt a köny, mert arca
Rózsáinak árán vette;
Eladta a legdrágábat,
A virágot úgy szerette.

Soká nyiltak a virágok,
Szépek lettek, nagyok lettek,
S a kis szőke kertészleány
Ott elhervadt mellettük.

Egy szép este... szőke kis leány!
Mit vétettek a virágok?
Mit vétettek, hogy te őket
Egytől-egyig mind levágod.

Ágyba szórom, aztán alszom,
Rózsá-ágyon, liljom-ágyon,
Rózsá-ágyon, liljom-ágyon,
Kedvesemet én ma várom.

És lefekszik, a virágok
Ékesítik gyöngye testét,
Hogy haláluk édes legyen,
Fehér keblét fölkeresték.

Mikor éjfélt üt az óra,
A halottak akkor járnak,
És kikél a sírgödörből,
Kedvese a szőke lánynak.

Minden virág elhervadott,
Mikor mellé ült az ágyra,
Mikor a lány átölelte,
S kebelére odazárta.

S megcsókolta hideg ajkát,
Akkor aztán szólt a férfi :
Édes, kedves, szép szerelmem!
Mersz-e engem elkisérni?

Elkisérni temetőbe,
Mégférünk a sírban ketten,
Ne epedjen galamb szived
Továbbra is itt érettem.

És szólt a lány : találkozunk
Lent a sírban, fönt az égben;
Én vagyok a menyasszonyod,
Te vagy az én vőlegényem.

S beszéltek még soká együtt,
De a mit nem hallott senki;
Mikor egyet vert az óra,
A vőlegény akkor ment ki.

Akkor éjjel lefutott egy
Kicsi, kicsi fényes csillag,
Reggel halva feküdt a lány:
Mérges volt a virág illat.

Murányi vár, a vész legyen lakód!
Kerülje vándor arra az utat!
Legyen falad között örök sötét!
Milyen sötét fenéktelen kutad.

Falad között hangzott az „esküszünk!”
Viszhang susogta rá: halál! halál!
És megjelent ott akkor Zrinyi bán,
Vérzett szive, hogy pártütést talál.

„Öcsém vigyázz! s ti is mindannyian
 Halálba mért rohantok önként?“
 „Ha félsz te, bátya, hát nem félek én.“
 Így szólt apám, — aztán megtörtént.

Bakó suhintott és lehullt a fej,
 Apám feje lehullt a porba,
 Jó honfiak, de rossz alattvalók
 Apámmal hullottak le sirba.

Igy bünteték a pártütőket, így
 Vesztek mind el, kiket szerettem;
 Pihenni mily jó lenne ott nekem
 A föld alatt velők fejetlen.

Szivem dobog, a vállamon fejem,
 A szivben élet, fejben agyvelő,
 A gondolat ebben mindegyre fogy,
 Amabban meg a kín mindegyre nő,

Szabadságot s egy kardot adjatok!
 Nekem a honnak élte drága;
 Annám szivére vágytam én csupán,
 De soha nem a koronára. —

Ezekre csak hosszú bánat felel,
A melyet Anna elsohajtott,
Ez volt csupán a mi velem maradt,
Hogy rám zárták a börtönajtót.

Te fényes napból támadó sugár,
Emlékezet! szivemben élsz talán?
Lobogj föl hát sötét agyamba és
Beszélj nekem a hosszú éjszakán.

Dicső napokról fényes ég alatt,
Dicső napok véres csatáiról,
Véres csaták derék vitézről,
S szerelmemről, ki lassan elvirul.

Most már pihened nem lehet soha,
Oh! mert rémes nagyon az éj nekem;
Ha kialudt a te világod is:
Lehajtom álomtól nehéz fejem.

Akkor virasztanod kell siromon,
Védj meg, ha majd ott lent is bántanak,
Történetem hatalmas szelleme!
Kiáltsd, kiáltsd fülökbe: nem szabad!

II.

Boldog napon szólalt a kis harang,
 Ünnepre készülénk a várban;
 Sokan voltak, nagy főurak s papok,
 Úgy vert szívem, Annára vártam.

Látszott, miként mindenki várja, hogy
 Mily ritka kincsét birt a zárda?
 És Wesselényi nádor lánya jött,
 Szép arca lelkét is kitárta.

Elöttem állt, kit alva, éberem
 Elém hozott az ifjú álom,
 Hogy nem karoltam át azonnal őt:
 Magamban az erőt csodálom.

Nemes, mint anyja Széchy Mária,
 Nem lettem volna hát arámra büszke?
 Egy pillantás, mint felleget a nap,
 Szívem baját mind, mind elűzte.

Rég hallgatók a hab zúgásait,
 Mint gyermekek a Jolsva-parton,
 Nagyon sok év letűnt, mióta én
 Ez arcot a szívemben tartom.

S mi másra nőtt most már az érzelem,
 Hogy újra ott pihent a kéz a kézben;
 Nem kérdeztem, szeret vagy nem szeret,
 Csak lángoló arcára néztem. —

Rákóczy nyert arául Zrinyi lányt,
 Aztán ránk jött az eljegyzés sora,
 Az ég s a föld enyémnek tudta őt;
 S a hatalom azt mondta rá: soha!

Tüzes csókból szép rózsza fakadott
 Az arcán, úgy remegtem érte!
 Hiába mind! — így volt megírva tán —
 Eljött a bűn, hogy összetépje.

A ki örült annak, miként magam,
 Ki repdeső szivvel megálda,
 Átkoznom nem szabad, — akartalan
 Az első vést lehelte rája.

S mert pártütő volt Széchy Mária:
 Leánya szive törjék össze!
 Netán a bűn vérünkbe menjen át:
 Karunk, lelkiünk rabláncz lekösse!

Hamar eltűntetek boldog napok!
Hogy akkor ember voltam, érzem,
Büszkén, magasban hordhatám fejem,
S most a mellemre csüngve, mélyen.

Így álmodom. Szilaj vadászon
Fölhangzik a murányi erdő,
Levágatunk a Jolsva partihoz,
Ha Anna olykor-olykor eljő.

Talán hó is van már a bérczeken,
De én előttem zöld a pázsit,
Zöld pázsiton vigyázom a nyomot,
S megismerem, hogy Anna járt itt.

Szép a szabadság, még ha álom is,
De csak rövid perczig vagyok szabad;
Beteg lelkemnek nyugta nincs sehol,
Körülvettek hideg templomfalak.

A szűzek mondanák szent éneket,
Ott térdel Anna oltárkép előtt,
Imádkozik — lassan megyek tovább,
A láncz zörgése föl ne verje őt.

Úgy is tudom, szivét mi tölti be,
 Első a hon, szerelme második,
 E kettőért él a magyar leány,
 E kettő az, miért imádkozik.

Majd néha álmodom, hogy fűrtimet
 Lágyan simítgatják a kis kezek:
 A kővirágok hajlanak reám!
 Fejemre hull egy eszupp. Fölérezek.

Te csalfa álom! hisz dús fűrtimet,
 Melyekkel egykor Anna játszott,
 Könyemmél a nedves föld itta be,
 S úgy nőttek e penész-virágok.

Ha eljutok honomba, koszorút
 Ezekből fűzök homlokomra,
 Fenn hirdetem : im ezt kopasz fején
 Jutalmúl egy hű szolga hordja.

Hű szolga, semmi más, nincs is neve,
 Elvették tőle azt az emberek,
 S mely bajnok homlokon ragyoghatott,
 Dicsőség őt nem illethette meg.

Két hősi kar véren szerezte azt,
 S csekélyke folt bemocskolá nagyon,
 Irigy sors! megkötötted az enyém,
 A foltot én ki nem tisztíthatom.

III.

Kettétörték az én jó kardomat,
 Utószor volt kezemben Bécs alatt,
 A hős huszárokat vezérelém,
 Haj! a pogány török miként szaladt!

Ezer golyó füttyült! kard villogott!
 A hulló népet eltapodta ló!
 Kerestem én a kardhegyet s golyót,
 De egy sem volt a szívemnek való.

Kétszer rohantunk a pogány elé,
 És kétszer vertük vissza bátran.
 Kétszer vérzett el alattam a mén,
 De pillanatra sem hátráltam.

S midőn lehullt arczomról a sisak,
 Rengett a lég a Zrinyi névtől,
 Gondoltam, hogy most fölvirad napom,
 És a gonoszoké sötétül.

Minő nap volt! szökelt az ifjú vér,
 A mit ma újra felgyújtott öröm,
 Vélttem lelkemben óriás erőt,
 Melylyel most a kétséget széttöröm.

S a mely tegnap vadúl osztott sebet,
 A kéz ma irt oly gyógyító lapot,
 Mely fölszárítá Anna könyeit,
 S szivén a sebnek helyet nem hagyott;

Szabad vagyok! és tiszta, mint a nap,
 Midőn nem vívnak fönt sugárai,
 Csatát szilaj viharral és réád
 Töretlenül le bírnak szállani.

Szabad vagyok! s tied örökre tán,
 Király adott nekem menyasszonyul,
 Te birtokot és én nevet nyerék —
 Siess, s velem a trón elé borulj.

Ott harczott Bécs alatt végső csatát
 Az üldözött Gádé *), nyugodni száll,
 Kivel végtére összeköt a hit:
 Az újra támadt Zrinyi Boldizsár.

*.) Miután meg volt neki tiltva a Zrinyi nevet viselni, elnevezte magát Gádé Boldizsárnak.

Hosszúnak tetszett a nap, óra, percz,
 Mert vártam őt, és ine elfogyott. —
 Oh! mily rövid volt a nap, óra, percz,
 A lélek bennem úgy zokog!

Négy nap mult. Hogy nem kaptuk a segélyt,
 Sem a bajort, se szászt, se lengyelt;
 Eltávozott a várból a király,
 És engem oldalához rendelt.

A víz s a tűz egymásra rontanak,
 Így hirdetik, hogy vészbe lépek:
 Az ég dörög, hullat nagy cseppeket,
 Tatár csapat meggyújtja Bécset.

Magasra földagadt a Wien folyó,
 Mikorra elérhettük partját,
 Haragjában úgy verte gátjait,
 A melyek őt befogva tartják.

Egyszerre csak nagy lett a rémülés:
 Elárultak! fegyverre gyorsan! —
 Az éj palástja fődte el útunk,
 Menekültünk, de veszve voltam.

Veszélyt kiáltott minden ajk reám,
 Megérthetém a balítéletet,
 Mely az észszel ritkán tanácskozik,
 S im engem is mély föld alá vetett.

IV.

Sötét a börtön és rémmel teli,
 Tudom az üldözött vadállat
 E helyet nem választaná lakúl,
 Rövidke éjre meg magának.

Az a szeglet keservesen zokog,
 Tán Anna lelke sír? kiált segílyt?
 Szegény leány! most már hajtsd meg fejed,
 Szerelmedet virulni ne reméld.

Növelj fiút! de ne legyen magyar,
 Nyujtsad te más idegennek kezéd,
 Nyugtasson meg a lelkiismeret,
 Hisz gyöngé vagy, s ők kényszerítenc.

Növelj fiút! de ne legyen magyar,
 Ha magyar lesz, nem lesz boldog soha!
 Mit ér neki, ha lelke nagy, nemes?
 Nem ismerik, mert sorsa mostoha.

Nem, nem te kedves, árva áldozat!
 Bocsáss meg, hogy ekképen sértelek!
 Magyar leány szeret, és büszke, hogy
 Szenvedni tud, — de hűtlen nem lehet! —

Sötét a börtön és rémmel teli,
 Elém huzódnak titkos árnyak,
 Fegyver csillog, vitéz, nagy férfiak,
 A harczra készen, rendbe állanak.

A dob pörög, az ágyú mennydörög,
 És Zrinyi villámló kardot kivon!
 Hanyatlik már zászlójuk, — boldogok!
 Ők halnak hős halált a kis hidon.

Onnan meg a bős vadkan tört elő,
 Hogy Zrinyi bánt tiporja földre.
 Mi volt ez? egy fegyver dörrent, belé
 Halált-osztó golyó volt töltve.

Szabadba innen! emberek közé,
 Ti megdicsőült szellemárnyak!
 Hogy elfelejtett már a Zrinyi név:
 Szemére vetni a világnak.

Amott a vérpad! Zrinyi, Frangepán,
 Fejét többé vállán nem hordja.
 Haj! mennyinek kicsordult vére most,
 S egy csepp esett a homlokomra.

Törölöm, de mind hiába! ez talán
 Mit árulóra sütnek, bélyeg?
 Siessetek! hogy adjatok vizet
 Lemosni, mert a széken éget.

Egy angyal jó a Jolsva partitól,
 Ki én miattam földre költözött,
 Kicsiny csészében hozna friss vizet,
 Haj! földre hullt a csésze, s széttörött.

Kitől ijedtél meg bús angyalom?
 Rég elveszített drága kincsem!
 Az őről úgy-e? szolganép ez itt,
 Hozzánk egy csepp jó szive sincsen.

Talán csalódom benned jó uram!
 Oh! kérlek, akkor hozz nekem vizet;
 Szegény vagyok, meg nem fizethetem,
 Vagy kell-e? ime vedd! fejem tied.

Vidd el magaddal innen messzire,
 Ha meg nem ismerik, mondd, én vagyok.
 E fej száz könyvnél többre megtanít,
 Vegyétek hát, s erről tanuljatok.

A VIRÁG ÉS A PILLIKE.

Kicsike —
 Pillike —
 Szállt a virágra.
 S a virág
 Szaporán
 Kelyhbe zárta :

Pillike !
 Nagyon rég
 Vágyom utánad,
 Oh! mi kín!
 Lenni bús
 Rabja magánynak.

Szerelmi
 Lovagúl
 Kértém a szellőt,

Reggel is,
Este is,
Játszani eljött.

De midőn
Másnak is
Tette a szépet;
Elűztem.

Azóta
Fáj szívem érted.

Örökké
Itt fogsz most
Úgy-e pihenni?
Nem fog a
Keblemen
Bántani semmi.

Lesz neked
Szép puha
Himporos ágyad,
Illattal
Töltöm bé
Tarka ruhádat. —

Szól a kis
 Pillike :
 Oh! ne neheztelj,
 Szabadság
 Kell nekem,
 Kérlek, eressz el!

Érzem, hogy
 Boldogság
 Téged ölelni,
 Eljövök
 Magamat
 Itt kipihenni.

Azután
 Elszállok
 Vissza a rétre,
 Szabadság
 Kell nekem,
 Meghalok érte!

Te rabnak
 Születtél,
 Tán nem is érted,

Nagyságát,
 Údvét, e
 Mennyei kéjnek.

Nélküle
 Boldogság
 Napja letünik,
 Emberek
 Életnél
 Többre becsülik.

Szívökben
 Legszebbnek
 Festve lett képe,
 Örömezt
 Sok, sok vért
 Ontanak érte.

Illatos
 Szép virág!
 Oh! ne neheztelj,
 Szabadság
 Kell nekem,
 Kérlek, eressz el! —

Hallgatott
 A virág,
 Bár szive vérzett,
 Útat ad
 Hamar a
 F ürge lepének.

Gömbölyű
 Kis fejét
 Bura lehajtja,
 Szomerű
 A panasz,
 Mit rebeg ajka.

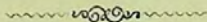
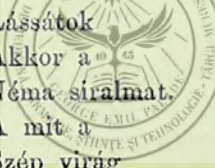
Szabadság!
 Ismeri
 Kincseit annak,
 A madárt,
 A szellőt
 Láttá szabadnak.

Éjszaka
 Szépeket
 Álmodik arról;

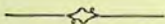
Az erdő,
A mező
Hangzik e daltól.

Szabadság
Angyala
Ad neki csókot.
S a mikor
Fölébredt,
Érzi, esalódott.

Lássátok
Akkor a
Néma síralmat.
A mit a
Szép virág
Sír : az a harmat.

BAJZA JENŐ.

A D U N A.

A vizparton gyephantra dölve
 Nézek a ballagó folyóra,
 Jő, jő a hab s megy szakadatlan,
 Miként a visszahozhatatlan
 Idő árján a percz, az óra.

Most csendes, mint a csillapult sziv,
 A part alatt suttogva lágyan;
 De láttam s hallám őt nem egyszer,
 Mint sírt, miként tombolt dühödten
 Szélvészes barna éjszakákon.

Sírásából kivettem akkor,
 Mért zúgolódik és mi bántja :
 Jelen- s multján tünődve épen,
 Felzaklatá keblét a szégyen :
 Hogy méltósága így alázva!

Láttam, folyam, ádáz hajódat,
 Midőn körmét hátadba vágva,
 Bár őt nagy átkozódva vitted,
 Büszkén suhant végig fölötted
 S mély, hosszú seb maradt utána.

Oh, mint vonaglottál alatta!
 Hogy majd le a pokolba rázod,
 A partokat csapkodva verted,
 Mint óriás kígyó, a melynek
 Az emberész fejére hagott. —

Szép ősidők! midőn hatalmad
 Tisztelte, félte állat, ember,
 Mert ha szived haragra lobbant,
 Vad ár alá süllyedt a két part,
 S lakóit elborítád mint a tenger.

S ha félve mély tükrödre lépett
 Egy-egy kis sajka hajdanában,
 Tudván hatalmadat felette,
 Kegyelmesen hátadra vetted
 És vitted ringadozva lágyan. —

Most oda minden, s még idővel
 A szolgaságot jobban érzed,
 Vad, zsarnok elnyomód az ember
 Rád egyre súlyosb lánczokat ver,
 S szabadságod napját nem éred . . .

Oh menj, folyam, csak menj alá, hol
 A hű Tiszát fogadja kebled,
 Ott könyetek hadd folyjon egybe,
 Mig egymást búsan átölelve
 Nagy tengerárba halni mentek.

MINDÖRÖKKÉ!

Nem boldog kebellem bár, de csillapodva
 Itt ülök magányom méla csendiben,
 Elmém visszaszáll a megfutott pályára,
 S ah, te jutaz eszembe, lyány! és utójára
 Szemem elborongva képeden pihen.

Mint futó hajót a hozzálánczolt csolnak
 Lángoló szerelmem akként kergetett,
 Ment kevély vitorlák szárnyain a gálya,
 S ment kétségbeesve a ladik utána
 Tomboló habok, mély tengerár felett.

Hajh! de egy szavaddal elszakítva tőled
 Czéltalan kebellem állottam meg én,
 Mint megáll a csolnak, hogyha kettévágják
 A kötél, mely összefűzte őt s a gályát,
 S ott reng tétován az oczeán színén.

Most már itt vagyok a rengeteg magányban,
 Összehajlik a lomb bús fejem felett,
 Elhagyám a harczterét, mely sebbel tetéze,
 Hívom a hű orvost, a feledést, kérve:
 Fedje el örökre fájó képedet!

Hívom, de mi haszna? Mint felhő az égről
 Ha lehull, alatt is minden cseppiben
 Ismét a gyönyörű kék eget mutatja,
 Elszakadva tőled, úgy tükrözi vissza
 Örökkön-örökké arcodat szivem!

ANNYI SORSCSAPÁS KÖZT ...

Annyi sorscsapás közt változatlan arczom,
 És szívem nyugodt a sodró ár alatt;
 ... Hisz míg a folyam bős habja zúg forogva,
 A fenék alatt oly csendes, hallgatag ...

S mint a vízfenéket mélyre mossa a hab,
 És vág itt is, ott is hosszú árkokat:
 Ró sötét barázdát homlokomra a bú,
 S gyógyíthatlan a seb, mit szívembe' hagy.

Ámde érzem, e szív mégsem a folyamnak
 Örök, mozdulatlan, gyáva feneke,
 Tengereknek mélyén tűzvető hegy ő, mely
 Ha kitör, az ég s föld megrendül bele.

... És mi szép, midőn a tengermélyi vulkán
 Fölveti tüzével a hullámokat,
 És mire lesímul a riadt hab, ő már
 Szétszakadva fekszik csöndes ár alatt...

A GÁLYARAB.

E láncz, a mely kettőnk bélyegzett karját
 Szorítja, érzem, nem soká csörg rajtam,
 Úgy forr fejem, nézd kicserepzett ajkam,
 Füleml túlzúgja a hullám moráját,
 Nyeldeklőm... ah! a korsót add idébb...
 Hogy enyhít e víz... Egyszer életemben
 Esett ily jól, hogy üldözőimet
 Futottam a köszálás rengetegben,
 Tévelygva, hol fenevad kölykezett,
 Szomjtól lihegve, s lábam érre lelt.
 ... Mihaszna szöktem a vadonba el?
 A véredek megorronták tanyám.
 Midőn vasat akartak tenni rám,
 Kettőt ütöttem úgy halántokon,
 Hogy felfordult. Hajh! akkor még karom
 Lánczot tudott kettészakítani,
 Nem volt ily csúful elcsigázva, ni!
 Hittem, bitófa vár reám. Csalódtam.
 Csak egy halált szenvedtem volna ottan,
 Mig itt százszor halok naponta meg.
 Hajam lenyirták. Szégyenbélyeget

Sütöttek rám, s e poklok kínpadára
 Hurezoltak . . . Eh! de mit beszélem ezt
 Neked, ki vélem egy lánczon gebedsz?
 Oh szerelem! pokol játéka te!
 Éretted szivem mit nem szenvedé!
 Érted ölém meg ennen magzatom,
 Érted e lánczok terhét hordozom.
 . . . Delére hajlott férfiúkorom,
 Midőn fiam a házhoz nőt hozott,
 Hogy e nővel szemem találkozott,
 E perctől fogva éltém átkozott.
 E pillanattól arczom elsötétült,
 Vonásimon liideg egykedvűség ült,
 Egykedvűség, minő éjféli ház
 Csendesmogorva falain tanyáz,
 De mélyiben, ott a lebújba' vad
 Szilaj csoport rekedten kurjogat,
 Iszik, tivornyáz, istent káromol;
 Így telt szivem meg ádáz indulattal,
 S midőn sehogyse birtam már magammal,
 Midőn a szenvedély lehányta nyergét,
 S mint megvadult ló ágaskodva tombolt,
 Fiamtól ellopám neje szerelmét.
 Csoda-e, hogy hamar hajolt a hölgy?
 Fiam fonnyadt, gyámoltalan alak volt.

Én szálas, délezeg, izmos mint a tölgy.
Egykor, midőn a tiltott szerelem
Arjában úsztunk, rajtunk üt fiam,
S mint megveszett tigris rohan nekem . . .
De egy ökölcsapás halálosan
Teríté földre. Aztán elfutottam.
Gyilkost üvöltött a szélvész fülembe,
Gyilkost zugott az erdők rengetegje,
S a törvényszék a kőpadon, holottan
A vaskutya húsomba harapott.
És nem sokára tán, ha meghalok
S tengerfenékre löknek, e nevet
Morogja a futó hullám felettem,
S ha tán alatt egy vulkánhegyre estem,
Tüzet okádva fölrüg és kivet,
És szerteséjjel szórja testemet.

MARÓTON.

Tündéri tájon állok itt
 A kerek róna közepén,
 Elöttem a Duna,
 Mögöttem kék hegyek,
 Zöld nyárfa vet hűs árnyékot fölém.

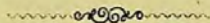
E nyárfa jegyzi a helyet,
 Hol két szív vére összefolyt,
 Itt verte át saját
 Kardjával hű nejét
 Dobozi, míg az ajk ajakra forrt.

Nagy isten! minő volt e csók!
 Az ajkra csók, a szívbe kard,
 Körül fene török,
 Körül pokol zsvaj,
 . . . Férfj keblén hörg a nő halálsóhajt. . .

E csók, e csók . . . eszem megáll,
 Ha én e csókra gondolok,
 És nem Dobozi már
 S a nő emléke bánt,
 Elmémben, ah! egészen más forog . . .

Te jutsz eszembe, s újra te,
 Oh lyány! kit e kebel imád,
 Kit minden óra, percz
 Szivemben itt talál,
 Bár annyi benne ellened a vád.

S elgondolom : egyszer csupán
 Érezné ajkam ajkadat,
 S döfné sötét vas át
 Szivem s szived legott,
 Én áldnám haldokolva sorsomat.

SZÁSZ BÉLA.

— 69 —

L Á T T A L A K.

Láttalak a szennyes porba',
 Megalázva, eltiporva . . .
 Olyan árván, oly szegényen — —
 — Egy maradt hű : csak a szégyen — —
 S még is bűnös nem lehetsz te!

Láttalak mint térdepeltél,
 A szentegyház küszöbénél — —
 Láttam imádságos könyved
 Lapján fénylő, rezgő könyed : —
 — S mégis bűnös nem lehetsz te!

Gyakran látlak csöndes éjben,
 Mint zokogsz, sirsz titkon, ébren —
 Ah ez álom úgy lesujtol —
 És én mondom mégis — újból :
 Nem lehetsz te bűnös, vétkes!

Szemeid tört sugarában
 Egy egész bün-vallomás van . . .
 Ah, e vallomás úgy éget!
 — S mégis, hogyha látlak téged;
 Nem lehetsz te bünös, vétkes!

És ha mégis — — ? — — ah bocsáss meg
 E hitetlen gyáva szivnek!
 — De a kinok megviselték!
 Csak a hit, mi fölemel még . . .
 — Ugy-e, ugy-e nem vagy bünös?!

A K Ö K O P O R S Ó.

Belepve fü-mohától —
 A templom udvarán
 Fekszik a kő koporsó
 Sok száz év óta tán . . .

Egykor reá könyvek közt
 Agattak koszorút,
 Most meg lábbal tapossák,
 Rajta visz át az út . . .

Az ősi czimer rajta,
 Az irás és a kép
 Alig alig hogy látszik,
 El van koptatva rég.

Talán egy jó anyának
 Sirját fedí e kő?
 S azért sir egy-egy árva,
 Ha néha erre jó — — — ?!

Talán egy kis leányt rejt
 A föld e kő alatt?
 S a rózsá, mely ott nyílik,
 Tán szivéből fakadt — — ?

Vagy tán egy honfi alszik
 Utolsót, hosszút ott,
 S azért, hogy ott a föld is
 Mélyen, búsan dobog . . . ?

S a kő felett most járunk
 Némán és gondtalan —
 Nem is gondolva rája:
 E sirba . . . hogy ki van . . . !

Ma-holnap a betükből
 Talán egy sem marad, —
 És aztán ott lesz . . . simán
 A régi kő darab . . . .

DALOK EGY RÉGI ÖSMERŐSHÖZ.

I

Régen nézlek már, régen nézlek;
 S csak most fogott el az ígézet!
 Olyan lassan jött, olyan titkon;
 — Csak veszem észre, hogy már itt van!

Szivem se' sejtett semmit róla — :
 — Elszenderül este a rózsa,
 S midőn ébred, hajnalra kelvén,
 Im ott ragyog a harmat kelyhén!

II.

Egy édes hang rezdül
 Lelkemen keresztül,
 Mint kis galamb lassu szivverése,
 Mint harang-virág csilingelése.

Mint távol hallatszó
 Esti szent harangszó,
 Letérdeltet, imádkozni késztet :
 Önkéntelen áhitatot érzek!

Kezem össze fogom,
 Halkal imádkozom —
 Egyre hallom a harang zugását :
 Lelkemen a te neved rezdül át!

A HARMINCZ PÉNZ.

Elcsattant már az áruló csók,
 Elhangzott mint egy kigyó-sziszzenés;
 — Ennél már nem lehetett olcsóbb,
 Az Ur éltéért harmincz pénz : kevés!
 Judás ott ül a templom ajtajánál,
 Ajka csak mormol, számlál, egyre számlál :
 Tiz, husz, harmincz . . .

Judás csörgeti harmincz pénzét —
 — Szive szorul, szeme vadul forog! —
 Melyek az Ur testét megvérzék :

Csattognak egyre túl az ostorok . . .
 — Szívét a kinnak férgei csak ássák,
 És számlálgatja az ostor csapását :
 Tiz . . . husz . . . harmincz . . .

Templom előtt galamb kufárok —
 És pénzváltóknak serge alkuszik;
 Ajkuk a szóból ki nem fárad,
 Áruikat sürgön hozzák, viszik . . .
 S ezt tiz, husz — azt harmincz pénzért kínálják,
 Judás egy hang nélkül mozgatja száját :
 Tiz . . . husz . . . harmincz . . .

És nagy terhétől földre roskad . . .
 Arcán végig perdülnek könnyei;
 ,Ilyen foltot köny le nem moshat!'
 Nyugalmát sehol, sehol, nem leli . . .
 És térden csúszva jut el az oltárig,
 Ajka még ott is, halkán, egyre számít :
 Tiz . . . husz . . . harmincz . . .

A vének ajkán szent zsoltosma,
 S az Urnak dicséreti zengenek.
 — Neki enyhületet mi hozna?!
 Megnyilhatnak már néki az egek? —

„Te vagy boszuló Isten!“ zeng az ének . . .
 S a mint mormol, csak nézik őt a vének,
 Tiz . . . husz . . . harmincz . . .

— S a harmincz pénzt ott széjjel szórja —
 ,Vegyétek vissza, nékem egy se' kell!

Oh átkozott legyen az óra,
 Melyben ártatlan vért árultam el!

— „Vidd el e pénzt! tiéd az, vérnek ára!“

— S oda számlálják, nem hajtva szavára :
 Tiz . . . husz . . . harmincz . . .

„Oh hát már nincs sehol bocsánat!?“

— S mint itt keresett nyugtot ott talál . . .

Szalad, szalad — és meg nem állhat :

Mig el nem éri a szörnyü halált . . .

— De a vérdíj templomban nem maradhat :

Földet vesznek hát rajt' a halottnak,

S oda fizetik érte: Tiz... husz... harmincz...!

ÁLOM ÉS VALÓ.

Jer lánykám ki a rétre vélem,
 — A harmat, mely megöntöze
 Fölszikkadt már minden levélen —
 Szedjünk füzért hajad közé.
 S ha rossz neven nem vészed épen,
 Én melléd ülök, szöke lány,
 És elbeszélem neked szépem:
 Mult éjjelen mit álmodám.

Épen mint most a rétre jöttünk,
 Megfosztók szép virágitól;
 Egy pár galamb repült fölöttünk,
 Madárdal szólt a lomb alól . . .
 És én feléd hajoltam szépen,
 — Aztán történetből talán —
 Megfogtam így kezecskédet szépem . . .
 — Mult éjjelen én ezt álmodtam.

S a mint tovább bolyongtunk ketten,
 -- Miként a lassu kis patak —
 Alig suttogva, önfeledten
 — Az ajk ilyenkor hallgatag! —

Én mindent, mindent elfeledve,
 — Csupán téged nem, szőke lány! —
 Egy csókot nyomtam így kezedre,
 — Mult éjjelen én azt álmodám.

S arczodra oly remegve néztem,
 Úgy várva, lesve mosolyod;
 S épen mint most, így kéz a kézben :
 Arczod, szemed úgy biztatott!
 Egy szót mely áldást hoz reám . . .
 Egy köny ragyogott kék szemedben . . .
 — Mult éjjel én ezt álmodám!

Aztán — — úgy-e meg nem haragszol?!
 Ép' így ölembe vontalak,
 Ajkunk ki nem fogyott a csókból --
 Hisz ez az élet úgy szalad — —!
 — — Lásd már a füzér kész egészen,
 — Egyet gondoltam szőke lány —
 Add ide — én fejedre tészem :
 Mult éjjel ép' így álmodám!

E R D Ő B E N.

Szarvas lerogy erdő gyöpére, —
 Zöld füre omlik piros vére :
 A vas épen sziven találta!
 S bár zöld a pást — tavaszra kelvén —
 Nem zöldül a fű este helyén,
 Hol a nyíl betört oldalába :
 Sárgán marad vére nyomába!

— Gyakran jártam a fáknek árnyát;
 S most, hogy lombjuk megint kitarják:
 Egy fa alá remegve lépek!
 Zöldül a föld, a pást ujjonnat,
 — De egy helyt a fű sárga, fonnyadt!
 Ott hol először láttam képed
 A fű könyümtől mind kiégett!

N Y Á R B A N.

Hevesen süt le a nap a földre
 Itt hüselek bársony fűre dőlve;
 Fejem felett rózsabokor lángol;
 — Álmodozom arról a kis lányról.

Hullatja rám a bokor virágát,
 — Alig látok e virág esőn át . . .
 Ha e virág mind egy-egy csók volna:
 Én istenem, — de milyen jó volna!

Fejem fölött dong-bong ezer bogár,
 — Gyémánttá lesz szárnyán a nap sugár —
 Össze-össze csapkodnak a légben,
 Aztán megint tovább zsongnak szépen.

Rózsabokron egy pók ott fonogat,
 Eregeti a hálósálakat.
 Rá süt a nap a hálósálakra,
 S mindenféle szép színnel kirakja . . .

Kis bogárka felé-felé reppen,
Rezdül az ág-megint vissza rebben,
— Hálóm a pók csak azt lesi várja :
Mikor száll rá egy-egy kis bogárka . . .

TOLNAI LAJOS.

VIRÁGLIDI.

— „Jaj lányok, lányok, libapásztor-lányok,
Fussunk innen, fussunk, amoda — kit látok!
A hegyről a völgybe
Nagy szilajon tör le
Kövön, sziklán, bokron, irámolva, szökve.

— „Jaj ne bántson minket Virág Lidi néni!“ —
Libapásztor lánykák könyörögnek néki.
„Gyöngé bohó gyermek,
Mitől ijedtek meg?
Nem bántok én senkit — ki jön velem — jertek!

Amoda át beljebb, oda lent a völgyön,
Napjaimat vígan, virágok közt töltöm;
Nem vagyok én, kincsem,
Akárki mit higgyen,
Hogy meghomlott volnék! — nem én bizony isten!

S megragad egy lánykát egyszeribe sebtén,
 S fut vele kaczagva, átal ungon-berken,
 — Jaj jaj édes néni! —
 Ugy könnyörög néki,
 De meg nem áll, míg a völgyet el nem éri.

Lihegve, zihálva, szomorun mosolygva
 A remegő lánykát fel — ölébe fogja —
 „Angyal a szivecskéd,
 Tiszta a kezecskéd,
 Piros a kis szácskád, bogár a szemecskéd.

„Én is ilyen voltam, mint te, kicsi lánykám —
 Mintha két szemedben régi arczom látnám!“
 Angyal a szivecském,
 Tiszta a kezecském,
 Piros a kis szácskám, bogár a szemecském.

Ott a kövön — ott ült mindig, ott a várban,
 Somot, almát szedni, mikor arra jártam;
 Rám tekintett egyszer
 Forró szerelemmel,
 Két szemébe néztem — bele kellett nézmem!

Te bokor, te bokor! oh te ámitottál,
 A megrontásomra vele összefogtál —
 Alattad pihentem
 Hogy meglátott engem -- —
 Oh hogy elnézhették a magas egekben!

Te bokor, te bokor! verjen meg az isten,
 Soha irgalommal reád ne tekintsen,
 Gyökered rohadjon,
 Ágad elszáradjon,
 A helyeden undok mérges víz fakadjon.

Te ifju, te ifju, pokol átka érjen,
 Minden porcikádban pokol tüze égjen,
 Minden ételedbe,
 Minden italodba
 Pokol tüze lángja legyen bele oltva.

Föld kiszórja csontod — ég kihányja lelked,
 Sehol nyugodalmad soha föl ne leljed,
 Mint veszett kutyától
 Mindenki remegjen —
 Mért hogy megcsufoltál -- engem meggyaláztál!

Apám, anyám, bátyám, kicsi kis testvérem!
 Egy szép imádságot mondjatok el értem,
 Nem mehetek vissza,
 Hogy mehetnék vissza — —
 Apám, anyám, lányod soha meg nem látod.“

AZ ÉN KEDVESEM.

Fekete haja csupa gyűrű olyan göndör,
 Szeme bogara csakugy csillog az örömtől;
 Gyöngé orcáin boldog mosoly lebeg játszik;
 Piros ajaka olyan peziny alig látszik.

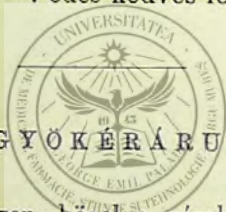
Termete könnyü, liliomszál a testvére,
 Gerliczebúgás szelid szava szép beszéde;
 Járása ékes, ölelése aranyálom,
 Lehet-e párja széles ezen a világon!?

Nem vagy te ily szép, messze vagy te rózsám ehhez,
 Ilyen ragyogó szemed, hajad sohasem lesz —
 Nem gyöngé fehér, selyembársony a te orcád
 Liliomot se hasonlítom én te hozzád.

Gesztenye hajad nem göndör de gazdag fényes,
 Ajkad nem eper, de telt piros, üde édes;
 Kerek gömbölyü a termeted; nem lehellet,
 Lágy röpke szellő liliomként meg nem lenget.

Mégis te vagy, lásd, legszebb nekem e világon,
 Nem arany tündér, de boldog hajnali álm;
 Földi világom, mennyei szent üdvösségem —
 Valamikor tán — : édes kedves feleségem.

A GYÖKÉRÁRUS.

A budai részen, közel a vámhoz
 Barna laki legény gyökeret hámoz.

Ladikjába guggan, nehogy tán nézzék,
 S édesen vidáman olvassa pénzét.

Onnan a korcsmából menyecske nézi,
 Szemével azon van, hogy megigézi;

De hogy nem fog rajt', im szólni sem átall;
 „Hallod-e, galambom, nem jönnél átal?

Van söröm, jó borom; olcsóan mérem,
El lehet az ára sohase kérem —“

Fejét a szép legény nyomban elkapja —
S mintha nem hallaná, néz a túlpartra.

A viz is azt súgja, mit a menyecske,
S hozza im a vágyat a langyos este.

Menyecske kitarja gömbölyü karját —
Ragyogó szemei úgy csalogatják :

„Hallod-e szerelmem, kincsem, angyalom :
Piros két orezádat jaj hadd csókolom.“

Ver a legény szive, oh hogy ne verne!
Valami úgy huzza : ne menj, ne menj be.

Valami úgy viszi — a vér, a mámor;
Eh, hiszen nem árt tán az a pohár bor.

A szél a ladikot veti, himbálja —
Odabent mulatoz, iszik gazdája.

A szél a ladikot csapdossa, tépi —
Odabenn gazdája világát éli.

Elállja a fris sör, megköti a bor —
Hejh! bizony megjáród, baj ered abból!

No mi az, no mi az, micsoda lárma . . .
Abba a ladikba te sem ülsz már ma!

„Ne bántsanak kendtek odadom mim van,
Ehol im a zacsóm, a pénzem itt van.“

„Pénzed is elvesszük, életed se lesz meg.“
„Fiam, feleségem! jaj hova lesznek — —“

Piros vére bugygyan, ráfut a falra,
Vergődő hörgését senki se hallja.

A ladik a ladik elszakadt a parttól :
Te feleségedtől, kis árva fiadtól!

LENGYEL JÓZSI.

Jön a násznép amoda a hidon túl —
 Lengyel Józsi letekint a toronybul,
 Lekönyököl az ablakba,
 Szomorú a gondolatja ;
 Majd hogy meg nem bolondul.

Hozzák hozzák a menyasszonyt selyembe, —
 Hosszu haja vállára van eresztve.
 Két pajtása bokrétásan
 Rátartian nagy vidáman
 Csakugy sétál mellette.

Fut a népség a gyerekek szaladnak,
 Harangozó maga is im leballag.
 Hivja csalja a legényt is :
 „Gyere le no, hallod mégis — —
 Ugy is vége már annak.“

Rá se hallgat a szép szóra beszédre,
Lekönyököl szomorun a legényke.
Nagy kék szeme permetezik —
Szegény Józsi pedig — pedig
Csak egy csöpp is kár érte.

Muzsika szól, rákezdik a cigányok —
A násznép már im kifelé szivároog.
Vége van az esküvőnek
Párosával ehol jönnek —
Hej mért nem a te párod!

Lengyel Józsi bámulja a toronybul —
Egyszerre csak a nagy harang megkondul.
Huzza, huzza szakadásig,
Huzná estig — virradásig —
Sűrű könyje csakúgy hull.

A RÉGI SZERETŐ.

„Varrogatsz, varrogatsz, sűrűn megy az öltés,
Melletted mulatnom édes időtöltés;
Fehér kezeckédben egyre fogy a vászon :
De nem a hulló könyv halovány arczádon.

Küszködöl lelkeddel — az okát nem kérdem!
Lankadó lelkedet sajnálom, ugy féltém,
Sohajtásaidnak a fele imádság,
Titkos bánatodat zokogva kiáltják.

Rám nézhetsz, oh ne félj — én el nem ítélek,
Szememben szánalom, de nem az ítélet;
Ha volnék erősebb a földi embernél —
Megölném multadat, csak angyal lehetnél.

Még egyszer lehetnél olyan tiszta angyal,
Ártatlan kebelled, gyermeteg ajakkal;
Még egyszer nézhetnél oly bátran az égre,
Az egész világnak akár a szemébe.

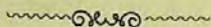
Ne kéne rettegned szellő fuvásátul,
 Levél zörgésétül, hogy egykor elárul;
 Az éjtől, a naptól, a mely látta, tudja,
 Szivedtől, mely mindig azt dobogja sugja.

Ne kéne kerülnöd szegény jó apádat,
 Kit bünös szavaid úgy elámitának.
 Oh, ha megvallhatnád hibádat előtte,
 Patakzó könyvek közt térden könyörögve!

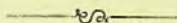
Átkozott az anya, a ki maga kísért,
 Ki egy szép életet nem sajnált, nem kimélt,
 Szived tisztaságát a ki bemocskolta,
 Ki nem félt bevinni az undok pokolba.

A ki... oh istenem, ha még meg nem verted —
 Bontsd ki ostorodat, kegyetlenül verd meg;
 Ne maradjon egy iz förtelmes testében,
 Melyet a te gyilkos fegyvered ne érjen!

Nyomorult leány te! fuss, fuss, ha még lehet,
 Mig rád nem szakadnak a haragos egek — —
 Ne menj! borulj ide, egykori angyalom,
 Hadd sirjam ki lelkem, hadd zokogjam agyon!“

JÁNOSI GUSZTÁV.

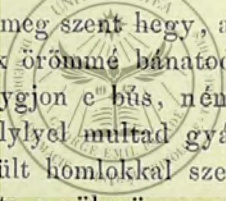
A BABILONI FOGSÁG UTÁN.

Ős Jeruzsalem népe fel!
 Judában ma ünnep vagyon.
 Örömdaltól távol s közel
 Viszhangozzék a Libanon.
 A szent városnak jósköltője,
 Ki még a multat siratod:
 Légy az örömnnek hirdetője,
 Legyen harsány vidám dalod!

Örülj Judának hí fia,
 A seb ma fájó ne legyen,
 Mely még most is sajog, mit a
 Nehéz bilincs törd kezeden.
 Töröld arczodról le a könnyet,
 A mely reá száradva van;
 Emeld föl újra büszke fődét
 És hordd, mint egykor — magasan!

Felejtsd a multak sohaját,
 Jehova végre nagy napod
 Megadta, melyen őt saját
 Oltáridon imádkhatod.

A bú, sohajtság elég volt már,
 Vetközd le régi gyászodat,
 Épüljön a hazai oltár
 Gyuljon ki rajt az áldozat!

Ifjuly meg szent hegy, agg Sion,
 Vájjék örömmé bánatod
 Mosolygjon e bú, néma rom,
 A melylyel multad gyászolod,
 S derült homlokkal szertenézve
 Tekints a völgyön messze el,
 Nézd Judeának sürgő népe
 Tetődre mind követ emel.

Porából föl fog kelni majd
 Dicsőn a büszke épület,
 A régi fényt, a régi zajt
 Ujlni látod körüled :
 Im a királyi lak már nem rom
 Mint azt a megtért nép lelé :

S a romba dőlt helyén új templom
Emelkedik az ég felé.

S ti nép-vének ne sirjatok
Zokogva, hogy tán Jehova
Nem nyer most oly fényes lakot
Mint volt lerombolt temploma *);
Csak várjatok... ha majdan büszkén
Emelni fogja az orom :
Meglátandjátok, fölépülvén
Dicsőbb lesz, mint volt egykoron !

T Á V Á S Z K O R.

Itt zöld fű, fenn dalos pacsirta,
Ott fenn a tiszta kék ég, itt a
Virággal himezett halom :
Fűszál, madár, virág beszél itt...
A természet titkos beszédit
Merengve hallgatom.

* * *

*) Sokan... kik láták az előbbeni templomot az ő dicsőségében,
és most ezen egyházat építtetni, nagyon siránkoznak; mások pedig
örömmel emelik föl szavukat az Úrhoz. Esdras 1. k. 3. rész.

Ölemben a tavasz alászállt,
 Meghoztam a nyár dus kalászatát,
 Az ősz gyümölcsét gazdagon.
 Munka után nyugodni tértem,
 A föld alatt, dermesztő télben
 Édes vala a nyugalom.

A pusztulás még itt fent fájna,
 Tarolt mező s a kertnek fája
 Virágtalan, gyümölestelen :
 Mely uj virágot, lombot ápol,
 Fényes tavasz, meleg sugárról
 Álmodni édes, odalenn.

...Ki látta már élte gyümölcsét,
 S mely az élethez köt le ismét,
 Nem int feléje zöld remény :
 Elaggott testben gyenge lélek,
 Kit megtörének sulyos évek,
 Jó annak ott a sir ölén.

Ki nem csak a virágért élt, de
 Tettekbe' dús, gyümölcsös élte
 Meghozta a gazdag nyarat,

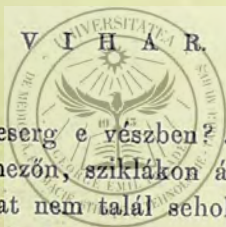
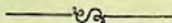
S mit elvetett a termő magból
Késő, borult napokra abból
Magának dús áldást arat.

Ki élt, körüljárt itt a földön,
Hogy enyhítsen, könnyet töröljön,
Segéljen koldust, szenvedőt;
Ki munkát lelt itt minden perczen :
Jó annak ott lenni, hogy szerezzon
Az új életre új erőt.

Jó édes anya a halál, csak
Szülője a feltámadásnak,
Mely túl a sirlakóra vár;
S ki a tudattal tér ölére,
Hogy most csak új bölcsőbe tére :
Nem fájhat annak a halál!

~~~~~*cr. 2. 20*~~~~~

CSERÉNYI IMRE.

Hah, mi keserg e vészben? . . .
 Erdőn — mezőn, sziklákön átbarangol,
 S nyugalmat nem talál sehol, sehol.
 Dalára álmok jönnek,
 Álmok, mik a borult lélekre hatnak,
 S a szivben vad keservet, átkot hagynak.

Midőn zokogva elmegy,
 Megreng a falevél a völgybe',
 S halálhalványan hull a földre:
 Horkant a ló, felsí a gyermek,
 S agyában a dult szerzetesnek
 Lakást feledt eszmék keresnek.

Ott benn elolt minden világot.
 A kriptaajtót, ha! mint rázza.
 Sötét szívem, jaj, át van fázva!
 Tán széttöri egész világot . . .
 Tüzes gyilok ragyog kezében — —
 Jaj istenem! mi sír e vészben?!

E G Y I K M E G H A L.

Eltört Békessi Gáspár kardja, —
 Népe nagy része hányva kardra.

A másik rész bilincsre verve,
 Gyilkos bánattal keble telve.

Sír az anya, jajgat a gyermek,
 De nincs haszna semmi keservnek.

Nincs nyugta napnak, nincsen éjnek, —
 De Báthory szirtnél keményebb.

Vérét a boszu korbácsolta,
Szívéből a szánás kioltva.

Ön-kardjával szeretne ölni,
S kívánna még jobban gyűlölni . . .

A pórra ütve szégyenbélyeg —
Halála lesz a főbb személynek.

„A holnapi napon essék el
Két Pókai: János és Péter!“

... Amannak szive könnyü, nyugodt, —
Ennek arcára hó köny hullott.

Amaz csak anyját hagyja hátra, —
Emezt siratja drága mátká.

Nagyravágyás gyötörte őket,
A törvény ellen vétkezőket.

Anyjuk kardot adván kezökbe,
Semmi se állott ellenökbe.

És harczoltak, mint szörnyü átok, —
S most csörgetik a nehéz lánczot.

II.

Zugott a szél fenn és alant,
Bögve dült a kastély kapujára,
És bős dühvel tovább rohant.

A koldus-gyermek reszketett;
Ropogva hulltak a kunyhók össze,
Éjfél borítá az eget.

Kavarg a por s a föld fölött
Gyász-zászlóként lebegnek fellegek.
Ablak csörren a szél között.

Az uton villámok czikáznak,
S mintha ragadná vad sárkány, nem mén,
Pókainé hintója vágat.

III.

Báthory bibor-trónon ül,
A népség a piacra gyül.

És sápadtan mint a halál
A trón előtt egy nő megáll.

Zokogva hull a földre le,
Jéggé fagyott kulcsolt keze.

Esdő szót készült mondani —
S vad átkot szórtak ajkai.

Báthory-dühtől reszketett,
S rá villámpillantást vetett.

Parancsra vártak emberek, —
De egy bősészme szállta meg.

S hideg gúnnyal fordult felé:
„Kegyért jöttél a trón elé...”

Tehát egyik fiad szabad,
S a halálnak válaszs magad!”

— - Mint örült hozzájuk szalad:
„Egyik meghal — másik szabad!...”

Jaj, két fiam! szép gyermekim! —
S szavát elfojtja szörnyü kín.

„Érted anyánk s szép mátká sir,
Nekem könnyebb a néma sir!”

„Nem — nem bátya, még ifju én,
A bánatot nem érzém.

Te szenvedtél már végtelen:
Jutalmad egy élet legyen!“

Ájult anyjok Péterre dőlt . . .
Most a halálnak percze jött.

S mig anyját Péter felfogá,
A bárdot Jánosnak hozák.

...
És Péter állt az ágy felett,
A mint anyjuk fölédredett.

TARTALOM.

PETŐFI SÁNDOR.

	Lap
Itt van az ősz, itt van újra	1
Falu végén kurta kocsmá	3
Erdőben	5
Tudod-e, midőn először ültünk	7
Te voltál egyetlen virágom	8
Álltam sírhalma mellett	9
A rab-orozslán	10
Szomjas ember tünődése	12
Távolból	14

TOMPA MIHÁLY.

Virágos kenderben	16
Temetés	17
Tavaszkor	20
Népdalok	22
Az öreg szolga	23
Pipás kántor	28
Május első napján	33

ARANY JÁNOS.

	Lap
Dante	35
Az elhagyott lak	36
V. László	38
Pázmán lovag (egy trufa)	42

LISZNYAI KÁLMÁN.

Pinpinpinpin kis.	51
Mit bűg a vadgalamb?	52
A varsányi temetőben	53
Hejehuja	54
Húzd rá, hé!	55
A Matóczky udvarában	58

VAJDA JÁNOS.

Tavaszi felé	59
A gyilkos	63
Az ítélet szól a tornyon	64
Van-e még egy oltár	65
A sirből	66
Szól a zene, olyan szépen szól	68
Szól a zene, harsog	60
A természetből	70
Száll a hegyre	72

LAUKA GUSZTÁV.

Arszlán-románcz	74
Romancero	75

LÉVAI JÓZSEF.

	Lap
Mikes	79
Ócska versezet	81
Fehér galamb	83
Szerelem rózsái	84

GYULAI PÁL.

Fáradt vagyok	91
Hadnagy uram	92
Szüreten	93
Midőn elindult	95
Az ifjuság megvénül bennem	97
Viszontlátás	98

TÓTH ENDRE.

Itthon	101
Három madár	103
Az öreg révész	107
Furulyaszó	110

TÓTH KÁLMÁN.

Eskü	113
Honvágó	115
Fütyöl a szél	117
Losonczy özvegye	118
Naptól virit	124
Minek is van a sziv	125
Tinódi Sebestyén	127
Sirjon, rijjon a hegedű	131

SZÁSZ KÁROLY.

	Lap
IV. Béla	132
Télben	138

BERECZ KÁROLY.

Fővárosi románcz	141
Szegény tatár	142

ZALÁR.

Imre királyfi	144
Temetőben	147
Torda Péter	150

TISZA DOMOKOS.

Turin	153
Nizza	155
A tél királya	157
Nyár végivel	159
Életphilosophia	160
Savoyárd dal	162
Vörösmarty halálára	163
Nizza	165
Egy kép alá	167
Elba mellett	168

VIDA JÓZSEF.

Szabadban	170
Bó szüret	172
Büszkén áll	174
Nézd, nézd	174

	Lap
Szánlak titeket	176
A költő születik	178
Rab és király	179
Keblemre hajtá	180
Gyötrődés	182
Vitéz Jónás	183
 DALMADY GYÖZÖ.	
Daloló leányok	188
Az a patak meg van áldva	190
Az első csók	192
A madarak dalolni kezdenek	194
Imádkozó hölgy	196
Temetőben	198
Alugyál kis fiann	200
 THALY KÁLMÁN.	
Tudod-e még	203
Távolból	204
Szökénél kezdettem	207
A nap immár felkelőben	211
 BORÚTH.	
Szomorúfűz ága	213
 HEREPEI OTTÓ.	
Bátori Gábor	215
Vak nagy anyám	217
Örömtelen	219
Tavasza	220
Szabad és rab-madár	221

	Lap
Remélni!	222
Révai sirján	223
Mit adhat	225
Szülőföldem	227

ZILAHY KÁROLY.

Szavam nem átok!	229
Livorno	230
Elült a szél	231
Vadonban élek	231
Hegedűszóban szép mese	234
Ha sirba zárom	240

ZAJZONI.

Börtönben	241

SZABADOS JÁNOS.

Shelley	243
Ketten birtunk	248
Gyilkos virágok	248
Az utolsó Zrinyi	251
A virág és a pillike	264

BAJZA JENŐ.

A Duna	270
Mindörökké!	272
Annyi sorscsapás közt	274
A gályarab	275
Maróton	278

SZÁSZ BÉLA.

	Lap
Láttalak	280
A kő-koporsó	281
Dalok egy régi ösmerőshöz	283
A harmincz pénz	284
Álom és való	287
Erdőben	289
Nyárban	290

TOLNAI LAJOS.

Virág Lidi	292
Az én kedvesem	295
A gyökérárny	296
Lengyel Józsi	299
A régi szerető	301

JÁNOSI GUSZTÁV.

A babiloni fogság után	303
Tavaszkor	305

CSERÉNYI IMRE.

Vihar	308
Egyik meghal	309

Jalos